



HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-03/24-09/40

URBROJ: 65-24-2

Zagreb, 14. lipnja 2024.



Hs**NP*021-03/24-09/40*65-24-2**Hs

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA RADNIH TIJELA

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2023. godinu***, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbom članka 26. stavka 6. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", broj 79/09, 80/13 i 41/21) i članka 16. Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom ("Narodne novine", broj 117/17 i 52/21), dostavila Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, aktom od 13. lipnja 2024. godine.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković



REPUBLIKA HRVATSKA

AGENCIJA ZA ZAŠTITU
TRŽIŠNOG NATJECANJA

CROATIAN COMPETITION AGENCY

Klasa: 025-01/24-04/001
Urbroj: 580-08/124-24-003
Zagreb, 13. lipnja 2024.



Hs**NP*021-03/24-09/40*580-24-1**Hs



025-01/24-04/001
580-08/124-24-003
580-AZTN 12.06.2024

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	13-06-2024				
Klasifikacijska oznaka	025-01/24-04/001	Org. jed.	65		
Uredbeni broj:	580-24-1	Pril.	1	Vrij.	03

HRVATSKI SABOR
n/r g. Gordana Jandrokovića, predsjednika
Hrvatskoga sabora
Trg sv. Marka br. 6-7
10 000 Zagreb

Predmet: Dostavljanje Godišnjeg izvješća o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2023. godinu

- dostavlja se

Poštovani gospodine predsjedniče Hrvatskoga sabora,

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: AZTN) temeljem članka 26. stavaka 6. i 7. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13. i 41/21) i temeljem članka 16. Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 117/17. i 52/21.) podnosi Hrvatskom saboru Godišnje izvješće o radu AZTN-a za proteklu kalendarsku godinu.

Stoga Vam u privitku, u pisanom i elektroničkom (usb) formatu, dostavljamo Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2023. godinu i Sažetak Godišnjeg izvješća za 2023. godinu te Vas molimo da predmetno izvješće uvrstite u dnevni red sjednice Hrvatskog sabora. Također Vam dostavljamo i Izjave o fiskalnoj odgovornosti za 2023. godinu, koje se predaju sukladno Uredbi o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvješća o primjeni fiskalnih pravila (Narodne novine, broj 95/19).

S poštovanjem,

Predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja



dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur.

Privitci:

- Godišnje izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2023. godinu u pisanom formatu
- Sažetak Godišnjeg izvješća o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za 2023. godinu u pisanom formatu
- Jedan usb medij s gore navedenim privitcima u *Word Document/Pdf formatu*



REPUBLIKA HRVATSKA

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja



Godišnje izvješće

o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja

za 2023. godinu

Zagreb, lipanj 2024.

1.	Uvod	5
1.1.	Skraćeni prikaz rada AZTN-a u 2023. godini.....	8
2.	Provedba Zakona i drugih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja	22
2.1.1.	Zabranjeni horizontalni sporazumi - karteli.....	24
2.1.2.	Vertikalni sporazumi.....	25
2.1.3.	Izuzeća ograničavajućih sporazuma od opće zabrane	26
2.1.4.	Primjena instituta preuzimanja obveza za otklanjanje negativnih učinaka na tržišno natjecanje od strane poduzetnika	33
2.2.	Postupci utvrđivanja zlorporabe vladajućeg položaja	35
2.2.1.	Najčešći oblici zlorporabe vladajućeg položaja.....	36
2.3.	Postupci ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika	43
2.3.1.	Postupci po prijavi za ocjenu dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika	44
3.	Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja.....	55
4.	Sektorska istraživanja tržišta.....	62
4.1.	Istraživanje tržišta distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u RH u 2022. godini	62
4.2.	Istraživanje tržišta tiska u RH u 2022. godini.....	68
4.3.	Istraživanje tržišta prodaje motornih goriva u Republici Hrvatskoj	70
5.	Sudska kontrola odluka AZTN-a iz područja zaštite tržišnog natjecanja.....	73
6.	Provedba Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom.....	74
6.1.	Zakonodavni okvir.....	74
6.2.	Utvrđivanje i zabrana nepoštenih trgovačkih praksi tijekom 2023. godine	75
6.2.1.	Primjeri upravnih postupaka.....	76
6.2.2.	Primjeri neupravnih predmeta	79
6.3.	Sudska zaštita u području utvrđivanja nepoštenih trgovačkih praksi	81
7.	Međunarodna suradnja AZTN-a.....	82
7.1.	Multilateralna suradnja.....	82
7.1.1.	OECD – Organizacija za gospodarsku suradnju i razvitak	82
7.1.2.	EU: Vijeće Europske unije i Europska mreža za tržišno natjecanje (ECN)	83
7.1.3.	ICN – Međunarodna mreža za tržišno natjecanje.....	85
7.2.	Bilateralna suradnja	86
8.	Javnost rada AZTN-a.....	87
9.	Financiranje AZTN-a.....	91
10.	Unutarnji ustroj AZTN-a	96

11. Društveno odgovorno poslovanje u AZTN-u.....	100
12. Digitalizacija pismohrane AZTN-a	101
13. Zaključak.....	102
1. PRILOG I. Odluke AZTN-a iz 2023. godine objavljene na mrežnim stranicama AZTN-a	105
2. PRILOG II. Odluke sudova iz 2023. godine objavljene na mrežnim stranicama AZTN-a	115
3. PRILOG III. Novčane kazne izrečene u odlukama AZTN-a iz 2023. godine	116

1. Uvod

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: AZTN) temeljem Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13., 41/21. i 155/23.; u daljnjem tekstu: ZZTN)¹ i Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. 52/21. i 27/24; u daljnjem tekstu: ZTNP)², u zakonskom roku podnosi Hrvatskom saboru Godišnje izvješće o radu AZTN-a za 2023. godinu (u daljnjem tekstu: Izvješće). Izvješće se podnosi kako bi se političku, gospodarsku, stručnu i širu javnost informiralo o svim aktivnostima AZTN-a u 2023. godini i time osigurala transparentnost njezina rada te dodatno doprinijelo promicanju učinkovitog tržišnog natjecanja, kao i zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: RH).

Pravo tržišnog natjecanja jedno je od temelja tržišnog gospodarstva čija je svrha osigurati ravnopravan položaj poduzetnika na tržištu, bez obzira na njihovu veličinu, tržišnu snagu i druga obilježja. Učinkovitim tržišnim natjecanjem potiče se poduzetništvo i učinkovitost, proširuje se izbor za potrošače, postižu se niže cijene i bolja kvaliteta proizvoda i usluga. Također, djelotvornim tržišnim natjecanjem potiče se stvaranje uvjeta za gospodarski rast, koji se temelji na konkurentnim tržištima, učinkovitoj alokaciji i korištenju ograničenih resursa, inovacijama i ulaganjima koja tome pridonose. Navedeno zahtijeva ne samo djelovanje AZTN-a, već i državnih tijela, u stvaranju jasnih i provedivih pravila koja reguliraju postupanja na tržištu, te njihovu osposobljenost da ta pravila učinkovito provode u praksi.

Sukladno važećem Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja AZTN je samostalna i neovisna pravna osoba s javnim ovlastima koja obavlja poslove općeg, nacionalnog, regulatornog tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja na svim tržištima, u okviru svog djelokruga i nadležnosti. Te su nadležnosti, osim navedenim zakonom, određene i propisima Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) vezano uz primjenu članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (Pročišćene verzije Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije, SL C 202, 7.6.2016.; (u daljnjem tekstu: UFEU), kao i uz kontrolu dopuštenosti koncentracija između poduzetnika i to:

- Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, SL L 1, 4. 1. 2003., str. 1.-25.; (u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003), i
- Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), SL L 24, 29. 1. 2004., str. 1.-22.; (u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004).

Slijedom navedenoga, AZTN je ovlašten za primjenu nacionalnog i europskog prava tržišnog natjecanja odnosno postupke može voditi paralelnom primjenom odredbi ZZTN-a i članaka 101. i 102. UFEU-a.

¹ ZZTN, članak 26. stavci 6. i 7.

² ZTNP, članak 16.

AZTN je nadležan za provedbu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja koji se primjenjuju na sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja poduzetnika u obliku zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu. U njegovoj nadležnosti je i *ex ante* kontrola dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika.

Od 7. prosinca 2017. godine, AZTN je nadležan i za provedbu Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom. Tim je zakonom u RH prvi put uređeno područje zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom. Primjena tog zakona započela je 1. travnja 2018. godine. Prva novela bila je rezultat potrebe za prijenosom odredbi Direktive (EU) 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima (SL L 111, 25.4.2019.; u daljnjem tekstu: Direktiva 2019/633) u hrvatski pravni sustav, koja je na snagu stupila 1. rujna 2022. Druga novela iz 2024. godine na snagu je stupila 14. ožujka 2024.³

ZNTP-om se utvrđuju pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi i taksativno utvrđuju nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom, čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga kupaca u odnosu na njihove dobavljače. Cilj toga zakona je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

Unutarnji ustroj i način rada AZTN-a, opći akti AZTN-a te druga pitanja važna za rad AZTN-a, pobliže se uređuju Statutom AZTN-a, koji potvrđuje Hrvatski sabor⁴.

AZTN-om upravlja Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: Vijeće). Vijeće je tijelo AZTN-a koje ima pet članova⁵. Predsjednik i članovi Vijeća su zaposleni u AZTN-u. Predsjednika i članove Vijeća, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada RH), imenuje i razrješava dužnosti Hrvatski sabor. Predsjednik i članovi Vijeća imenuju se na razdoblje od pet godina⁶. Uvjeti za imenovanje, trajanje mandata i djelokrug rada članova Vijeća detaljno su propisani ZZTN-om⁷. Tako, primjerice, članovi Vijeća ne mogu biti državni dužnosnici, osobe koje obnašaju dužnosti u tijelima političkih stranaka, članovi uprava, nadzornih odbora ili upravnih vijeća poduzetnika. Također, ne smiju biti članovi bilo kojeg drugog oblika interesnog udruživanja koji bi mogao dovesti do sukoba interesa. Istovremeno, osigurano je da predsjednik i članovi Vijeća ne mogu biti razriješeni dužnosti zbog razloga povezanih s urednim obavljanjem svojih dužnosti odnosno urednim izvršavanjem svojih ovlasti u primjeni ZZTN-a te članaka 101. i 102. UFEU-a.⁸

³ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21.), i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 27/24).

⁴ Odluke o potvrđivanju Statuta i Izmjena i dopuna Statuta Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja od strane Hrvatskog sabora objavljene su u „Narodnim novinama“, br. 22/11., 74/14., 60/18. i 63/22.

⁵ Izrazi koji se koriste u ovom tekstu, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

⁶ ZZTN, članak 27.

⁷ ZZTN, članak 28.

⁸ ZZTN, članak 29. stavak 4.

Vijeće, kao tijelo koje upravlja radom AZTN-a, odluke o svim općim i pojedinačnim aktima AZTN-a donosi na svojim sjednicama. Odluke se donose većinom od najmanje tri glasa, a na svakoj sjednici mora biti nazočan predsjednik ili zamjenik predsjednika Vijeća AZTN-a.

Pri donošenju odluka članovi Vijeća ne mogu biti suzdržani.⁹ U ovoj izvještajnoj godini održano je 45 sjednica Vijeća na kojima je odlučeno o 212 točaka dnevnog reda.

Predsjednik Vijeća zastupa, predstavlja i rukovodi AZTN-om. U rukovođenju AZTN-om predsjednik Vijeća organizira i vodi rad i poslovanje AZTN-a te odgovara za stručni rad AZTN-a. Zamjenika predsjednika, na prijedlog predsjednika Vijeća, bira Vijeće većinom glasova.

Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja se u pravilu prema zakonu sastoji od pet članova, no s obzirom na to da je Hrvatski sabor imenovao dosadašnju članicu Vijeća, dr.sc. Mirtu Kapural, dipl.iur. za predsjednicu Vijeća, ostalo je upražnjeno jedno mjesto u Vijeću. Tako je Vijeće na dan 31. prosinca 2023. bilo sastavljeno od četiri člana - jednog ekonomista i tri pravnik. Vijeće su u izvještajnoj godini činili: dr. sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća (u prvom mandatu od listopada 2021. do listopada 2026.), Vesna Patrlj, dipl.iur., zamjenica predsjednice Vijeća (u trećem mandatu od ožujka 2019. do ožujka 2024.), mr. sc. Ljiljana Pavlic, dipl.oec., članica Vijeća (u drugom mandatu od siječnja 2019. do siječnja 2024.) i Denis Matić, dipl.iur., član Vijeća (u drugom mandatu od siječnja 2019. do siječnja 2024.).

U trenutku pisanja ovog Izvješća, Vijeće AZTN-a čine: predsjednica Vijeća dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., zamjenica predsjednice Vijeća mr.sc. Branimira Kovačević, dipl.oec., (u prvom mandatu od 28. veljače 2024.), i članovi Vijeća Denis Matić, dipl.iur., (u trećem mandatu od 28. veljače 2024.), Hrvoje Šeremet, dipl.iur. (u prvom mandatu od 28. veljače 2024.) i Sandra Mikinac, dipl.iur. (u prvom mandatu od 28. veljače 2024.).

Svakodnevne upravne i stručne poslove obavlja stručna služba AZTN-a, koju čine magistri prava s položenim pravosudnim ispitom i magistri ekonomije, redom stručnjaci u području prava i politike tržišnog natjecanja te informatičari specijalizirani u području digitalne forenzike. Treba naglasiti da na svakom predmetu u pravilu radi tim, koji se ovisno o složenosti predmeta, sastoji od najmanje jednog pravnik. i jednog ekonomista kojima se često pridružuje i informatičar. Službene osobe iz stručne službe AZTN-a vode upravne (ispitne) postupke iz nadležnosti AZTN-a, odnosno u postupku utvrđuju činjenice i okolnosti, a Vijeće temeljem utvrđenog činjeničnog stanja donosi meritornu odluku u svakom pojedinom predmetu, na temelju koje AZTN rješava pojedinu upravnu stvar.

AZTN je neovisan u svom radu, svoje ovlasti izvršava neovisno i nepristrano u interesu učinkovite i ujednačene primjene odredaba zakona iz svoje nadležnosti. Vijeće i stručna služba provode svoje ovlasti neovisno o političkom i drugom vanjskom utjecaju te bez traženja i primanja uputa od Vlade RH ili bilo kojeg drugog javnog ili privatnog subjekta pri obavljanju svojih dužnosti i izvršavanju svojih ovlasti, a za svoj rad AZTN odgovara Hrvatskom saboru.

AZTN nema vlastitih prihoda, već se njegov rad i aktivnosti financiraju isključivo iz sredstava koja se osiguravaju u Državnom proračunu RH. U skladu s fiskalnim mogućnostima Državnog proračuna RH, AZTN-u se osiguravaju sredstva za dostatan broj kvalificiranih zaposlenika te dostatni financijski, tehnički i tehnološki resursi koji su potrebni za učinkovito obavljanje ovlasti

⁹ ZZTN, članak 31., i ZNTP članak 13. stavak 2.

AZTN-a. Pritom je AZTN neovisan u namjenskom trošenju dodijeljenih financijskih sredstava za provedbu svojih ovlasti, ne dovodeći u pitanje i pridržavajući se u cijelosti odredaba posebnih propisa o izvršavanju Državnog proračuna RH.

AZTN uvijek s osobitom pažnjom izvršava svoje obveze te pažljivo raspolaže dodijeljenim proračunskim sredstvima.

Planirana sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga AZTN-a u Državnom proračunu za 2023. godinu iznosila su 2.316.854,00 EUR, dok je izvršenje rashoda iznosilo 2.308.555,89 EUR, što predstavlja izvršenje od 99,64 % u odnosu na Tekući plan za 2023. godinu.

Novčane kazne koje utvrđuje i izriče AZTN za utvrđene povrede ZZTN-a i ZNTP-a prihod su Državnog proračuna RH.

Sve aktivnosti AZTN-a u području zaštite tržišnog natjecanja i utvrđivanja zabranjenih nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom u 2023. godini realizirane su s manjim brojem zaposlenih stručnjaka iz stručne službe u odnosu na prethodnu godinu. Konkretno, AZTN je na dan 31. prosinca 2023. godine imao 53 zaposlenih radnika, dok ih je u 2022. godini bilo 56. U 2023. godini došlo je do prestanka radnog odnosa u odnosu na pet radnika.

Zadaća AZTN-a je doprinijeti kvalitetnom funkcioniranju tržišta čime se postižu prednosti za potrošače, poduzetnike i gospodarstvo u cjelini, otklanjanjem zapreka i nedostataka na tržištu kroz učinkovitu provedbu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i propisa o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom.

Osnovni cilj AZTN-a kao stručnog tijela i općeg regulatora za tržišno natjecanje na svim tržištima je provedbom i promicanjem prava tržišnog natjecanja uspostaviti i očuvati djelotvorno tržišno natjecanje koje će poticati dugoročni rast, doprinositi dobrobiti gospodarstva RH, osigurati maksimalne koristi i pozitivne učinke za potrošače u vidu većeg izbora i kvalitete proizvoda i usluga, i nižih cijena, poticati poduzetnike na unaprjeđenje efikasnosti i inovacija na tržištu te uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

1.1. Skraćeni prikaz rada AZTN-a u 2023. godini

AZTN je u 2023. godini riješio ukupno 661 predmet iz područja tržišnog natjecanja i zabranjenih nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom. U 2023. godini AZTN je riješio 53 upravna predmeta i 608 neupravnih predmeta.

Za utvrđene povrede oba zakona za čiju je provedbu nadležan, AZTN je tijekom 2023. godine izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 363.336,88 EUR.

Od kada ima ovlast izricanja novčanih kazni u području oba zakona za čiju je provedbu nadležan (za ZZTN od 1.10.2010. i za ZNTP od 7.12.2017.) pa do kraja 2023. godine, AZTN je izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 5.341,782.70 EUR, od toga 4.259,619.08

EUR iz područja tržišnog natjecanja i 1.082,163.61 EUR iz područja nepoštenih trgovačkih praksi).

Tablica 1. Broj riješenih predmeta u 2023. godini

	Broj riješenih predmeta u 2023.		
	Tržišno natjecanje	Nepoštene trgovačke prakse	Ukupno
Upravni predmeti	46	7	53
Neupravni predmeti	566	42	608
Sveukupno:	612	49	661

Izvor: AZTN

U 2023. godini, došlo je do blagog pada broja riješenih upravnih predmeta u odnosu na prethodnu godinu, kada je ukupno riješeno 699 predmeta (upravnih i neupravnih). Razlog blagog smanjenja ukupnog broja riješenih predmeta je smanjenje broja neupravnih predmeta iz područja tržišnog natjecanja zbog, primjerice, manjeg broja zaprimljenih notifikacija koncentracija po Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004. Naime, u promatranoj 2023. godini zaprimljeno je i riješeno 17 notifikacija manje u odnosu na 2022. godinu. U izvještajnoj 2023. godini zaprimljeno je i riješeno 360 notifikacija, dok je u prethodnoj 2022. godini isti pokazatelj iznosio 377. Riječ je o obvezi Europske komisije (u daljnjem tekstu: EK ili Komisija) da tijelima nadležnim za tržišno natjecanje svih država članica EU-a dostavlja prijave namjere provedbe koncentracija poduzetnika koje se moraju prijaviti Komisiji budući da imaju europsku dimenziju.

Razlog smanjenja broja riješenih upravnih predmeta kojih je u izvještajnoj godini riješeno ukupno 53, u odnosu na prethodnu izvještajnu godinu kada ih je riješeno ukupno 67 je također i u odlasku četiri stručnjaka/zaposlenika iz stručne službe, od toga tri pravnik i jednog ekonomista na nova radna mjesta izvan AZTN-a. Uslijed nemogućnosti žurne zamjene četiri stručnjaka, ostali stručnjaci/zaposlenici iz stručne službe preuzeli su i njihove poslove. Sve navedeno je uz složenost postupaka koje AZTN vodi i inače nedovoljnog broja zaposlenika, rezultiralo nešto manjim brojem riješenih upravnih predmeta.

Nažalost, i u ovoj izvještajnoj godini nastavlja se odljev stručnog kadra, budući da je riječ o visoko obrazovanim zaposlenicima sa specifičnim kompetencijama i iskustvom koji su rijetki i stoga veoma traženi na tržištu rada od strane poduzetnika u privatnom sektoru koji im mogu ponuditi znatno bolje financijske i druge materijalne uvjete. Dodatni izazov za AZTN predstavlja i stručna edukacija i osposobljavanje novozaposlenih, koja zbog složenosti poslova zna potrajati određeno vrijeme do njihove potpune samostalnosti u radu.

U području tržišnog natjecanja, osim upravnih postupaka veliki dio posla AZTN-a čine i nepravni predmeti u koje spadaju mišljenja iz područja tržišnog natjecanja koja uključuju mišljenja na nacрте prijedloga zakona i drugih propisa te mišljenja na važeće zakone i druge propise, sektorska istraživanja tržišta, odgovore na predstavke podnositelja koji se ne mogu

smatrati inicijativom za pokretanje postupka budući da ne sadrže propisane dijelove inicijative iz ZZTN-a, prethodna ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, koja se provode kako bi AZTN mogao utvrditi ima li dostatnih indicija za pokretanje upravnih postupaka, predmete vođenja baza podataka, notifikacije koncentracija po Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004, predmete suradnje s ostalim tijelima i regulatorima, predmete međunarodne suradnje, interne akte AZTN-a, odgovore vezane uz pravo na pristup informacijama te sva ostala očitovanja i odgovore adresatima ZZTN-a.

Također, i u području nepoštenih trgovačkih praksi AZTN zaprima veliki broj upita fizičkih i pravnih osoba koji nisu vezani uz konkretne upravne (ispitne) postupke, a na koje žurno odgovara u neupravnim predmetima. Osim toga, navode iz predstavki koje dobiva, pretežito anonimnih, ispituje u okviru neupravnih predmeta na način da se izravno od navodnih prekršitelja ZNTP-a traže podaci, dokumentacija i pisana pojašnjenja u skladu s ovlastima koje AZTN ima te se na temelju pribavljenih i analiziranih podataka utvrđuje postojanje uvjeta (indicija) za pokretanje upravnog postupka.

Osim riješenih predmeta na dan 31. prosinca 2023. godine, AZTN je imao ukupno neriješenih 37 upravnih predmeta u kojima je postupak u tijeku. Od toga broja, 30 je upravnih predmeta bilo iz područja tržišnog natjecanja, a sedam upravnih predmeta iz područja nepoštenih trgovačkih praksi. Od ukupno 30 neriješenih upravnih predmeta iz područja tržišnog natjecanja na dan 31. prosinca 2023. godine, u 23 predmeta je postupak pokrenut u izvještajnoj 2023. godini, a u preostalih sedam u prethodnim godinama. U području nepoštenih trgovačkih praksi, od ukupno sedam neriješenih predmeta na dan 31. prosinca 2023., u pet predmeta je postupak pokrenut u izvještajnoj 2023. godini, a u preostala dva u prethodnim godinama.

U području tržišnog natjecanja ukupno je ostalo neriješeno četiri predmeta iz 2022. godine, i dva predmeta iz 2021. godine. U području nepoštenih trgovačkih praksi ostala su neriješena dva predmeta iz 2022.

Do trenutka pisanja ovog Izvješća, iz 2023. godine riješeno je još 15 upravnih predmeta, 14 iz područja tržišnog natjecanja i jedan iz područja nepoštenih trgovačkih praksi.

Ključni i najvažniji cilj AZTN-a u proteklom razdoblju odnosio se na temeljnu aktivnost AZTN-a, a to je provedba nacionalnog i europskog prava tržišnog natjecanja u dijelu za koji je ovlašten, s naglaskom na otklanjanje teških ograničenja tržišnog natjecanja i aktivnu suradnju s EK i tijelima za tržišno natjecanje drugih zemalja. U okviru tog cilja, fokus rada AZTN-a bio je na onim postupanjima poduzetnika koja izravno utječu na ograničenje tržišnog natjecanja i nacionalnog gospodarskog rasta.

Postupci utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u obliku sklapanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu veoma su složeni zbog potrebe provođenja detaljnih ekonomskih i pravnih analiza i zaštite prava stranaka na obranu u postupku te su stoga detaljno propisani ZZTN-om.

Radi stjecanja jasnije slike o ovim postupcima u nastavku daje se sažeti opis šest temeljnih faza postupka:

(i) *Prva faza - prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu.* U slučaju da se provodi temeljem zaprimljene inicijative, ova faza u pravilu traje šest mjeseci, nakon utvrđenja stanja na mjerodavnom tržištu.

(ii) *Druga faza - donošenje zaključka o pokretanju postupka.* Ako AZTN ocijeni da inicijativa sadrži dostatne indicije za pokretanje upravnog (ispitnog) postupka, postupak se pokreće donošenjem zaključka o pokretanju postupka kojim se od stranaka traži dostava pisanih očitovanja i potrebne dokumentacije. Rok za dostavu ne smije biti kraći od osam niti dulji od 30 dana od dostave zaključka. U toj fazi AZTN može provesti nenajavljene pretrage, provodi ekonomske i pravne analize, obvezne razgovore i sve druge radnje potrebne za utvrđivanje relevantnih činjenica i okolnosti. Stoga od stranaka može tražiti dodatna očitovanja i informacije, za što im se također daje primjereni rok.

(iii) *Treća faza - Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku.* AZTN je primjerak Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku koji ne sadrži poslovne tajne, obvezan dostaviti i podnositelju inicijative i svim osobama kojima je u postupku rješenjem priznao prava koja ima podnositelj inicijative (samo ako su to prethodno zatražili pisanim putem). U slučaju dostave Obavijesti tim drugim osobama, one imaju pravo dostaviti primjedbe na Obavijest u istom roku kao i stranke u postupku. Dostavom te Obavijesti stranci se osigurava pravo na obranu, budući da se u roku od mjesec dana od zaprimanja Obavijesti stranka može u pisanom obliku izjasniti o svim preliminarno utvrđenim činjenicama i okolnostima, odnosno dostaviti svoje primjedbe, predložiti saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza. Također, nakon dostave navedene Obavijesti, stranka ima pravo na uvid u spis predmeta. Međutim, nakon što joj je dostavljena Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, stranka više nema mogućnost AZTN-u predložiti preuzimanje obveza u obliku izvršenja određenih mjera i uvjeta te rokova u kojima će to učiniti kako bi se žurno otklonili negativni učinci njezinog postupanja ili propuštanja postupanja na tržišno natjecanje.

(iv) *Četvrta faza - usmena rasprava.* Usmena rasprava se obvezno zakazuje u najkraćem mogućem roku po isteku roka za dostavljanje primjedbi na Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, a nakon što AZTN provede analizu dostavljenih primjedaba i očitovanja. Međutim, u nekim predmetima zbog složenosti materije o kojoj se odlučuje, AZTN može zakazati usmenu raspravu i prije donošenja Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, a obvezan je zakazati usmenu raspravu po isteku roka za dostavljanje primjedaba na Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, kao što je prethodno navedeno. Dakle, u tim slučajevima održavaju se dvije usmene rasprave.

(v) *Peta faza - Odluka Vijeća AZTN-a o povredi propisa i novčanoj kazni za utvrđenu povredu ili ako ne utvrdi povredu, donosi odluku o obustavi postupka.*

(vi) *Šesta faza - donošenje rješenja.* AZTN u skladu s odlukama Vijeća, u roku 4 mjeseca od dana kada utvrdi sve činjenice relevantne za donošenje odluke odnosno najkasnije u roku od četiri mjeseca od zaključenja usmene rasprave, donosi jedinstveno rješenje kojim utvrđuje povredu AZTN-a i izriče novčanu kaznu za utvrđenu povredu.

Postupci se pokreću *ex post* po službenoj dužnosti, a široki krug osoba može podnijeti inicijativu za pokretanje postupka¹⁰.

Tijekom 2023. godine AZTN je riješio ukupno 48 inicijativa u smislu ZZTN-a i predstavi u smislu Zakona o općem upravnom postupku¹¹ (u daljnjem tekstu: ZUP) za pokretanje upravnog postupka po službenoj dužnosti.

AZTN je u konkretnim postupcima koje je okončao tijekom 2023. godine proveo analizu 63 mjerodavna tržišta, od toga 18 u predmetima utvrđivanja zabranjenih sporazuma poduzetnika, 23 u predmetima utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika i 22 u predmetima ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika.

Među prioritetima AZTN-a i tijekom 2023. godine bilo je otklanjanje teških ograničenja tržišnog natjecanja utvrđenih odredbama ZZTN-a, kao što je sklapanje zabranjenih sporazuma koji za cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišta, prije svega horizontalnih sporazuma između izravnih konkurenata (kartela) koji dogovorima o cijenama, podjelom tržišta, ograničavanjem proizvodnje ili tehnološkog razvoja i drugim zabranjenim odredbama i postupanjima nanose najveću štetu gospodarstvu i potrošačima, stoga i predstavljaju najtežu povredu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

AZTN je u 2023. godini u području utvrđivanja zabranjenih sporazuma riješio ukupno 29 predmeta (devet upravnih i 20 neupravnih predmeta). U riješenim predmetima provedeno je ispitivanje 18 mjerodavna tržišta.

Od devet upravnih riješenih predmeta, u jednom predmetu¹² je doneseno rješenje kojim se utvrđuje narušavanje tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. ZZTN-a, u jednom predmetu¹³ je doneseno rješenje kojim se obustavlja postupak jer nije bilo zakonskih pretpostavki za njegovo daljnje vođenje, u šest predmeta¹⁴ su donesena rješenja kojima se odbacuje inicijativa jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka. Jedan upravni predmet¹⁵ okončan je službenom zabilješkom.

Zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika koji se zbog svoje tržišne snage može ponašati na mjerodavnom tržištu u značajnoj mjeri neovisno o svojim stvarnim ili mogućim konkurentima, potrošačima, kupcima ili dobavljačima, također ugrožava kompetitivnu strukturu tržišta i onemogućava konkurentima ulazak ili rast na tržištu. To se naročito odnosi

¹⁰ ZZTN, članak 37.

¹¹ ZZTN, članak 37. i Zakon o upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09., 110/21.), članak 42.

¹² Rješenje AZTN protiv Keindl Sport d.o.o. Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/2018-01/005, od 20. 7. 2023.

¹³ AZTN protiv ROSIS UNUS d.o.o. Sveti Križ Začretje, KLASA: UP/I 034-03/17-01/006, od 28.12. 2023.

¹⁴ AZTN protiv COM1 d.o.o., Split, Domagoja Paradija, vlasnika obrta H&D INFO iz Zagreba i EFCo Grupa d.o.o., Dubrovnik, KLASA: UP/I 034-03/22-01/021, od 30.3.2023.; AZTN – prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu bankarskih usluga, KLASA: UP/I 034-03/23-01/008, od 15.12.2023.; AZTN - prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu redovitog održavanja i zaštite državnih cesta, KLASA: UP/I 034-03/23-01/007, od 15.11. 2023.; AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu mlijeka i mliječnih proizvoda, KLASA: UP/I 034-03/23-01/004, od 2.11. 2023.; AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu mlijeka i mliječnih proizvoda, KLASA: UP/I 034-03/23-01/003, od 2.11.2023.; AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu nabave laboratorijske opreme, KLASA: UP/I 034-03/23-01/002, od 29.12. 2023.

¹⁵ AZTN - prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel, KLASA: UP/I 034-03/23-01/006, od 29.12.2023.

na tzv. isključujuće oblike zlouporabe koji imaju za posljedicu smanjivanje tržišnog natjecanja. Stoga je AZTN i u 2023. godini nastavio svoje djelovanje u području utvrđivanja zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika.

AZTN je tijekom 2023. godine iz tog područja riješio ukupno 27 predmeta (22 upravna predmeta i pet neupravnih predmeta). U riješenim predmetima provedeno je ispitivanje 23 mjerodavna tržišta.

Od 22 upravna predmeta, u 13 predmeta su donesena rješenja o odbacivanju inicijative jer nije bilo uvjeta za pokretanje postupka po službenoj dužnosti u smislu ZZTN-a¹⁶, u tri predmeta je postupak obustavljen jer je tijekom postupka utvrđeno da nema uvjeta za daljnje vođenje postupka¹⁷, u dva predmeta je postupak okončan rješenjem o prihvaćanju obveza u obliku mjera, uvjeta i rokova predloženih od strane poduzetnika¹⁸, u jednom je predmetu izdano rješenje o konačnosti akta¹⁹, u jednom predmetu je podnesak odbačen kao nepotpun²⁰, a jedan je predmet okončan očitovanjem²¹ budući da je u tom predmetu AZTN postupao po predstavi podnositelja za pokretanje postupka u smislu ZUP-a, odnosno nije bila riječ o inicijativi u smislu ZZTN-a o kojoj se mora odlučiti rješenjem.

¹⁶ AZTN protiv EPPS Elektronsko pismo Pošte Slovenije d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-03/013, od 15.9.2022.; AZTN protiv Dimnjak d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-03/014, od 17.10.2022.; AZTN protiv jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, KLASA: UP/I 034-03/22-03/017, od 9.12.2022.; AZTN protiv Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, KLASA: UP/I 034-03/22-03/015 od 10.11.2022.; Prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu u smislu ZZTN-a – povod inicijativa protiv Diveks j.d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-03/018 od 30.12.2022.; Prethodno ispitivanje stanja na tržištu kabotaže – povod inicijativa protiv Ministarstva mora, Agencije za obalni pomorski promet, Lučke uprave Rijeka, Županijske lučke uprave Cres, Jadrolinije; KLASA: UP/I 034-03/22-03/016 od 2.12.2022.; Prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu u smislu ZZTN-a – povod inicijativa Primax d.o.o. protiv Zagrebački holding d.o.o. – Podružnica Čistoća, KLASA: UP/I 034-03/23-03/003 od 17.3.2023.; AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu u smislu ZZTN-a - povod inicijativa Velux Hrvatska krovni prozori d.o.o. podnesena protiv Wieneberger, KLASA: UP/I 034-03/23-03/004 od 12.4.2023.; AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu u smislu ZZTN-a – povod inicijativa odvjetnice Tibaut protiv Istarskog vodovoda d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/23-03/010 od 5.6.2023.; AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu za elektronička plaćanja u eurima u smislu ZZTN-a -povod inicijativa g. Miroslav Solde o postupanju Erste&Steiermarkische banke d.d., KLASA: UP/I 034-03/23-03/015 od 30.7.2023.; AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu u smislu ZZTN-a – povod inicijativa poduzetnika Auto promet Sisak d.o.o. protiv poduzetnika Čažmatrans promet, KLASA: UP/I 034-03/23-03/008, od 19.5.2023.; AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu u smislu ZZTN-a – povod inicijativa poduzetnika Encro kula d.o.o. protiv Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., KLASA: UP/I 034-03/23-03/007 od 16.11.2023.; AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu pomorskog prijevoza putnika u korčulanskom arhipelagu, KLASA: UP/I 034-03/23-01/010, od 3.7.2023.

¹⁷ AZTN protiv Hrvatska pošta d.d., KLASA: UP/I 034-03/21-01/011 od 4.8.2021.; AZTN protiv Hrvatski telekom d.d., KLASA: UP/I 034-03/17-01/018, od 11.10.2017.; AZTN protiv KNAUF d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-03/004, od 7.2.2022.

¹⁸ AZTN protiv Hrvatske šume d.o.o. i Udruženja drvno-prerađivačke industrije pri HGK, KLASA: UP/I 034-03/21-01/017, od 7.1.2021.; AZTN protiv Hrvatske šume d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/21-01/005, od 17.6.2021.

¹⁹ AZTN protiv Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, KLASA: UP/I 034-03/23-03/009, od 1.6.2022.

²⁰ AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu usluga pregleda dimnjaka – povod inicijativa g. Vlade Kesera protiv ovlaštenih dimnjačara na području Grada Zagreba, KLASA: UP/I 034-03/23-03/013, od 25.7.2023.

²¹ Š. P. – upit o stanju predmeta, KLASA: 034-08/23-01/059, od 24.7.2023.

Kada je riječ o koncentracijama poduzetnika, u pravilu je riječ o redovnom i uobičajenom procesu konsolidacije i restrukturiranja poduzetnika, a sve češće i cijelih industrija, kao odgovora na značajne promjene na mjerodavnim tržištima, s ciljem da se ostvare uštede i sinergije koje će novostvorenim ekonomskim entitetima omogućiti učinkovitije poslovanje. Za razliku od postupaka utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika ili utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja na tržištu koje AZTN uvijek pokreće *ex post* i to po službenoj dužnosti, postupak ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracije poduzetnika provodi se *ex ante* temeljem prijave njezinih sudionika i to samo kada postoji obveza prijave AZTN-u²². Naime, sudionici koncentracija koji kumulativno premašuju zakonom utvrđene pragove ekonomske veličine ukupnog godišnjeg prihoda na svjetskom i hrvatskom tržištu iz članka 17. stavka 1. ZZTN-a, imaju obvezu AZTN-u prijaviti namjeru provedbe koncentracije te je ne smiju provesti sve dok AZTN ne ocjeni njezinu dopuštenost.

Zadatak AZTN-a je unaprijed procijeniti hoće li pozitivni učinci namjeravane provedbe koncentracije na strukturu tržišta i interese potrošača prevladati nad negativnim učincima koncentracije na tržišno natjecanje, prije svega zbog smanjenja broja konkurenata i povećane opasnosti od zabranjenih dogovora ili mogućeg jačanja postojećeg ili stvaranja novog vladajućeg položaja.

U području ocjene dopuštenosti koncentracija AZTN je tijekom 2023. godine riješio ukupno 27 predmeta (17 upravnih predmeta i 10 neupravnih predmeta). U tu svrhu analizirao je 22 mjerodavna tržišta.

Riječ je o 17 upravnih predmeta ocjene dopuštenosti koncentracija i o 10 neupravnih predmeta u kojima je AZTN davao odgovore na upite trećih, odnosno održavao radne sastanke vezano uz moguće prijave koncentracija, proveo istraživanja oblika vlasničke povezanosti poduzetnika temeljem informacija trećih i javnosti i provodio analizu podataka iz predmeta EK radi utvrđivanja postojanja učinaka u RH.

Od 17 upravnih predmeta ocjene dopuštenosti koncentracija, okončano je 14 predmeta ocjena koncentracija, od čega su u 11 predmeta koncentracije ocjenjene dopuštenima na I. razini jer je bilo riječ o koncentracijama koje ne dovode do značajnog učinka na tržišno natjecanje s obzirom da se istima ne stvara novi niti jača postojeći vladajući položaj poduzetnika. U dva je predmeta²³ ocjene dopuštenosti koncentracija postupak okončan donošenjem rješenja kojim se odbacuje prijava koncentracije zbog nepostojanja uvjeta za vođenje postupka ocjene koncentracije. U jednom predmetu²⁴ ocjene dopuštenosti koncentracije u 2023. godini pokrenut je postupak ocjene dopuštenosti koncentracije na II. razini i doneseno rješenje kojim se koncentracija ocjenjuje dopuštenom.

U jednom predmetu²⁵ ocjene dopuštenosti koncentracije u 2023. u tijeku je nadzor nad provedbom mjera i uvjeta u za to predviđenim rokovima za otklanjanje negativnih učinaka

²² ZZTN, članak 19. i članak 38. stavak 2.

²³"MEDIA SOLUTIONS d.o.o., Osijek i NOVI LIST d.d., Rijeka, KLASA: UP/I 034-03/23-02/007 od 4. 8.2023.; "PLURALIS B. V., Nizozemska i TELEGRAM MEDIA GRUPA d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/23-02/003, od 7.4. 2023.

²⁴ EKO-FLOR PLUS d.o.o., Oroslavje i REOMA GRUPA d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/22-02/011, od 3. 11. 2023.

²⁵ GRAND AUTOMOTIVE RD Ltd. i GRAND AUTOMOTIVE LLP., RAMLA, IZRAEL i RENAULT NISSAN HRVATSKA d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/22-02/005, od 1.4.2022.

predmetne koncentracije na mjerodavnom tržištu iz rješenja o uvjetno dopuštenoj koncentraciji donesenog u 2022. godini.

Zabranjenom u 2023. godini nije ocijenjena niti jedna koncentracija.

Nadalje, AZTN je u 2023. godini od EK zaprimio 360 notifikacija koncentracija poduzetnika. U tim je predmetima trebalo provjeriti imaju li konkretne koncentracije, iako su prijavljene EK, učinak i na hrvatsko tržište. Također, u tom se postupku u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje (u daljnjem tekstu: ECN) određuje koje je tijelo najprikladnije za vođenje postupka ocjene dopuštenosti koncentracije. Drugim riječima, riječ je o obvezi EK da tijelima nadležnim za tržišno natjecanje svih država članica EU-a dostavlja prijave namjere provedbe koncentracija poduzetnika koje se moraju prijaviti EK budući da imaju europsku dimenziju. U pravilu je riječ o koncentracijama koje imaju učinke u najmanje tri države članice.

Značajnu aktivnost AZTN-a predstavljaju sektorska istraživanja tržišta koja se provode u cilju boljeg razumijevanja strukture i odnosa na pojedinim tržištima. Riječ je o pravno-ekonomskim analizama pojedinih tržišta, odnosa na njima, načina njihovog funkcioniranja, eventualnih zapreka pristupu tržištu, te analizi regulatornog okvira za pojedine djelatnosti, što su osnovni preduvjeti za učinkovitu provedbu propisa iz nadležnosti AZTN-a. Sektorska istraživanja tržišta često rezultiraju otkrivanjem indicija za pokretanje postupka.

Tako je AZTN u 2023. godini, osim prethodno spomenutog velikog broja mjerodavnih tržišta koja je istraživao u konkretnim postupcima (njih 63), proveo i tri opsežna sektorska istraživanja tržišta. Riječ je o tržištu trgovine na malo mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo²⁶, tržištu tiska²⁷ i tržištu prodaje motornih goriva u RH²⁸.

Značajni naponi AZTN-a i u ovoj izvještajnoj godini bili su usmjereni na promicanje prava i politike tržišnog natjecanja, odnosno na jačanje kulture tržišnog natjecanja, podizanje razine svijesti o značaju tržišnog natjecanja za gospodarstvo i potrošače, osobito u smislu stvaranja ukupnog institucionalnog i gospodarskog okruženja kojim se potiče ulazak poduzetnika na tržište, te uklanjanje faktičkih i administrativnih zapreka razvoju tržišnog natjecanja.

Dakle, osim provedbe propisa iz svoje nadležnosti kroz vođenje upravnih postupaka, AZTN je osobito aktivan u promicanju prava i politike tržišnog natjecanja. Aktivnostima promicanja prava i politike tržišnog natjecanja nadopunjava se i dodatno osnažuje primarna aktivnost provedbe zakona. Izuzetno važan alat u tom području je ovlast AZTN-a da daje stručna mišljenja na nacрте prijedloga zakona i drugih propisa, odnosno na važeće zakone i druge propise, odnosno mišljenja o njihovoj sukladnosti sa ZZTN-om i o drugim pitanjima koja mogu značajno utjecati na tržišno natjecanje.

²⁶ Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2024/01/Trgovina-na-malo-2022_prikaz-stanja_final.pdf

²⁷ Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2023/07/Prikaz-stanja-trazista-tiska-2022-3.pdf>

²⁸ Objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2024/05/Priopcenje-motorna-goriva-RH.pdf>

U 2023. godini u AZTN-u je u području promicanja prava i politike tržišnog natjecanja riješio 74 predmeta, od toga broja bilo je 13 mišljenja na zakone, 58 očitovanja te tri suradnje.

Sporazumi o suradnji potpisani su s Pravnim fakultetom u Zagrebu te s Ekonomskim fakultetom u Zagrebu²⁹.

AZTN je u području tržišnog natjecanja za utvrđene povrede ZZTN-a u 2023. godini prekršiteljima izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 281.836,88 EUR.

Kada je riječ o sudskoj zaštiti protiv odluka AZTN-a u području tržišnog natjecanja, žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: VUSRH). VUSRH o tužbama protiv odluka AZTN-a odlučuje u vijeću od tri suca.

Ovdje je bitno naglasiti kako isključivo stručnjaci AZTN-a, pravnici s položenim pravosudnim ispitom i najmanje četiri godine staža nakon položenog pravosudnog ispita, zastupaju AZTN pred sudovima u postupcima koji se vode protiv odluka AZTN-a donesenih u području tržišnog natjecanja i u području zabrane nepoštenih trgovačkih praksi. Naime, AZTN ne koristi odvjetničke usluge pa je i zastupanje AZTN-a pred sudovima dodatan zahtjevan posao koji uspješno obavljaju pravni stručnjaci AZTN-a.

U ovoj izvještajnoj godini, VUSRH je u području tržišnog natjecanja donio šest presuda kojima je odbio sve tužbene zahtjeve tužitelja i u cijelosti potvrdio odluke AZTN-a³⁰.

U području drugog zakona za čiju je provedbu AZTN nadležan – Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, AZTN je tijekom 2023. godine riješio ukupno 50 predmeta, od toga sedam upravnih predmeta i 43 nepravna predmeta. Od dovršenih sedam upravnih predmeta, šest upravnih predmeta pokrenuto je kao rezultat istraživanja stanja na tržištu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, tijekom kojih je na temelju prikupljene i analizirane dokumentacije i podataka, utvrđeno postojanje indicija za pokretanje upravnih postupaka po službenoj dužnosti, dok je povod za pokretanje jednog upravnog postupka bila anonimna predstavka zaprimljena u ranijem razdoblju.

U razdoblju od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine zaprimljeno je 14 predstavki, od toga četiri anonimne. Od navedenih 14 predstavki do 31. prosinca 2023. godine riješeno je njih deset, od koji su dvije anonimne. Od navedenih deset riješenih predstavki, u njih devet nisu utvrđene indicije za pokretanje upravnog postupka dok je temeljem jedne predstavke pokrenut upravni postupak. U slučaju četiri preostale predstavke (dvije anonimne i dvije koje nisu anonimne) koje nisu riješene do 31. prosinca 2023., ispitivanja su još uvijek u tijeku.

Sve tri predstavke iz ranijeg razdoblja (dvije iz 2022. i jedna iz 2021.), od čega dvije anonimne i jedna koja nije anonimna, riješene su u 2023. godini.

Zaključno, Sektor za zabranu nepoštenih trgovačkih praksi je u 2023. riješio 13 predstavki, od čega deset zaprimljenih u 2023. i tri zaprimljene u ranijem razdoblju (2021. i 2022. godine). Od navedenih riješenih predstavki njih četiri su anonimne dok ih devet nije anonimno.

²⁹ <https://www.aztn.hr/aztn-potpisao-sporazum-o-suradnji-s-ekonomskim-fakultetom-zagreb/>

³⁰ <https://www.aztn.hr/odluke/odluke-sudova/>

Na dan 31. prosinca 2023. godine u tijeku je bilo postupanje u sedam upravnih postupaka, pokrenutih protiv trgovaca³¹: DJELO d.o.o., Bilice, KONZUM plus d.o.o., Zagreb, TP VARAŽDIN d.o.o., Varaždin, STUDENAC d.o.o., Omiš, PPK-BJELOVAR d.d., Bjelovar te dva upravna postupka protiv TOMMY d.o.o., Split, koji su, zbog ekonomičnosti postupka, spojeni i vode se u okviru jednog upravnog postupka.³²

Budući da je dio okončanih postupaka koje je AZTN pokrenuo prije 1. rujna 2021., dakle prije stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21.; dalje u tekstu: ZID ZNTP), vođeno i okončano primjenom Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 117/17., dalje u tekstu: ZNTP-a iz 2017.), u ovom Izvješću koristi se terminologija iz oba zakona, primjerice, upravno-kaznene mjere odnosno novčane kazne.

AZTN je u 2023. godini okončao sedam upravnih postupaka u smislu odredbi ZNTP-a, pri čemu je u pet upravnih postupaka utvrdio da je stranka u postupku, iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu, svojim dobavljačima nametnula nepoštene trgovačke prakse te joj je za utvrđene povrede izrekao novčane kazne³³, dok je u dva postupka utvrdio da ne postoje zakonske pretpostavke za njihovo daljnje vođenje, slijedom čega je te postupke obustavio³⁴. Dva predmeta iz 2022. godine su još u tijeku.

U razdoblju od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine, AZTN je prekršiteljima ZNTP-a izrekao upravno-kaznene mjere odnosno novčane kazne u ukupnom iznosu od 81.500,00 EUR³⁵. U Državni proračun RH je u istom razdoblju uplaćeno ukupno 42.491,11 EUR upravno-kaznenih mjera odnosno novčanih kazni. Navedeni uplaćeni iznosi odnose se na dva upravna postupka okončana u 2023. godini te tri upravna postupka okončana u ranijem razdoblju.

Protiv rješenja AZTN-a iz područja zabrane nepoštenih trgovačkih praksi nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom, i to zbog: povrede propisa materijalnog prava o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom; bitne povrede odredbi o postupku; pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, i pogrešne odluke o novčanoj kazni i drugim pitanjima o kojima odlučuje AZTN. Ukoliko upravni sud odbije

³¹ AZTN protiv DJELO d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/23-04/006; AZTN protiv KONZUM plus d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/23-04/004; AZTN protiv TP VARAŽDIN d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/23-04/003; AZTN protiv STUDENAC d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/23-04/001; AZTN protiv TOMMY d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-04/005; AZTN protiv PPK-BJELOVAR d.d., KLASA: UP/I 034-03/22-04/002; AZTN protiv TOMMY d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/23-04/005.

³² Zaključkom KLASA: UP/I 034-03/22-04/005, URBROJ: 580-16/138-2023-035, od 9.10.2023., postupci KLASA: UP/I 034-03/22-04/002 i KLASA: UP/I 034-03/23-04/005 spojeni su i vode se kao jedan upravni postupak pod poslovnim brojem KLASA: UP/I 034-03/22-04/005.

³³ MLIN I PEKARE d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-04/003; PLODINE d.d., KLASA: UP/I 034-03/19-04/002; PLODINE d.d., KLASA: UP/I 034-03/18-04/010; ULTRA GROS d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/23-04/002; BOSO d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/21-04/002.

³⁴ SETOVIA VOĆE d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/19-04/009; PEMO d.o.o. odnosno pravni slijednik STUDENAC d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/19-04/004.

³⁵ MLIN I PEKARE d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-04/003 – 1.500,00 EUR; PLODINE d.d., KLASA: UP/I 034-03/19-04/002 – 15.000,00 EUR; PLODINE d.d., KLASA: UP/I 034-03/18-04/010 – 30.000,00 EUR; ULTRA GROS d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/23-04/002 – 15.000,00 EUR; BOSO d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/21-04/002 – 20.000,00 EUR.

tužbu i tužbeni zahtjev, odnosno održi na snazi rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama, stranka ima mogućnost podnošenja žalbe na tu presudu sudu drugog stupnja - VUSRH.

Povodom tužbi podnesenih protiv rješenja AZTN-a kojima su utvrđene nepoštene trgovačke prakse trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača u smislu ZNTP-a iz 2017. i izrečene upravno-kaznene mjere, nadležni su upravni sudovi u 2023. godine donijeli jednu presudu, u kojoj je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja za poništenje rješenja AZTN-a, kao i zahtjevi za naknadu troškova upravnog spora. Protiv te presude, tužitelj je ponio žalbu VUSRH-u. Odluka o žalbi još nije donesena.

Predstavnici AZTN-a su sudjelovali na više fokusnih sastanaka NTP - mreže provedbenih tijela država članica EU nadležnih za provedbu Direktive 2019/633 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, na kojima se raspravljalo o konkretnim temama, s posebnim naglaskom na izazove prekogranične suradnje. Osnovana je i posebna radna skupina za izradu obrazaca, čije su članice bile i dvije predstavnice AZTN-a.

Još jedan bitan segment poslovanja AZTN-a i tijekom proteklog razdoblja bila je međunarodna suradnja. U 2023. godini međunarodne aktivnosti odvijale su se kroz multilateralne oblike suradnje, kao i kroz bilateralne kontakte s nadležnim tijelima za tržišno natjecanje u EU i izvan njega. Isto je vrijedilo i za multilateralne forume suradnje u kojima je AZTN nastavio svoju aktivnu prisutnost.

Nakon što je RH dobio status kandidata početkom 2022. godine, AZTN je nastavio svoje intenzivne aktivnosti u pregovorima o punopravnom članstvu RH u OECD-u. Nakon inicijalnog sveobuhvatnog upitnika o institucionalnom i zakonodavnom okviru u području tržišnog natjecanja te o provedbenoj praksi AZTN-a, uslijedila je prva misija OECD-a u području tržišnog natjecanja u veljači 2023. godine u prostorijama AZTN-a. OECD je potom pripremio prepristupno izvješće (engl. *pre-accession report*) o kojem se raspravljalo s delegacijom RH koju je predvodila predsjednica vijeća AZTN-a početkom prosinca 2023. godine u Parizu za vrijeme održavanja Globalnog foruma o tržišnom natjecanju.

U okviru radne skupine za tržišno natjecanje, tijekom švedskog i španjolskog predsjedanja Vijećem EU-a, tijekom 2023. godine održano je ukupno šest sastanaka gdje su se raspravljale aktualne teme kao što su: procjena Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003, preispitivanje inicijative iz članku 102. UFEU-a, paket za daljnje pojednostavljenje postupaka ocjene koncentracija, preispitivanje obavijesti o utvrđivanju tržišta, implementacija Akta o digitalnim tržištima (DMA). Svi sastanci su održani u Bruxellesu gdje je bio prisutan g. Ivan Palčić iz Stalnog predstavništva RH uz potporu predstavnice AZTN-a iz Zagreba, voditeljice Odjela za međunarodnu i EU suradnju mr.sc. Branimire Kovačević.

Uredba (EU) 2022/1925 o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (takozvani Akt o digitalnim tržištima ili DMA), donesen je krajem 2022. godine, dok se u cijelosti počeo primjenjivati od 2. svibnja 2023. godine. Navedena je Uredba prenesena u hrvatsko zakonodavstvo kroz Uredbu o provedbi Uredbe (EU) 2022/1925 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. rujna 2022. godine o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru i izmjeni

Direktiva (EU) 2019/1937 i (EU) 2020/1828 (Akt o digitalnim tržištima), („Narodne novine“, broj 131/23.), koja je stupila na snagu 11. studenoga 2023. godine. Ovom Uredbom u članku 3. kao nadležno tijelo za provedbu utvrđen je AZTN.

U 2023. godini nastavljao se trend povećanja broja upita koje si nadležna tijela za tržišno natjecanje međusobno postavljaju kroz mrežu ECN2. AZTN je zaprimio i odgovorio na 85 zahtjeva za dostavu informacija (što prosječno iznosi 3,2 upućena zahtjeva po državni članici) te uputio 6 zahtjeva prema ostalim državama članicama. AZTN se i na ovaj način pokazuje kao promicatelj aktivne suradnje među državama članicama. U razdoblju od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine na sastancima radnih skupina, podskupina te savjetodavnih odbora ECN-a sudjelovalo je 23 predstavnika AZTN-a ukupno 60 puta (od ukupno 65 održanih sastanaka – 37 virtualnih i 28 uživo). U godinu dana od EK je zaprimljeno i riješeno 360 notifikacija koncentracija.

Održana su dva sastanka šefova EU nacionalnih tijela za tržišno natjecanje, u lipnju i studenome 2023. godine. Na oba sastanka AZTN je predstavljala predsjednica Vijeća dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur. Teme sastanaka čelnika nacionalnih tijela bile su: provedba zakona o tržišnom natjecanju na digitalnim tržištima, koordinacija provedbe DMA s provedbom prava tržišnog natjecanja, evaluacija Uredbe Vijeća (EZ) br.1/2003, članka 102. UFEU-a, iskustva nacionalnih tijela oko novih ECN+ ovlasti, inflacija u sektoru prehrane. Predsjednica Vijeća održala je izlaganje na temu nacionalnih mjera i iskustva AZTN-a s inflacijom.

Godišnja konferencija Međunarodne mreže za tržišno natjecanje (ICN) održana je u Barceloni od 18. do 20. listopada 2023. godine u organizaciji španjolskog tijela za tržišno natjecanje te je okupila rekordan broj od oko stotinu nacionalnih tijela za tržišno natjecanje odnosno njihovih predstavnika. Na plenarnoj sjednici i u panelima bile su zastupljene Radna skupina za promicanje tržišnog natjecanja, Radna skupina za učinkovitost rada agencija, Radna skupina za karte, Radna skupina za koncentracije i Radna skupina za zlouporabu vladajućeg položaja. Republiku Hrvatsku je na konferenciji predstavljala predsjednica Vijeća AZTN-a, dr. sc. Mirta Kapural, dipl.iur, koja je također sudjelovala kao moderator u panelu „Karteli i novi digitalni alati za njihovo otkrivanje“.

Kada je riječ o bilateralnoj suradnji, dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur., predsjednica Vijeća AZTN-a, i dr.sc. Irakli Lekvinadze, predsjednik gruzijske agencije za tržišno natjecanje, potpisali su sporazum o suradnji tijekom ICN konferencije u Barceloni 20. listopada 2023. godine. Svrha navedenog sporazuma je promicanje suradnje između agencija ovih dviju zemalja u području provedbe prava i politike tržišnog natjecanja te razmjena stručnih iskustava i informacija o konkretnim slučajevima iz prakse. Slične sporazume AZTN već ima potpisane s tijelima za tržišno natjecanje: Albanije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Kosova, Mađarske, Rumunjske, Sjeverne Makedonije, Srbije i Turske.

AZTN kroz različite komunikacijske kanale posebnu pozornost posvećuje javnosti i transparentnosti svoga rada. Aktivno promicanje prava i politike tržišnog natjecanja provodi se putem edukacija poduzetnika i potrošača te kroz transparentnu i otvorenu komunikaciju s javnosti. Na isti je način AZTN angažiran na edukaciji u području zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom i upoznavanju adresata s propisima iz tog područja.

Tijekom 2023. godine djelatnici AZTN-a su bili vrlo aktivni u promicanju prava i politike tržišnog natjecanja te su održali 20-ak stručnih predavanja, radionica i edukacija i objavili nekoliko

stručnih članaka. Edukacija iz područja ZZTN-a, u pravilu, uz praktične primjere obuhvaća temeljne pojmove tržišnog natjecanja, rad AZTN-a i suradnju s EK, zabranjene sporazume poduzetnika, zlouporabu vladajućeg položaja poduzetnika, koncentracije poduzetnika, te promicanje prava i politike tržišnog natjecanja, a u području ZNTP-a, važnost poštenih trgovačkih praksi u odnosima između kupaca i dobavljača u lancu opskrbe hranom. Ujedno se edukacija često usmjerava na sve aktualnosti i novine u razvoju prava tržišnog natjecanja. Na taj način se komunikacija AZTN-a s opće, produbljuje na stručnu i kvalificiranu javnost, prije svega poduzetnike, sudstvo, odvjetništvo i akademsku javnost.

AZTN primjenjuje i poštuje transparentnost, neovisnost, nepristranost i profesionalnost u komunikaciji prema strankama i javnosti. Sukladno usvojenoj i javno dostupnoj Komunikacijskoj strategiji³⁶, AZTN na svojoj mrežnoj stranici objavljuje svoje odluke, mišljenja i godišnja izvješća o radu, kao i stručne članke, priopćenja za javnost i medije o pokrenutim postupcima i donesenim odlukama i praksi AZTN-a. Ovlašteni predstavnici AZTN-a nastupaju u medijima te imaju kontakte s novinarima, a AZTN izdaje publikacije i edukativne brošure te redovito sudjeluje u svojstvu sudionika ili predavača na seminarima i konferencijama o specifičnim temama iz područja tržišnog natjecanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi. Sva priopćenja, zakonodavni okvir i sažeci odluka AZTN-a prevode se na engleski jezik i objavljuju na mrežnoj stranici AZTN-a.

Tijekom 2023. godine, AZTN je objavio 66 odluka, odgovorio na 25 novinarskih upita i 23 upita stranaka te objavio 74 priopćenja za javnost. Objavljeno je deset mjesečnih informativnih biltena AZTN-a u elektroničkom obliku - *AZTN info*³⁷, koji donose detaljnije informacije o odlukama i drugim aktivnostima AZTN-a i njegovih stručnjaka te izvještavaju o najvažnijim odlukama i razvoju komparativne prakse iz područja prava i politike tržišnog natjecanja u EU i svijetu.

Sve aktivnosti AZTN-a u području zaštite tržišnog natjecanja i utvrđivanja zabranjenih nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom u 2023. godini realizirane su s manjim brojem zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu. Konkretno, **AZTN je na dan 31. prosinca 2023. godine imao 53 zaposlena radnika, dok je u 2022. godini imao 56 zaposlenika.**

AZTN je u 2023. godini proveo postupak zapošljavanja za dva radnika. Jedan postupak proveden je zbog popunjavanja upražnjenog radnog mjesta u Odjelu za opće poslove i u pisarnici, zbog odlaska radnice u mirovinu. Nova radnica zaposlena je 1. srpnja 2023. godine. Također, u Odjelu za legislativu i komparativnu praksu je zaposlena nova radnica, umjesto radnice s kojom je sporazumno raskinut radni odnos na njezin zahtjev još 2022. godine. Za potrebe provođenja javnog natječaja AZTN je ishodio potrebne prethodne suglasnosti od Ministarstva pravosuđa i uprave, Ministarstva financija te Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, ovisno od kojeg tijela je u određenom trenutku trebalo tražiti suglasnost u skladu s propisima o zabrani novog zapošljavanja³⁸.

³⁶ Mrežna stranica AZTN-a na poveznici: <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2023/02/AZTN-Komunikacijska-strategija.pdf>

³⁷ Mrežna stranica AZTN-a na poveznici <http://www.aztn.hr/aztn-info/>.

³⁸ Odluka o zabrani novog zapošljavanja službenika i namještenika u javnim službama („Narodne novine, broj 35/2022.).

Donošenjem internih akata u AZTN-u u 2023. godini nastojalo se popratiti obveze propisane važećim pozitivnim propisima, kako u smislu donošenja novih internih akata tako i u izmjenama i dopunama već postojećih internih akata.

AZTN je 18. siječnja 2023. godine donio Godišnji plan obrazovanja i stručnog usavršavanja radnika AZTN-a za 2023. godinu, u kojem su navedena planirana sredstava na ime obrazovanja i stručnog usavršavanja.

Nadalje, tijekom 20223. godine usvojeni su sljedeći novi interni akti AZTN-a:

- Pravilnik o provođenju postupka jednostavne nabave (te uz njega pripadajuće procedure za procese nabave),
- Pravila za upravljanje arhivskim i dokumentarnim gradivom Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja,
- Pravilnik o radu,
- Pravilnik o zaštiti na radu i
- Poslovnik o radu Vijeća.

Svi prethodno navedeni akti objavljeni su na mrežnoj stranici AZTN-a i dostupni su zainteresiranoj javnosti.

AZTN je u 2023. godini zaprimio 11 zahtjeva za pristup informacijama, koji su riješeni u roku te su odluke o zaprimljenim zahtjevima dostavljene podnositeljima zahtjeva. Izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2023. godinu dostavljeno je Povjereniku za informiranje te objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a.

Dana 25. rujna 2023. godine Upravna inspekcija Ministarstva pravosuđa i uprave provela je neposredni inspekcijski nadzor nad radom AZTN-a. Upravni nadzor je proces koji se koristi u sustavima javne uprave radi osiguranja zakonitosti, pravilnosti i učinkovitosti rada administrativnih tijela. Glavna svrha upravnog nadzora je kontrolirati i ocjenjivati rad tih tijela kako bi se osiguralo da se provode u skladu s propisima, politikama i procedurama. Predmet inspekcijskog nadzora bila je primjena zakona kojim se uređuje upravni postupak te primjena propisa o uredskom poslovanju, primjena propisa o pečatima i žigovima s grbom RH, primjena propisa u području obavljanja poslova s javnim ovlastima te analiza postupanja po predstavkama. Budući da tijekom nadzora nije bilo nezakonitosti, nepravilnosti ili nedostataka koji bi zahtijevali intervenciju upravne inspekcije, AZTN-u nisu izrečene nikakve mjere. Prema tome, odsutnost mjera u zapisniku o provedbi upravne inspekcije odražava visoku razinu zakonitosti i pravilnosti u radu pri vođenju upravnih postupka u AZTN-u.

2. Provedba Zakona i drugih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja

Zakonodavni okvir u području zaštite tržišnog natjecanja u izvještajnoj 2023. godini čine Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09.) koji je stupio na snagu 1. listopada 2010. godine, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 80/13.), koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013., na dan ulaska RH u EU, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 41/21.), koji je stupio na snagu 24. travnja 2021. godine i neslužbeni pročišćeni tekst Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 79/09., 80/13., 41/21. i 155/23).

Provedbene propise čine uredbе koje je Vlada RH donijela na prijedlog AZTN-a, a kojima se detaljnije uređuju pojedina područja primjene. To su:

- Uredba o načinu i kriterijima utvrđivanja mjerodavnog tržišta³⁹,
- Uredba o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika⁴⁰,
- Uredba o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma između poduzetnika⁴¹,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije⁴²,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila⁴³,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma u sektoru prometa⁴⁴,
- Uredba o sporazumima male vrijednosti⁴⁵,
- Uredba o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika⁴⁶,
- Uredba o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere⁴⁷ i
- Uredba o kriterijima za oslobođenje ili umanjeње upravno-kaznene mjere⁴⁸.

U primjeni hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, AZTN je obvezan na odgovarajući način koristiti kriterije iz pravne stečevine EU-a, osobito u slučaju pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju tih propisa. Pravnu stečevinu EU-a čine primarno i sekundarno zakonodavstvo EU-a te sudska praksa Suda EU-a. Uz primjenu ZZTN-a, AZTN paralelno primjenjuje europsko pravo tržišnog natjecanja odnosno postupke može voditi i temeljem članka 101. i 102. UFEU-a, te se u postupcima iz nadležnosti AZTN-a koriste na odgovarajući način kriteriji iz navedenih izvora prava EU-a, osobito kriteriji iz sudske prakse Suda EU-a.

Postupci utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u obliku sklapanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu

³⁹ „Narodne novine“, br. 9/11.

⁴⁰ „Narodne novine“, br. 37/11.

⁴¹ „Narodne novine“, br. 72/11.

⁴² „Narodne novine“, br. 9/11.

⁴³ „Narodne novine“, br. 37/11.

⁴⁴ „Narodne novine“, br. 78/11.

⁴⁵ „Narodne novine“, br. 9/11.

⁴⁶ „Narodne novine“, br. 38/11.

⁴⁷ „Narodne novine“, br. 129/10. i 23/15.

⁴⁸ „Narodne novine“, br. 129/10. i 96/17.

veoma su složeni zbog potrebe provođenja detaljnih ekonomskih i pravnih analiza i zaštite prava stranaka na obranu u postupku te su stoga detaljno propisani ZZTN-om⁴⁹.

Tijekom 2023. godine veliki dio aktivnosti AZTN-a odnosio se na predmete utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika, koji predstavljaju najtežu povredu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Zabranjenim se sporazumima smatraju sporazumi poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje poduzetnika, koji kao cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišnog natjecanja. Osobito su zabranjeni oni sporazumi kojima se:

1. izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti,
2. ograničava ili nadzire proizvodnja, tržište, tehnološki razvoj ili ulaganje,
3. dijele tržišta ili izvori nabave,
4. primjenjuju nejednaki uvjeti na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na konkurenciju,
5. uvjetuje sklapanje ugovora prihvaćanjem od drugih ugovornih strana dodatnih obveza koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom tih ugovora.

Postupak utvrđivanja zabranjenog sporazuma uvijek se pokreće po službenoj dužnosti, a inicijativu za pokretanje postupka AZTN-u može podnijeti široki krug fizičkih i pravnih osoba⁵⁰.

Kako bi utvrdilo postoje li dostatne indicije za pokretanje postupka u području utvrđivanja zabranjenih sporazuma po službenoj dužnosti, AZTN je proveo prethodno ispitivanje stanja na 18 mjerodavnih tržišta u upravnim predmetima koji su okončani u 2023. godini, a riječ je o sljedećim mjerodavnim tržištima:

- tržište prijevoza putnika u cestovnom prometu
- tržište nabave informatičkih proizvoda
- tržište nabave laboratorijske opreme
- tržište prodaje mlijeka i mliječnih proizvoda
- tržište nabave usluge održavanja i zaštite državnih cesta
- tržište pružanja bankarskih usluga
- tržište nabave licenci
- tržište pružanja usluga servisiranja vozila
- tržište nabave usluga izrade projektno-tehničke dokumentacije
- tržište distribucije tiska
- tržište pružanja građevinskih usluga
- tržište nabave usluga postavljanja klizališta
- tržište kasko osiguranja motornih vozila
- tržište zakupa poslovnih prostora u *outletima*
- tržište pružanja usluga osiguranja
- tržište pružanja telekomunikacijskih usluga
- tržište nabave izolatora
- tržište trgovine biciklima marke CUBE.

⁴⁹ Šest temeljnih faza tog složenog postupka detaljno je obrazloženo na str. 11. ovoga Izvješća.

⁵⁰ ZZTN, članak 37. i članak 38. stavak 1. i 3. te članak 39.

U AZTN-u je u 2023. godini zaprimljeno je 30 predmeta u kojima se tražilo utvrđivanje zabranjenih sporazuma.

Od zaprimljenih 30 predmeta u 2023. godini, riješeno je 20 predmeta, a dodatno iz proteklih razdoblja devet predmeta. Ukupno je to 29 riješenih predmeta u 2023. godini (devet upravnih i 20 neupravnih) iz područja utvrđivanja zabranjenih sporazuma.

U jednom predmetu je doneseno rješenje kojim se utvrđuje narušavanje tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. ZZTN-a, u jednom predmetu je doneseno rješenje kojim se obustavlja postupak jer nije bilo zakonskih pretpostavki za njegovo daljnje vođenje, u šest predmeta su donesena rješenja kojima se odbacuje inicijativa jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka. Jedan upravni predmet okončan je službenom zabilješkom, budući da je u tom predmetu AZTN postupao po anonimnoj predstavi za pokretanje postupka u smislu ZUP-a, odnosno nije bila riječ o inicijativi u smislu ZZTN-a o kojoj se mora odlučiti rješenjem.

2.1.1. Zabranjeni horizontalni sporazumi - karteli

Horizontalni sporazumi su sporazumi između izravnih konkurenata odnosno između poduzetnika koji djeluju na istom mjerodavnom tržištu ili na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije.

Zabranjeni horizontalni sporazum postoji kada poduzetnici koji su izravni konkurenti sklope sporazum s ciljem ili posljedicom narušavanja tržišnog natjecanja. Riječ je najčešće o dogovoru o cijenama, podjeli tržišta i kupaca, izvorima nabave, namještanju javnih natječaja, određivanju kvota proizvodnje ili prodaje, ograničenju uvoza ili izvoza i slično. Takve su aktivnosti poduzetnika suprotne samoj biti i svrsi tržišnog gospodarstva. Zbog toga su takvi sporazumi između poduzetnika, usmeni ili pisani, ili u obliku usklađenog djelovanja poduzetnika, izričito zabranjeni te predstavljaju najtežu povredu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Uobičajeni naziv za takav sporazum u pravu tržišnog natjecanja je kartel. Veća je vjerojatnost od stvaranja kartela ako je broj konkurenta na nekom tržištu malen, ako su prepreke za ulazak velike, ako je riječ o relativno homogenim proizvodima te ako su informacije o promjenama cijena ili proizvodnje dostupne netom prije ili ubrzo nakon promjene cijena ili plasmana proizvoda na tržište.

Kartel je sporazum ili usklađeno djelovanje između dva ili više konkurenata kojem je cilj usklađivanje njihovih postupanja na tržištu ili utjecaj na relevantne parametre tržišnog natjecanja putem praksi poput, ali ne ograničujući se na, dogovaranja ili usklađivanja kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih trgovinskih uvjeta, među ostalim u pogledu prava intelektualnog vlasništva, određivanja kvota proizvodnje ili prodaje, dijeljenja tržišta i kupaca, uključujući manipuliranje postupkom podnošenja ponuda u postupcima javne nabave, ograničenje uvoza ili izvoza ili protutržišnih djelovanja protiv drugih konkurenata, dok je tajni kartel onaj kartel čije je postojanje djelomično ili u potpunosti prikriveno.

Budući da su karteli u pravilu tajni sporazumi između poduzetnika, tijelima nadležnima za tržišno natjecanje ih je teško otkriti i dokazati. Jedan od vrlo značajnih istražnih alata AZTN-a koji se koristi u svrhu pribavljanja dokaza o postojanju zabranjenih sporazuma jesu nenajavljene pretrage. Provođenjem nenajavljene pretrage otkriven je i kartel u javnoj nabavi u 2022. godini. Naime, AZTN ima ovlast provoditi nenajavljene pretrage poslovnih i drugih prostorija, zemljišta i prijevoznih sredstava, dokumenata, isprava i stvari koje se tamo nalaze, kao i pečaćenja te privremenog oduzimanja predmeta. AZTN pretrage može voditi i na zahtjev EK ili tijela za tržišno natjecanje država članica EU-a. Pritom AZTN mora prethodno od VUSRH-a pribaviti nalog za provođenje nenajavljene pretrage.

2.1.2. Vertikalni sporazumi

Vertikalni sporazumi su sporazumi koje sklapaju poduzetnici koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije, poduzetnici koji nisu međusobni konkurenti. To su primjerice, sporazumi o isključivoj kupnji, isključivoj opskrbi ili distribuciji, sporazumi o franšizi, a sklapaju se između proizvođača i distributera ili između dobavljača sirovine i proizvođača.

I vertikalni sporazumi mogu dovesti do narušavanja tržišnog natjecanja. To posebno dolazi do izražaja u slučajevima kada sadrže ograničenja kojima se stvaraju prepreke ulasku novih sudionika odnosno konkurenata na tržište. Takve povrede postoje kod vertikalnih sporazuma koji neposredno ili posredno, samostalno ili zajedno s drugim čimbenicima, pod kontrolom ugovornih strana, sadrže vertikalna ograničenja koja se smatraju teškim ograničenjima tržišnog natjecanja, a kojima je cilj:

- a) ograničavanje prava kupca da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda, ne dovodeći u pitanje pravo dobavljača da odredi maksimalnu prodajnu cijenu ili preporuči prodajnu cijenu, pod uvjetom da nije riječ o fiksnim ili minimalnim prodajnim cijenama, koje su rezultat izvršenog pritiska ili poticaja od bilo koje ugovorne strane,
- b) ograničavanje područja na kojem kupac sudionik sporazuma može prodavati proizvode koji su predmet sporazuma, ili ograničavanje prodaje ugovorenih proizvoda određenoj skupini potrošača,
- c) ograničavanje članovima unutar sustava selektivne distribucije koji djeluju na razini trgovine na malo, aktivne ili pasivne prodaje proizvoda krajnjim korisnicima, ne isključujući mogućnost zabrane članu unutar sustava selektivne distribucije da djeluje izvan ovlaštenog poslovnog prostora,
- d) ograničavanje međusobne opskrbe između distributera unutar sustava selektivne distribucije, uključujući ograničenja između distributera koji ne djeluju na istoj razini trgovine,
- e) ograničavanje dobavljača dijelova, koji te dijelove prodaje kupcu radi ugradnje u novi proizvod, pri prodaji tih dijelova, kao rezervnih dijelova, krajnjim korisnicima ili serviserima, te drugim pružateljima usluga, koje kupac nije ovlastio za popravak ili servisiranje njegovih proizvoda.

2.1.3. Izuzeća ograničavajućih sporazuma od opće zabrane

Treba imati na umu da sporazum koji sadrži ograničenja tržišnog natjecanja može biti obuhvaćen izuzećem od zakonske zabrane, pod uvjetom da ispunjava uvjete za izuzeće propisane člankom 8. stavkom 3. ZZTN-a od opće zabrane iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a ili ispunjava propisane uvjete za skupno izuzeće temeljem uredbi kojima se u okviru hrvatskog prava tržišnog natjecanja uređuju skupna izuzeća, to su:

- Uredba o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika⁵¹,
- Uredba o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma između poduzetnika⁵²,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije⁵³,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila⁵⁴,
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma u sektoru prometa⁵⁵.

Naime, ako sporazum ispunjava uvjete za skupno izuzeće iz pojedine uredbe, a da pritom ne sadrži teška ograničenja propisana tom uredbom, sudionici sporazuma u pravilu mogu biti sigurni da je njihov sporazum dopušten.

S druge strane, treba imati na umu da niti sporazum koji ne ispunjava uvjete za skupno izuzeće iz uredbi o skupnom izuzeću za pojedinu kategoriju sporazuma, ne mora biti automatski zabranjen.

Naime, u slučaju da je AZTN pokrenuo postupak ocjene takvog sporazuma, sudionici sporazuma moraju dokazati da njihov sporazum kumulativno ispunjava uvjete za izuzeće propisane člankom 8. stavkom 3. ZZTN-a. Konkretno, moraju dokazati da njihov sporazum pridonosi unaprijeđenju, primjerice, proizvodnje ili distribucije te da su stoga ograničenja tržišnog natjecanja koja sadrže apsolutno nužna. Također, moraju dokazati da će unaprijeđena proizvodnja ili distribucija imati značajnu korist za potrošače (primjerice, snižavanjem cijene proizvoda ili usluga ili ponudom nove robe ili usluga) koju bez određenih ograničenja u sporazumu ne bi bilo moguće ostvariti na drugi način. Drugim riječima, da bi ograničavajući sporazumi ispunili uvjete za izuzeće i bili izuzeti od opće zabrane, a time i dopušteni, pozitivni učinci tih sporazuma na tržišno natjecanje i interese potrošača moraju jasno prevladati nad negativnima.

Važno je naglasiti da poduzetnici trebaju sami procijeniti sadrže li njihovi sporazumi ograničenja tržišnog natjecanja, i ako ih sadrže, ispunjavaju li takva ograničenja propisane kriterije za izuzeće. Rizik izrade analize i donošenja odluke o sklapanju sporazuma u takvim slučajevima preuzimaju poduzetnici. Pritom im koriste kriteriji iz pravne stečevine EU-a, osobito smjernice, obavijesti i upute EK za pojedinu vrstu sporazuma.⁵⁶

⁵¹ „Narodne novine“, br. 37/11.

⁵² „Narodne novine“, br. 72/11.

⁵³ „Narodne novine“, br. 9/11.

⁵⁴ „Narodne novine“, br. 37/11.

⁵⁵ „Narodne novine“, br. 78/11.

⁵⁶<https://eur-lex.europa.eu/HR/legal-content/summary/guidelines-on-horizontal-cooperation-agreements.html>;

<https://eur-lex.europa.eu/HR/legal-content/summary/guidelines-on-vertical-restraints.html>

Europska komisija je 1. lipnja 2023. donijela revidirane uredbe o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma, konkretno sporazuma o istraživanju i razvoju te sporazuma o specijalizaciji, koje su popraćene revidiranim horizontalnim smjernicama i temelje se na detaljnoj evaluaciji i preispitivanju postojećih pravila. Revidiranim uredbama o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma i pratećim smjernicama poduzetnicima se pružaju jasnije i ažurirane smjernice koje će im pomoći da procijene usklađenost svojih sporazuma o horizontalnoj suradnji s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju. Cilj je poduzetnicima pružiti smjernice o tome kakve sporazume o horizontalnoj suradnji smiju međusobno sklapati bez bojazni da će počinuti povredu pravila o tržišnom natjecanju. Također, cilj je pojednostaviti EK-u, nacionalnim tijelima i sudovima nadzor nad takvim sporazumima, kao i uključiti novo poglavlje o ocjeni horizontalnih sporazuma kojima se nastoje ostvariti ciljevi održivosti te nove smjernice o razmjeni podataka, sporazumima o dijeljenju mobilne infrastrukture i konzorcijima koji sudjeluju u nadmetanju.

Međutim, **od zabrane nije moguće izuzeti kartele koji predstavljaju najtežu povredu prava tržišnog natjecanja.**

Primjer zabranjenog vertikalnog sporazuma

Primjer 1.: AZTN protiv Keindl sport d.o.o., Zagreb⁵⁷

AZTN je rješenjem od 20. srpnja 2023. godine utvrdio da je poduzetnik KEINDL SPORT d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Keindl sport), sa svojih 15 distributera na području RH sklopio zabranjeni vertikalni sporazum kojim su u smislu članka 8. stavka 1. točke 1. ZZTN-a, u razdoblju od 17. rujna 2013. do 1. lipnja 2018. godine, utvrđivane minimalne prodajne cijene CUBE bicikala, na način da su navedeni distributeri prešutno pristali na provedbu jednostrane poslovne politike poduzetnika Keindl sporta koja je imala protutržišni cilj utvrđivanja preprodajnih cijena CUBE bicikala, te su istu poslovnu politiku primjenjivali u praksi.

Navedenom poduzetniku izrečena je novčana kazna u ukupnom iznosu od 281.836,88 EUR (2.123.500,00 kuna).

Utvrđivanje preprodajne cijene proizvoda, odnosno sporazum ili usklađeno djelovanje kojemu je neposredni ili posredni cilj ograničavanje prava kupca da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda (ne dovodeći u pitanje pravo dobavljača da odredi maksimalnu prodajnu cijenu ili preporuči prodajnu cijenu pod uvjetom da nije riječ o fiksnim ili minimalnim prodajnim cijenama, koje su rezultat izvršenog pritiska ili poticaja od bilo koje ugovorne strane), smatra se teškim ograničenjem tržišnog natjecanja.

AZTN je u predmetnom postupku utvrdio da je Keindl sport na izričit način poticao svoje distributere da se pridržavaju maloprodajnih cijena iz predmetnih cjenika i obrazaca za prednarudžbe koje im je dostavljao prije početka nove modelske sezone, u svrhu provedbe

⁵⁷ Rješenje AZTN protiv Keindl Sport d.o.o. Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/2018-01/005 , od 20. srpnja 2023. godine.

jednostrane poslovne politike Keindl sporta koja je imala za cilj utvrđivanje preprodajnih cijena CUBE bicikala.

Tijekom nenajavljene pretrage poslovnih prostorija Keindl sporta pronađeni su dokazi o postojanju sporazuma Keindl sporta i 15 predmetnih distributera kojim je, u svrhu neizravnog utvrđivanja preprodajnih cijena CUBE bicikala, bilo utvrđeno da se popusti na nove modele CUBE bicikala u sezoni (jesen/zima) ne odobravaju, odnosno da najveći dopušteni iznos popusta na nove modele CUBE bicikala u sezoni iznosi 5 posto. Pronađeni su, također, dokazi o izravnom sudjelovanju i doprinosu predmetnih distributera Keindl sporta u provedbi njegove poslovne politike utvrđivanja preprodajnih cijena CUBE bicikala u praksi, na način da su Keindl sportu razotkrivali ili prijavljivali distributere koji bi u pojedinačnim slučajevima odstupili od cjenovne politike Keindl sporta, sporazuma o neodobravanju popusta ili o najvećem dopuštenom iznosu popusta na nove modele CUBE bicikala u sezoni.

Analizom dostavljenih računa 15 predmetnih distributera o prodanih 4690 CUBE bicikala krajnjim kupcima u razdoblju od 15. rujna 2013. do 1. svibnja 2018. godine, AZTN je utvrdio prešutni pristanak navedenih distributera na provedbu jednostrane poslovne politike poduzetnika Keindl sporta i utvrđivanje preprodajnih cijena CUBE bicikala, na način da su u cijelom promatranom razdoblju, formirali svoje maloprodajne cijene CUBE bicikala u iznosu jednakom ili većem od maloprodajnih cijena u cjenicima i obrascima za prednarudžbe koje im je komunicirao Keindl sport prije početka nove sezone ili prilikom kreiranja veleprodajnih narudžbi u B2B webshopu Keindl sporta tijekom sezone i pridržavali se sporazuma s Keindl sportom o neodobravanju popusta na nove modele CUBE bicikala u sezoni (jesen/zima) ili najvećem dopuštenom iznosu popusta od 5 posto.

Od ukupnog broja prodanih CUBE bicikala svih 15 predmetnih distributera u svim modelskim sezonama 2014., 2015., 2016., 2017. i 2018., AZTN je utvrdio da je preko 93 posto prodanih CUBE bicikala bilo obuhvaćeno predmetnim zabranjenim sporazumom Keindl sporta i navedenih distributera.

Novčanu kaznu izrečenu predmetnim rješenjem u iznosu od 281.836,88 EUR (2.123.500,00 kuna), Keindl sport je uplatio u korist Državnog proračuna RH.

AZTN smatra da će se izrečenom novčanom kaznom postići preventivni učinak ne samo kod poduzetnika kojem je sankcija izrečena, već i opći preventivni učinak kojim se drugim poduzetnicima šalje upozorenje da se ne upuštaju u kršenje propisa o tržišnom natjecanju.

Primjeri odluka o odbacivanju inicijative za pokretanje postupka

Primjer 2.: AZTN – prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu bankarskih usluga - povod inicijativa fizičke osobe protiv Raiffeisen Bank Austrija d.d. Zagreb i drugih banaka⁵⁸

AZTN je 15. svibnja 2023. godine, u smislu članka 37. ZZTN-a, zaprimio inicijativu za pokretanje postupka protiv poduzetnika Raiffeisenbank Austria d.d., sa sjedištem u Zagrebu, (u daljnjem tekstu: RBA) i drugih banaka u RH, radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma iz članka 8. ZZTN-a.

Podnositelj inicijative u bitnome navodi kako je dobio obavijest od RBA banke o najavi promjene cjenika bankovnih naknada 20. lipnja i 30. lipnja 2023. godine pa stoga smatra kako odluka RBA o povećanju cijena bankovnih naknada za platne usluge nije samostalna, jer bi u tom slučaju klijenti RBA prešli u druge banke s nižim naknadama.

S tim u vezi, podnositelj inicijative ističe kako su se banke u RH međusobno dogovorile oko podizanja cijena njihovih usluga (možda ne u istom mjesecu) pa stoga smatra kako klijentima banaka ne preostaje ništa drugo nego prihvatiti nametnute cijene bankovnih naknada.

Kako bi se utvrdile sve činjenične i pravne okolnosti u svrhu utvrđivanja ima li u konkretnom slučaju uvjeta za pokretanje postupka protiv RBA i drugih banaka radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma iz članka 8. ZZTN-a, AZTN je sukladno svojim ovlastima iz ZZTN-a⁵⁹ proveo prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu.

S tim u vezi, AZTN je izvršio uvid u dokumentaciju objavljenu na mrežnim stranicama pojedinih banaka u RH (odluke o naknadama u poslovanju s fizičkim osobama, obavijesti o izmjenama i dopunama općih uvjeta poslovanja kao i izmjenama i dopunama odluka o tarifi naknada za usluge). Također, AZTN je izvršio uvid u podatke o naknadama za najčešće korištene platne usluge, odnosno najreprezentativnije usluge povezane s računom za plaćanje u RH, čiju usporedbu redovito objavljuje Hrvatska narodna banka (u daljnjem tekstu: HNB) na svojim internetskim stranicama na poveznici <https://www.hnb.hr/-/usporedite-bankovne-naknade> kao i u posebne zakonske propise koji reguliraju predmetnu materiju.

U vezi s navodima iz predmetne inicijative o tome da su se RBA i druge banke međusobno dogovorile oko poskupljenja cijena njihovih usluga, AZTN je u promatranom razdoblju od 1. siječnja 2023. do 15. listopada 2023. godine analizirao iznos i datum promjena naknada šest usporedivih najreprezentativnijih usluga povezanih s računom za plaćanje (od njih ukupno 12), a koje u RH pružaju Hrvatska poštanska banka, d.d. sa sjedištem u Zagrebu, (u daljnjem tekstu: HPB), Erste&Steiermärkische Bank d.d., sa sjedištem u Rijeci, (u daljnjem tekstu: Erste Bank), Addiko Bank d.d., sa sjedištem u Zagrebu, (u daljnjem tekstu: Addiko Bank), Privredna banka Zagreb d.d., sa sjedištem u Zagrebu, (u daljnjem tekstu: PBZ), Zagrebačka banka d.d.,

⁵⁸ Rješenje AZTN protiv Raiffeisen Bank Austrija d.d. Zagreb i drugih banaka, KLASA: UP/I 034-03/23-01/008, od 16. studenog 2023. godine.

⁵⁹ ZZTN, članak 32. točke 1.a) i b) i članak 41. stavak 1. točka 1.

sa sjedištem u Zagrebu, (u daljnjem tekstu: Zagrebačka banka), OTP banku d.d., sa sjedištem u Splitu, (u daljnjem tekstu: OTP banka) i RBA. Navedene banke prema podacima HNB-a čine približno 93 posto bankarskog tržišta prema kriteriju ukupne imovine.

Tako je AZTN izvršio uvid u dokumentaciju objavljenu na mrežnim stranicama predmetnih banaka koja obuhvaća njihove odluke o naknadama u poslovanju s fizičkim osobama, obavijesti o izmjenama i dopunama općih uvjeta poslovanja kao i izmjene i dopune odluka o tarifi naknada za pojedine usluge, te je utvrđeno kako su HPB, Erste Bank, Addiko Bank, PBZ, Zagrebačka banka, OTP banka te RBA u promatranom razdoblju ukidali pojedine naknade za svoje usluge, dok su neke naknade unutar njih modificirali, te su istodobno uveli nove naknade za pojedine usluge privatnim korisnicima odnosno potrošačima.

Na temelju dostavljene inicijative i očitovanja prikupljenih tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, AZTN je rješenjem od 16. studenoga 2023. godine utvrdio kako ne postoje dostatne indicije za pokretanje postupka AZTN-a po službenoj dužnosti protiv RBA i drugih banaka u RH, radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma zbog podizanja cijena bankovnih usluga, a vezano uz primjenu članka 8. ZZTN-a koji uređuje zabranjene sporazume poduzetnika.

Tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu utvrđeno je kako predmetne banke naplaćuju različite naknade za pružanje svojih usluga koje su međusobno vrlo diversificirane i mnogobrojne (pojedinačno ili u paketu), te kako ne postoji jedinstveni apsolutni broj ili postotak za koji bi predmetne banke usklađeno povećavale iznose svojih naknada za usluge koje su pružale, niti postoji značajno podudaranje u iznosu njihovih naknada za iste usluge u promatranom razdoblju. Također, utvrđeno je kako se datumi uvođenja navedenih naknada razlikuju od banke do banke, a značajan vremenski razmak između objave izmijenjenih naknada svake predmetne banke nije ukazivao na njihov međusobni dogovor oko visine i datuma njihovog uvođenja.

AZTN je utvrdio kako činjenica da poduzetnici (ili dio njih) na mjerodavnom bankarskom tržištu donose odluke o promjeni visine naknada za svoje usluge u razdoblju od nekoliko tjedana ili mjeseci, sama po sebi ne ukazuje na njihovo moguće protutržišno usklađeno djelovanje ili sporazum.

Analizom podataka o iznosu i datumu promjene naknada za svaku od šest predmetnih usluga koje su HPB, Erste Bank, Addiko Bank, PBZ, Zagrebačka banka, OTP banka te RBA pružale u promatranom razdoblju, nisu utvrđene dostatne indicije koje bi ukazivale na zabranjeni sporazum predmetnih banaka o usklađenom podizanju cijena njihovih bankovnih usluga pa nije bilo niti uvjeta za pokretanje postupka AZTN-a po službenoj dužnosti.

Primjer 3.: AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu nabave laboratorijske opreme - povod inicijativa Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije (u daljnjem tekstu: SAFU) podnesena protiv poduzetnika AlphaChrom d.o.o. i Asolutic d.o.o., oba sa sjedištem u Zagrebu⁶⁰

⁶⁰ AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu nabave laboratorijske opreme - povod inicijativa Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata

AZTN je 8. veljače 2023. godine u smislu članka 37. ZZTN-a zaprimio inicijativu SAFU za pokretanje postupka po službenoj dužnosti protiv poduzetnika AlphaChrom d.o.o. i Asolutic d.o.o., radi utvrđivanja jesu li navedeni poduzetnici, u postupku jednostavne nabave, predmet nabave: Oprema i dijelovi za mikrovalnu peć, za potrebe Sveučilišta u Zagrebu Agronomskog fakulteta (u daljnjem tekstu: Naručitelj), evidencijski broj nabave: JN137, CPV: 31711420-3 (u daljnjem tekstu: JN137), narušili tržišno natjecanje sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. ZZTN-a.

Naručitelj je u predmetnom postupku JN137 uputio elektroničkim putem poziv na dostavu ponuda poduzetnicima Asolutic, AlphaChrom i Koncept Media d.o.o. te je objavio poziv na dostavu ponuda i na mrežnoj stranici Naručitelja, kako bi i ostali poduzetnici mogli sudjelovati u nadmetanju. U roku za dostavu ponuda Naručitelj je zaprimio ponudu AlphaChroma (na iznos od 163.200,00 kn bez PDV-a), Asolutica (na iznos od 160.528,60 kn bez PDV-a), dok Koncept Media nije dostavio svoju ponudu. Procijenjena vrijednost predmetnog postupka JN137 iznosila je 165.000,00 kn bez PDV-a. U konkretnom slučaju, Naručitelj je odabrao kao najpovoljniju ponudu ponuditelja Asolutic.

U prilog svojih tvrdnji o mogućem zabranjenom sporazumu između Asolutica i AlphaChroma, SAFU navodi kako su oba ponuditelja nudili identične modele uređaja koji su bili predmet nabave (mikrovalna peć, model Ethos Easy proizvođača Milestone). Nadalje, SAFU je dostavio u privitku predmetne inicijative presliku Zapisnika o primopredaji uređaja sastavljenu na memorandumu AlphaChrom d.o.o. Sarajevo od 3. veljače 2022. godine iz kojeg proizlazi kako je odabrana ponuda Asolutica sastavljena na memorandumu AlphaChrom d.o.o. Sarajevo, kao i da su certifikati o osposobljenosti za rad na isporučenom uređaju (mikrovalna peć, model Ethos Easy proizvođača Milestone) izdani od AlphaChroma. Nadalje, SAFU navodi kako je usporedbom omotnica u kojima su AlphaChrom i Asolutic dostavili svoje ponude utvrdio da su loga predmetnih poduzetnika identični, točnije, da se isti razlikuju samo po boji. SAFU, dodatno navodi, kako Asolutic i AlphaChrom imaju sjedište na istoj adresi te iste brojeve telefona i telefaksa, kao i da je vidljiva slijednost ovjerenih dokumenata koji su bili priloženi uz ponude Asolutica i AlphaChroma u predmetnom postupku i to izjave ovjerene kod javnog bilježnika kojima se dokazuje nepostojanje osnova za isključenje gospodarskog subjekta sukladno odredbama Zakona o javnoj nabavi („Narodne novine“, broj 120/16., dalje u tekstu: ZJN 2016), ovjereni izvaci kod javnog bilježnika iz sudskog registra kao i potvrde izdane od Porezne uprave.

SAFU dodaje kako je u međuvremenu došlo do pripajanja Asolutica i AlphaChroma na način da su imovina pripojenog društva Asolutic i njegove obveze u cijelosti prešle na AlphaChrom, kao društvo preuzimatelja. Ugovor o pripajanju je datiran s danom 15. lipnja 2022. godine, dok je predmetni upis o pripajanju proveden u sudskom registru 1. rujna 2022. godine (objavljeno dana 2. rujna 2022.).

AZTN je sukladno ovlastima iz ZZTN-a⁶¹ proveo prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu. Zatražena su očitovanja, podaci i dokumentacija od Naručitelja i ponuditelja, vezano

Europske unije podnesena protiv poduzetnika AlphaChrom d.o.o. i Asolutic d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/23-01/002, od 29.12.2023.

⁶¹ ZZTN, članak 32. točke 1.a) i b) i članak 41. stavak 1. točka 1.

uz navode iz predmetne inicijative, kao i uz postupke jednostavne i javne nabave Naručitelja u kojima su kao ponuditelji sudjelovali Asolutic, AlphaChrom i Koncept Media u razdoblju od 2014. do 2022. godine. Dodatno, AZTN je izvršio uvid u dostavljenu dokumentaciju vezano uz predmetni postupak JN137, kao i u dokumentaciju o postupcima jednostavne i javne nabave, u kojima su kao ponuditelji sudjelovali Asolutic, AlphaChrom i Koncept Media u razdoblju od 2014. do 2022. godine, kao i u dokumentaciju objavljenu na internetskim stranicama Elektroničkog oglasnika javne nabave RH (dalje u tekstu: EOJN).

AZTN je utvrdio kako okolnost da su u vrijeme provedbe predmetnog postupka JN137, Asolutic i AlphaChrom imali istu poslovnu adresu, iste brojeve telefona i telefaksa, kao i da postoji slijednost ovjerenih dokumenata priloženih uz njihove ponude u predmetnom postupku JN137, ne predstavlja dostatnu indiciju koja bi ukazivala na postojanje zabranjenog sporazuma između navedenih poduzetnika u istom postupku. S tim u vezi, utvrđeno je kako su ponude Asolutica i AlphaChrom u predmetnom postupku JN137 bile pripremljene na različitim memorandumima, s različitim nazivima tvrtki, potpisane od strane ovlaštenih osoba Asolutica i AlphaChroma i ovjerenе pečatima predmetnih poduzetnika.

Ocjena da ista poslovna adresa dvaju ili više gospodarskih subjekata koji su podnijeli ponude u istom postupku nabave, predstavlja indiciju o sklapanju zabranjenog sporazuma, osobito u slučaju kada ne postoji niti jedan drugi dokaz koji bi potvrdio njegovo postojanje (kao u ovom konkretnom slučaju), predstavljala bi povredu načela jednakog postupanja prema svim gospodarskim subjektima koji su dostavili svoju ponudu u istom postupku nabave, osobito ako je riječ o otvorenom postupku u kojemu svi zainteresirani gospodarski subjekti mogu dostaviti ponudu kao odgovor na poziv na nadmetanje.

Okolnost da se u pojedinim postupcima javne nabave Asolutic oslonio na gospodarsku sposobnost Koncept Medije, ne predstavlja indiciju o postojanju zabranjenog sporazuma navedenih poduzetnika u predmetnom postupku JN137. Naime, temeljem izričitih odredbi Zakona o javnoj nabavi („Narodne novine“, broj 120/16.), gospodarski subjekt može se osloniti na sposobnost drugih gospodarskih subjekata kako bi javnom naručitelju dokazao da raspolaže potrebnim resursima. S tim u vezi, gospodarski subjekt može se u postupku javne nabave osloniti na sposobnost drugih subjekata radi dokazivanja ispunjavanja kriterija za odabir, bez obzira na pravnu prirodu njihovog međusobnog odnosa i na bilo koji odgovarajući način.

Analizom postupanja AlphaChrom i Asolutica u predmetnom postupku JN137 i drugim postupcima jednostavne i javne nabave koje je AZTN analizirao, nisu utvrđene nikakve indicije koje bi ukazivale na to da je postupanje navedenih poduzetnika u predmetnim postupcima bilo rezultat njihovog zabranjenog sporazuma s ciljem da se unaprijed utvrđenom sudioniku sporazuma omogući sklapanje pojedinog ugovora, stoga nije bilo niti uvjeta za pokretanje postupka.

2.1.4. Primjena instituta preuzimanja obveza za otklanjanje negativnih učinaka na tržišno natjecanje od strane poduzetnika

Ovim instrumentom stranke protiv kojih AZTN vodi postupak, zbog postupanja koje predstavlja potencijalnu povredu tržišnog natjecanja, imaju mogućnost da u ranoj fazi postupka samoinicijativno predlože preuzimanje obveza u obliku mjera, uvjeta i rokova u kojima se žurno i potpuno uklanjaju potencijalni negativni učinci za tržišno natjecanje.

Preuzimanje izvršenja mjera i uvjeta kao adekvatnog instrumenta u rješavanju pojedinih postupanja protivnih tržišnom natjecanju, u pravilu se može prihvatiti u slučajevima kraćeg trajanja povrede, suradnje poduzetnika u postupku i predlaganja mjera u ranijoj fazi postupka, a obvezno se moraju predložiti prije nego što AZTN dostavi stranci Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku.

AZTN ima ovlast utvrditi jesu li predložene mjere, uvjeti i rokovi dostatni za brzu ponovnu i potpunu uspostavu tržišnog natjecanja. Ako ocijeni da su predložene mjere prihvatljive i dostatne za uklanjanje negativnih učinaka na tržišno natjecanje, AZTN neće utvrditi da je došlo do povrede prava tržišnog natjecanja niti će izreći novčanu kaznu, već će prihvatiti obveze koje je predložio poduzetnik i obustaviti postupak.

No, prije nego što prihvati predložene obveze, AZTN javnom objavom predloženih mjera, uvjeta i rokova na svojim mrežnim stranicama provodi test tržišta. Ako nema negativnih reakcija i komentara konkurenata i drugih sudionika na mjerodavnom tržištu, AZTN rješenjem prihvaća prijedlog mjera koje time postaju obvezujuće za stranku. Prihvaća ih ako ocijeni da su razmjerne negativnim učincima na tržišno natjecanje i u potpunosti ih uklanjaju, a da će i bez dugotrajnog vođenja postupka one dovesti do brzog uspostavljanja učinkovitog tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu. **Ponuđene obveze se ne mogu prihvatiti ako je riječ o kartelu.**

U nastavku se daje kratki opis primjera odluke iz područja preuzimanja mjera i obveza.

Primjer 1.: AZTN protiv Hrvatske šume d.o.o. i HGK-Udruženja drvno-prerađivačke industrije⁶²

AZTN je rješenjem od 20. srpnja 2023. okončao postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma protiv poduzetnika Hrvatske šume d.o.o. (dalje u tekstu: Hrvatske šume) i Hrvatske gospodarske komore, Udruženja drvno-prerađivačke industrije (dalje u tekstu: Udruženje) prihvaćanjem preuzimanja obveza u obliku mjera i rokova koje su samoinicijativno predložile Hrvatske šume.

AZTN je postupak protiv Hrvatskih šuma i Udruženja pokrenuo po službenoj dužnosti 14. travnja 2022., na inicijativu poduzetnika Massive Panels d.o.o., radi utvrđivanja narušavanja

⁶² AZTN protiv Hrvatske šume d.o.o. i HGK-Udruženja drvno-prerađivačke industrije, KLASA: UP/I 034-03/2021-01/017, od 20.7.2023.

tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog vertikalnog sporazuma na mjerodavnom tržištu distribucije drvnih sortimenata.

U postupku pred AZTN-om bilo je potrebno utvrditi jesu li navedeni poduzetnici u provedbi Pisma razumijevanja od 15. prosinca 2017. godine sklopili zabranjeni vertikalni sporazum u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN-a, a što bi moglo imati za posljedicu narušavanje tržišnog natjecanja.

Naime, u članku 11.2. Pisma razumijevanja za ugovaranje okvirnih i godišnjih ugovora za kupoprodaju trupaca od 15. prosinca 2017. godine je određeno da se formira Povjerenstvo za provedbu Pisma razumijevanja radi njegove operativne provedbe koje se sastoji se od po dva člana predstavnika svake strane potpisnica sporazuma.

U konkretnom slučaju bila je sporna provedba navedene odredbe članka 11.2. Pisma razumijevanja, odnosno sudjelovanje članova Povjerenstva iz redova Udruženja i drugih članova Udruženja koji nisu u Povjerenstvu, neovisno o tome sudjeluju li u donošenju odluka ili ne, na sastancima Povjerenstva na kojima se raspravlja i odlučuje o prigovorima kupaca Hrvatskih šuma koji su njihovi direktni konkurenti.

Hrvatske šume su u skladu s odredbama ZZTN-a samoinicijativno predložile preuzimanje obveza nakon pokretanja postupka, a prije dostave Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku kako bi se otklonili mogući negativni učinci njihovog postupanja ili propuštanja postupanja na tržišno natjecanje te rok unutar kojeg će predloženo izvršiti.

Hrvatske šume su se obvezale da neće primjenjivati odredbu članka 11.2. Pisma razumijevanja za ugovaranje okvirnih i godišnjih ugovora za kupoprodaju trupaca od 15. prosinca 2017. godine i odredbu članka 9.2. Pisma razumijevanja za ugovaranje okvirnih i godišnjih ugovora za kupoprodaju prostornog drva od 20. travnja 2018. godine, te da će isključiti Udruženje iz donošenja odluka i sastanaka Povjerenstva na kojima se raspravlja i odlučuje o prigovorima kupaca Hrvatskih šuma u vezi prodaje drvnih sortimenata Hrvatskih šuma. Odlučivanje je u isključivoj nadležnosti uprave društva Hrvatske šume, uzimajući u obzir rad i zapažanja stručnih službi Hrvatskih šuma.

Također, u sklopu Hrvatskih šuma osnovano je Povjerenstvo za praćenje prodaje drvnih sortimenata putem javnih poziva koje je nadležno odlučivati o prigovorima kupaca u vezi s mogućim nepravilnostima u prodaji drvnih sortimenata putem javnih poziva Hrvatskih šuma.

Osim toga, Hrvatske šume su se obvezale da će u roku od tri (3) mjeseca, odnosno do 13. rujna 2023. godine uvesti poseban program izobrazbe (edukacije) o propisima o tržišnom natjecanju, kako za rukovoditelje tako i za zaposlenike koji prilikom obavljanja poslova svog radnog mjesta dolaze u potencijalni doticaj s tržišnim natjecanjem u bilo kojem segmentu. Navedeni program izobrazbe (edukacije) uključivao bi: izradu Priručnika o zaštiti tržišnog natjecanja za sve zaposlene, internu edukaciju ključnih osoba koje sudjeluju u radu Povjerenstva za praćenje prodaje drvnih sortimenata putem javnih poziva te ostalih ključnih osoba koje obavljaju komercijalne poslove društva u vidu seminara o temeljnim postulatima i institutima tržišnog natjecanja, praktičnom provođenju propisa te eventualnim izmjenama relevantnih propisa, te određivanje i imenovanje osobe koju bi radnici bili dužni kontaktirati u slučaju osnovane sumnje da bi pojedino postupanje ili nepostupanje moglo imati utjecaj na (ne)usklađenost s propisima o tržišnom natjecanju. Temeljem navedenog rješenja Hrvatskim šumama je naloženo da do 13. rujna 2023. godine dostave AZTN-u Program izobrazbe

(edukacije) o propisima o tržišnom natjecanju s uključenim Priručnikom o zaštiti tržišnog natjecanja.

Prijedlog Hrvatskih šuma predstavlja dobrovoljnu mjeru i razmjeran je mogućim negativnim učincima koje bi eventualno postupanje zbog kojega je postupak pokrenut protiv Hrvatskih šuma moglo imati na tržišno natjecanje, te dovodi do bržeg uspostavljanja tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, bez dugotrajnog vođenja postupka. Stoga je AZTN prihvatio mjere, uvjete i rokove koje su predložile Hrvatske šume budući da ih je ocijenio dostatnim radi otklanjanja mogućih negativnih učinaka i ponovne uspostave tržišnog natjecanja.

Nakon izvršenja mjera od strane Hrvatskih šuma nema uvjeta za daljnje vođenje postupka protiv tog poduzetnika. Hrvatske šume su u otvorenom roku izvršile sve predložene obveze.

Budući da je u konkretnom slučaju postupak bio pokrenut i protiv Udruženja, AZTN je donio odluku o obustavi postupka protiv Udruženja budući da prihvaćanjem mjera predloženih od Hrvatskih šuma ne postoje zakonske pretpostavke za daljnje vođenje postupka protiv Udruženja.

2.2. Postupci utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja

Postojanje vladajućeg položaja poduzetnika na određenom tržištu nije protivno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, ali je zabranjena zlouporaba toga položaja. Naime, poduzetnici u vladajućem položaju na nekom tržištu mogu se zbog svoje značajne tržišne snage početi ponašati i djelovati protivno pravilima tržišnog natjecanja. Stoga poduzetnici u vladajućem položaju moraju biti svjesni da imaju posebnu, pojačanu odgovornost ponašati se u skladu s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja u odnosu prema drugim sudionicima na tržištu.

Ako je jačanje tržišne snage rezultat poslovne strategije poduzetnika koja počiva na stalnom poboljšanju učinkovitosti, kvalitete, inovacijama i ulaganju u nove tehnologije, što utječe na povoljnije cijene i kvalitetnije i inovativnije proizvode ili usluge koje nude na tržištu, prednost koju poduzetnik ostvaruje na tržištu u odnosu na konkurente je potpuno opravdana. Njegovo ponašanje sa stajališta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u takvim slučajevima nije sporno.

Stoga, propisi o zaštiti tržišnog natjecanja ne zabranjuju vladajući položaj sam po sebi, već utvrđuju ponašanja koja se pod određenim uvjetima mogu smatrati zlouporabom vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu.

Pretpostavka vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu postoji kada se poduzetnik zbog svoje tržišne snage može ponašati u znatnoj mjeri neovisno o stvarnim ili mogućim konkurentima, potrošačima, kupcima ili dobavljačima i to naročito ako nema značajnih konkurenata na mjerodavnom tržištu ili ima značajnu tržišnu snagu u odnosu na stvarne ili moguće konkurente.

Ako djeluju zajednički, odnosno ako na tržištu međusobno značajno ne konkuriraju, u zajedničkom vladajućem položaju mogu biti dva ili više poduzetnika.

ZZTN utvrđuje visinu tržišnog udjela kao polazno mjerilo vladajućeg položaja prema kojem se pretpostavlja da u vladajućem položaju može biti poduzetnik čiji tržišni udjel na mjerodavnom tržištu iznosi više od 40 posto.⁶³ Riječ je o oborivoj zakonskoj pretpostavki.

Budući da se radi o polaznim mjerilima, AZTN ih u svakom postupku treba utvrditi odnosno dokazati. Naime, iako je visoki tržišni udjel polazni i važan kriterij za utvrđivanje vladajućeg položaja poduzetnika, on ne predstavlja nužno i jedini kriterij za njegovo utvrđivanje. Tako se pri utvrđivanju postojanja vladajućeg položaja nekog poduzetnika na tržištu uzima u obzir cijeli niz čimbenika kao što su, primjerice, vrijeme kroz koje poduzetnik ostvaruje visoki tržišni udjel i položaj, njegova financijska snaga, prednosti u pristupu izvorima nabave ili tržištu, povezanost s drugim poduzetnicima, pravne ili činjenične zapreke pristupa tržištu drugih poduzetnika, sposobnost nametanja tržišnih uvjeta s obzirom na njegovu ponudu ili potražnju i sposobnost isključivanja konkurenata s tržišta usmjeravanjem na druge poduzetnike.

2.2.1. Najčešći oblici zlorabe vladajućeg položaja

- Izravno ili neizravno nametanje nepravednih kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih nepravednih trgovinskih uvjeta;
- ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehnološkog razvitka na štetu potrošača;
- primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s drugim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na konkurenciju;
- uvjetovanje sklapanja ugovora pristankom drugih ugovornih strana na dodatne obveze, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u izravnoj vezi s predmetom tih ugovora.⁶⁴

Postupak utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja poduzetnika AZTN uvijek pokreće po službenoj dužnosti, a inicijativu za njegovo pokretanje AZTN-u može dati široki krug fizičkih i pravnih osoba.⁶⁵

Kako bi utvrdio postoje li indicije koje su dostatne za pokretanje postupka utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja po službenoj dužnosti, AZTN je proveo prethodno ispitivanje stanja na 22 mjerodavna tržišta u upravnim predmetima koji su okončani u 2023. godini:

- tržište uvoznih pošiljaka iz trećih zemalja koje se u RH isporučuju na temelju prodaje na daljinu (e-trgovine), a koje su realizirane unutar i izvan IOSS sustava,
- tržište usluge ispisa i kuvertiranja računa,
- tržište obavljanja komunalne djelatnosti dimnjačarskih poslova,
- tržište usluga RTG snimanja,
- tržište pružanja usluga prinudnog upravitelja,
- tržište dobrovoljnog dopunskog zdravstvenog osiguranja,

⁶³ ZZTN, članak 12. stavak 2.

⁶⁴ ZZTN, članak 13.

⁶⁵ ZZTN, članak 37., članak 38. stavci 1. i 3. te članak 39.

- tržište sudjelovanje članova udruženja na sastancima povjerenstva,
- tržište distribucije drvnih sortimenata,
- tržište obavljanja dimnjačarskih poslova,
- veleprodajno i maloprodajno tržište *bulk SMS*-a,
- tržište kabotaže,
- tržište gipsa kartonskih ploča,
- tržište isporuke ugovorenog prostornog drva i trupaca,
- tržište vrećica za miješani komunalni otpad,
- tržište pružanja usluga prinudnog upravitelja,
- tržište proizvodnje glinene opeke,
- tržište pružanja vodnih usluga,
- tržište obavljanja djelatnosti prijevoza putnika u cestovnom prometu,
- tržišta prijenosa električne energije, proizvodnje električne energije i veleprodajna tržišta električne energije,
- tržište elektroničkog plaćanja u eurima,
- tržište pružanja usluge pregleda dimnjaka i
- tržište pružanja usluga brze prehrane.

AZTN je tijekom 2023. godine iz ovog područja riješio ukupno 27 predmeta (22 upravna predmeta i pet neupravnih predmeta). U riješenim predmetima provedeno je ispitivanje na prethodno navedena 22 mjerodavna tržišta.

Od 22 upravna predmeta, u 13 predmeta su donesena rješenja o odbacivanju inicijative jer nije bilo uvjeta za pokretanje postupka po službenoj dužnosti u smislu ZZTN-a, u tri predmeta je postupak obustavljen jer je tijekom postupka utvrđeno da nema uvjeta za daljnje vođenje postupka, u dva predmeta je postupak okončan rješenjem o prihvaćanju obveza u obliku mjera, uvjeta i rokova predloženih od strane poduzetnika, u jednom je predmetu izdano rješenje o konačnosti akta, u jednom predmetu je prigovor odbačen kao neosnovan, u jednom predmetu je podnesak odbačen kao nepotpun, a jedan je predmet okončan očitovanjem budući da je u tom predmetu AZTN postupao po predstavi podnositelja za pokretanje postupka u smislu ZUP-a, odnosno nije bila riječ o inicijativi u smislu ZZTN-a o kojoj se mora odlučiti rješenjem.

U nastavku se daju kratki opisi nekih odluka iz područja utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja.

Primjer 1. AZTN protiv Hrvatske šume d.o.o. - rješenje o preuzimanju obveza⁶⁶

AZTN je zaključkom od 7. listopada 2021. godine pokrenuo postupak po službenoj dužnosti protiv poduzetnika Hrvatske šume radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja. Povod za pokretanje postupka bila je inicijativa poduzetnika Massive Panels.

AZTN je rješenjem od 20. srpnja 2023. godine okončao postupak prihvaćanjem preuzimanja obveza u obliku mjera i rokova koje su samoinicijativno predložile Hrvatske šume. Navedeni poduzetnik se obvezao da će prema svojim kupcima poduzetnicima, međusobnim

⁶⁶ AZTN protiv Hrvatske šume d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/2021-01/005, od 20.7.2023.

konkurentima, prilikom dodjele kvota drvnih sortimenta na javnim pozivima za sklapanje okvirnih i godišnjih ugovora primjenjivati jednake, jasne i transparentne uvjete, a o čemu će skrbiti Ured uprave društva, u skladu s Programom zaštite tržišnog natjecanja. Osim toga, Hrvatske šume su se obvezale da će na središnjem državnom portalu za savjetovanja sa zainteresiranom javnošću e-Savjetovanje provoditi javno savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu Odluke o načinima i uvjetima prodaje drvnih sortimenata Hrvatskih šuma za svaku nadolazeću godinu. Također Hrvatske šume su se obvezale da će u roku od tri mjeseca, odnosno do 6. rujna 2023. godine donijeti Program zaštite tržišnog natjecanja odnosno program usklađenosti s pravilima tržišnog natjecanja kojega će u istom roku dostaviti i AZTN-u.

Dana 5. rujna 2023. godine Hrvatske šume su dostavile Program zaštite tržišnog natjecanja odnosno program usklađenosti s pravilima tržišnog natjecanja.

Postupajući na navedeni način, Hrvatske šume izvršile su preuzete obveze iz predmetnog rješenja te slijedom navedenog nema uvjeta za daljnje vođenje postupka protiv tog poduzetnika.

Protiv navedenog rješenja AZTN-a podnositelj inicijative pokrenuo je tužbom upravni spor. VUSRH je presudom od 10. siječnja 2024. godine odbio tužbeni zahtjev tužitelja, poduzetnika Massive Panels, za poništavanje predmetnog rješenja AZTN-a i time je ono postalo pravomoćno. U navedenoj presudi, VUSRH je potvrdio kako je AZTN u rješenju naveo činjenične i pravne elemente koji su bili mjerodavni za primjenu instituta preuzimanja mjera i obveza od strane poduzetnika, a koji omogućuje relativno brzo rješavanje potencijalne povrede tržišnog natjecanja bez potrebe utvrđivanja povrede propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i bez izricanja sankcija.

Primjer 2. AZTN protiv Hrvatska pošta d.d. - rješenje o obustavi postupka⁶⁷

AZTN je 3. veljače 2022. godine pokrenuo postupak protiv poduzetnika HP - Hrvatska pošta d.d. sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: HP).

U postupku je trebalo utvrditi predstavlja li uvođenje naknade za kontrolni pregled pošiljaka odnosno troškova zastupanja pri izradi carinskih deklaracija za pošiljke realizirane unutar IOSS sustava od strane tog poduzetnika, narušavanje tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja u smislu članka 13. ZZTN-a i članka 102. UFEU-a na mjerodavnom tržištu uvoznih pošiljaka iz trećih zemalja koje se u Republiku Hrvatsku isporučuju na temelju prodaje na daljinu (e-trgovine).

Pojašnjenja radi, sustav IOSS uveden je radi omogućivanja i pojednostavnjenja prijave i plaćanja PDV-a, što konkretno znači da će prodavatelji iz zemalja izvan EU-a (u daljnjem tekstu: treće zemlje) koji se prijave za primjenu IOSS postupka (i dobiju za to potreban PDV IOSS broj) već prilikom prodaje robe na daljinu kupcu u EU zaračunati PDV po stopi primjenjivoj u njegovoj zemlji članici. Prodavatelj koji primjenjuje IOSS naplaćuje PDV od kupca kao dio prodajne cijene, a dobra prijavljena u IOSS će biti oslobođena plaćanja PDV-a

⁶⁷ AZTN protiv Hrvatska pošta d.d., KLASA: UP/1 034-03/21-01/011, od 28.2.2023.

pri uvozu uz predočenje valjanog IOSS identifikacijskog broja Carinskoj upravi od strane isporučitelja.

Od 1. srpnja 2021. godine na sve se pošiljke, bez obzira na njihovu vrijednost, koje dolaze iz trećih zemalja i koje se isporučuju na temelju prodaje na daljinu (e-trgovine) na područje EU-a, naplaćuje PDV pri uvozu.

U vezi s navedenim, HP je 1. srpnja 2021. godine u svoj cjenik uveo naknadu naziva kontrolni pregled pošiljaka iz trećih zemalja koje sadrže robu i to za kontrolni pregled pošiljaka iz trećih zemalja koje sadrže robu vrijednosti do 150 EUR u iznosu od 18,50 kn s PDV-om te za kontrolni pregled pošiljaka iz trećih zemalja koje sadrže robu vrijednosti od 150,00 do 1000,00 EUR u iznosu od 37,00 kn s PDV-om. Od 1.siječnja 2022. godine HP je promijenio naziv navedene naknade te se ona naziva „Troškovi zastupanja pri izradi carinskih deklaracija“.

U predmetnom postupku koje je protiv HP-a pokrenuo AZTN bilo je potrebno utvrditi nalazi li se HP u vladajućem položaju na mjerodavnom tržištu uvoznih pošiljaka iz trećih zemalja koje se u RH isporučuju temeljem prodaje na daljinu (e-trgovina), a koje su realizirane unutar i izvan IOSS sustava te je li u konkretnom slučaju došlo do zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 13. ZZTN-a i 102. UFEU-a, odnosno predstavlja li HP-ovo uvođenje naknade za kontrolni pregled pošiljaka realiziranih unutar IOSS sustava odnosno troškovi zastupanja pri izradi carinskih deklaracija zlouporabu vladajućeg položaja, i to prvenstveno nametanjem nepravednih cijena.

Uzevši u obzir podatke o ukupnom broju međunarodnih dolaznih pošiljaka koje mogu sadržavati robu iz svih država uključujući EU, utvrđeno je da se HP nalazi u vladajućem položaju na predmetnom mjerodavnom tržištu u smislu članka 12. ZZTN-a. Međutim, samo postojanje vladajućeg položaja nije zabranjeno već je zabranjena njegova zlouporaba.

AZTN je stoga tijekom postupka temeljem dostavljenih podataka Carinske uprave RH, Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (u daljnjem tekstu: HAKOM) i HP-a izradio usporedbu cijene i troškova zastupanja pri izradi carinskih deklaracija od strane HP-a te usporedbu cijena HP-a i njegovih konkurenata te nekoliko nacionalnih pošta zemalja članica EU-a.

Iz analize prikupljenih podataka AZTN je utvrdio:

- Prema zapisniku o inspekcijskom pregledu od 17. studenoga 2021. godine izvršenom od strane HAKOM-a, utvrđeno je da HP doista obavlja poslove kontrolnog i sigurnosnog pregleda vezano uz podnošenje carinskih deklaracija, odnosno pregledom su utvrđene, između ostalog, aktivnosti radnika HP-a vezane za postupanje s poštanskim pošiljkama iz trećih zemalja u slučaju kada je PDV na robu u pojedinoj poštanskoj pošiljci od strane primatelja trgovcu plaćen unaprijed putem elektroničkog sustava IOSS, kao i u slučaju kada PDV nije trgovcu plaćen unaprijed putem navedenog IOSS sustava.
- Nacionalne pošte Slovenije, Slovačke, Rumunjske, Grčke, Mađarske, Poljske, Austrije, Nizozemske i Belgije također naplaćuju predmetnu naknadu.

- Uslugu podnošenja na carinski pregled za robu iz trećih zemlja vrijednosti do 150,00 EUR u pošiljkama u RH osim HP-a naplaćuje još troje poduzetnika te u usporedbi s njihovim cijenama, naknada HP-a od 18,50 kuna (2,46 EUR) nije prekomjerno visoka odnosno nepravedna u smislu ZZTN-a.

Iz analize koju je u ovom postupku proveo AZTN, proizlazi kako naknada od 18,50 kuna (2,46 EUR) s PDV-om odnosno od 14,80 kuna (1,96 EUR) bez PDV-a nije prekomjerno visoka budući da stopa profitne marže od [0-5]% ne ukazuje na to da bi bila riječ o usluzi čija se cijena ne može dovesti u razumnu vezu s ekonomskom vrijednošću te usluge.

Slijedom navedenoga, iako su podaci prikupljeni tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu predstavljali dostatne indicije za pokretanje predmetnog postupka, prikupljeni podaci i činjenice utvrđene tijekom predmetnog postupka ne predstavljaju dokaze za utvrđenje zlouporabe vladajućeg položaja nametanjem nepravednih cijena u smislu članka 13. ZZTN-a i članka 102. UFEU-a. Stoga je AZTN rješenjem od 28. veljače 2023. godine obustavio postupak protiv HP-a.

Primjer 3. AZTN protiv Hrvatski telekom d.d. - rješenje o obustavi postupka⁶⁸

AZTN je 23. ožujka 2018. godine po službenoj dužnosti pokrenuo postupak protiv poduzetnika Hrvatski telekom d.d. (u daljnjem tekstu: HT). U postupku je bilo potrebno utvrditi je li HT-ova cjenovna politika na mjerodavnim tržištima pružanja veleprodajne i maloprodajne *bulk SMS* usluge na teritoriju RH mogla predstavljati zlouporabu vladajućeg položaja u smislu članka 13. ZZTN-a i članka 102. UFEU-a.

Povod za pokretanje predmetnog postupka bila je inicijativa poduzetnika Serotonin studio d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (dalje u tekstu: Serotonin studio i/ili podnositelj inicijative) koji smatra kako HT putem istiskivanja marže (*eng. margin squeeze*), i to usmjerenog prvenstveno prema sistemskim integratorima, ali, namjerno i posljedično i prema ostalim nizvodnim tržištima, nelegalno napada poslovne koncepte koji se oslanjaju na uslugu *veleprodajnog bulk SMS-a*.

U konkretnom slučaju, AZTN je utvrdio tri međusobno povezana tržišta u proizvodnom smislu, i to:

1. veleprodajno tržište masovnih (*bulk*) SMS poruka na uzlaznoj razini (dalje u tekstu: veleprodajno *bulk SMS* tržište),
2. maloprodajno tržište masovnih (*bulk*) SMS poruka, odnosno tržište sistemske agregacije / integracije *bulk SMS* poruka na silaznoj razini u odnosu na veleprodajno *bulk SMS* tržište (dalje u tekstu: maloprodajno *bulk SMS* tržište) i
3. tržište među-korisnika, odnosno među-agregatora na silaznoj razini u odnosu na maloprodajno *bulk SMS* tržište (dalje u tekstu: tržište među-agregatora).

Veleprodajno *bulk SMS* tržište u zemljopisnom smislu AZTN je odredio kao nadnacionalno, odnosno kao područje Europskog gospodarskog prostora, što je u skladu s člankom 7.

⁶⁸ AZTN protiv Hrvatski telekom d.d., KLASA: UP/I 034-03/17-01/018, od 1.12.2023.

stavkom 3. i 4. Uredbe o načinu i kriterijima utvrđivanja mjerodavnog tržišta („Narodne novine“, broj 9/11.), dok je maloprodajna tržišta u zemljopisnom smislu AZTN odredio kao teritorij RH.

AZTN je tijekom postupka utvrđivao ima li HT-ovo ugovaranje cijena za uslugu SMS oglašavanja u iznosima nižim od cijena koje naplaćuje svojim konkurentima za pristup pokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži, tj. po cijenama različitim od cijena iskazanih u službenom cjeniku, negativan učinak na tržišno natjecanje na silaznom tržištu, te predstavlja li naprijed opisano određivanje cijena zlouporabu vladajućeg položaja na veleprodajnom *bulk SMS* tržištu putem istiskivanja marže (*eng. margin squeeze*) kojim isključuje svoje konkurente na silaznom maloprodajnom *bulk SMS* tržištu.

Prema propisima o tržišnom natjecanju, da bi bila riječ o sprječavanju, ograničavanju ili narušavanju tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja moraju istodobno biti ispunjena dva uvjeta i to: da se konkretan poduzetnik nalazi u vladajućem položaju na mjerodavnom tržištu u smislu članka 12. ZZTN-a te da taj vladajući položaj zlouporabljuje u smislu članka 13. ZZTN-a, odnosno članka 102. UFEU-a.

Tijekom postupka je utvrđeno kako je usluga koju pružaju inozemni telekom operatori po svim ključnim karakteristikama (kvaliteta i cijena) zamjenjiva veleprodajnoj *bulk SMS* usluzi tuzemnih telekom operatora, te kako ne postoje nikakva ograničenja (u smislu da nema ni tehničkih ni pravnih zapreka) za korištenje veleprodajnih *bulk SMS* usluga inozemnih telekom operatora. Pritom valja naglasiti kako je analiza pokazala da nitko od sistemskih agregatora/integratora tijekom promatranog razdoblja nije koristio isključivo veleprodajnu uslugu HT-a, već poduzetnici ili koriste uslugu HT-a zajedno s uslugama drugih inozemnih telekom operatora ili uopće ne koriste uslugu HT-a već isključivo drugih telekom operatora i/ili sistemskih agregatora/integratora.

S obzirom na navedeno, HT je suočen sa značajnom stvarnom i mogućom konkurencijom u vidu inozemnih telekom operatora na području Europskog gospodarskog prostora, te se na mjerodavnom tržištu ne može ponašati u značajnoj mjeri neovisno o svojim stvarnim ili mogućim konkurentima, potrošačima, kupcima ili dobavljačima. Samim time HT se ne nalazi u vladajućem položaju na mjerodavnom veleprodajnom *bulk SMS* tržištu u smislu članka 12. ZZTN-a. Budući da nije ispunjen taj nužan preduvjet, HT u konkretnom slučaju nije ni mogao počinuti zlouporabu vladajućeg položaja u smislu članka 13. ZZTN-a i članka 102. UFEU-a.

Stoga je AZTN 1. prosinca 2023. donio rješenje o obustavi postupka jer ne postoje zakonske pretpostavke za daljnje vođenje postupka u smislu članka 13. ZZTN-a i članka 102. UFEU-a.

Primjer 4: AZTN protiv Wienerberger d.o.o. - inicijativa poduzetnika Velux d.o.o.⁶⁹ - rješenje o odbacivanju inicijative

AZTN je 12. travnja 2023. godine, u smislu članka 37. ZZTN-a, zaprimio inicijativu poduzetnika Velux Hrvatska krovni prozori d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, (u daljnjem tekstu: Velux ili podnositelj inicijative) za pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili

⁶⁹ Rješenje AZTN protiv Velux d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/23-03/004, od 12.10.2023.

narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja u smislu članka 13. ZZTN-a protiv poduzetnika Wienerberger d.o.o. za proizvodnju i prodaju građevinskog materijala, sa sjedištem u Karlovcu (u daljnjem tekstu: Wienerberger).

Velux u inicijativi, u bitnome, navodi da Wienerberger ima vladajući položaj na proizvodnom tržištu glinenih opeka i proizvodnom tržištu glinenih crjepova u RH.

Nadalje, Velux opisuje pogođeno tržište, te navodi da je početkom 2021. godine Wienerberger uveo novi proizvod - krovne prozore pod robnom markom „Tondach“. Navodi kako su krovni prozori različiti i zaseban proizvod od glinenih opeka/glinenih crjepova za koje postoji odvojena potražnja te time predstavljaju zasebno proizvodno tržište: krovni prozori i zemljopisno tržište: RH.

Velux opisuje protupravni rabat te navodi kako je primijetio, nakon što je Wienerberger uveo krovne prozore Tondach, da je uveo i nekoliko praksi, uključujući protupravni rabat, koje prema njegovom mišljenju predstavljaju zlouporabu vladajućeg položaja od strane Wienerbergera.

Navodi kako Wienerberger svojim kupcima nudi retroaktivni protupravni rabat prema kojem će kupci koji ostvare promet minimalne količine krovnih prozora i povezane opreme primiti dodatni postotak godišnjeg rabata na ukupni godišnji promet koji ostvari taj kupac. Prema informacijama koje je primio Velux, relevantna ugovorna odredba glasi, cit.: „WIL će odobriti PARTNERU, dodatni godišnji bonus rabat od [...] na cjelokupni promet ako PARTNER ostvari promet s krovnim prozorima i povezanom opremom od minimalno [...] neto.“ Velux zaključuje kako to u konačnici znači da Wienerberger zlorabi svoj vladajući položaj na tržištu glinenih opeka/glinenih crijepova kako bi stvorio prednost na tržištu krovnih prozora.

Kako bi se utvrdile sve činjenične i pravne okolnosti u svrhu utvrđivanja ima li u konkretnom slučaju uvjeta za pokretanje postupka po službenoj dužnosti protiv Wienerbergera radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja iz članka 13. ZZTN-a, AZTN je u skladu sa svojim ovlastima iz ZZTN-a⁷⁰ proveo prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu. U tu svrhu AZTN je zatražio dopunu inicijative od Veluxa, očitovanje poduzetnika Wienerberger na inicijativu, očitovanja od drugih poduzetnika-proizvođača glinene opeke i crijepa, zatim očitovanja i podatke od Državnog zavoda za statistiku.

Na temelju dostavljene inicijative i očitovanja prikupljenih tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, AZTN je rješenjem od 12. listopada 2023. godine odbacio inicijativu Veluxa jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka AZTN-a po službenoj dužnosti radi utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaj protiv Wienerbergera.

Naime, uvidom u sadržaj dostavljenih Ugovora o poslovnoj suradnji zaključenih između Wienerbergera i njegovih partnera utvrđeno je kako isti sadrže odredbu prema kojoj će Wienerberger odobriti partneru dodatni godišnji bonus rabat u određenom postotku na cjelokupan promet u slučaju ako partner ostvari promet s krovnim prozorima i pripadajućom opremom u određenom, ugovorom definiranom iznosu.

⁷⁰ ZZTN, članak 32. točke 1. a) i b) i članak 41. stavak 1. točka 1.

Navedena praksa bi mogla biti sporna ako bi ju Wienerberger provodio iz pozicije poduzetnika u vladajućem položaju na tržištima glinene opeke i crijepa i ako bi mogao proizvesti učinak istiskivanja na tržištu krovnih prozora, što u konkretnom predmetu AZTN nije utvrdio.

Naime, prema prikupljenim podacima ne može se zaključiti da se poduzetnik Wienerberger nalazi u vladajućem položaju na utvrđenom mjerodavnom tržištu glinene opeke i glinenog crijepa.

S druge strane, sukladno europskoj sudskoj praksi, koju u svojem radu slijedi i AZTN, Velux koji je podnio inicijativu u ovom predmetu nalazi se u vladajućem položaju na tržištu krovnih prozora. Navedeno znači da se Velux na tom tržištu može ponašati u značajnoj mjeri neovisno o svojim stvarnim ili mogućim potrošačima, kupcima, dobavljačima ili konkurentima, pa tako neovisno i o konkurentu Wienerbergeru.

Slijedom navedenog, u konkretnom slučaju nisu postojale dostatne indicije za pokretanje postupka protiv Wienerbergera, jer logički nije bilo moguće utvrditi da, u fazi uvođenja novog proizvoda – krovnog prozora pod markom Tondach, poduzetnik Wienerberger može dovesti do isključivanja poduzetnika Velux koji dugi niz godina proizvodi i na tržište uspješno plasira krovne prozore pod etabliranom markom Velux i koji na tom tržištu ima vladajući položaj u smislu članka 12. ZZTN-a.

2.3. Postupci ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika

Koncentracija poduzetnika (u daljnjem tekstu: koncentracija) u smislu prava tržišnog natjecanja nastaje promjenom u kontroli nad poduzetnikom na trajnoj osnovi⁷¹.

Do promjene u kontroli nad poduzetnikom može doći:

- pripajanjem ili spajanjem dvaju ili više neovisnih poduzetnika ili dijelova tih poduzetnika koji osnivaju novo društvo ili nastavljaju poslovati pod imenom jednoga od njih;
- stjecanjem izravne ili neizravne kontrole ili prevladavajućeg utjecaja jednog ili više poduzetnika nad drugim ili više drugih poduzetnika, odnosno dijelom ili dijelovima drugog poduzetnika i to stjecanjem većine dionica ili udjela ili stjecanjem većine prava glasa ili na drugi način u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima.

Zajednički pothvat (engl. *joint venture*), kao oblik ugovornog udruživanja u zajedničkom poslovnom pothvatu dvaju ili više neovisnih poduzetnika, također je koncentracija ako trajnije djeluje kao neovisan gospodarski subjekt.

Koncentracije poduzetnika nisu *a priori* nepoželjne. U pravilu je riječ o redovnom i uobičajenom procesu konsolidacije i restrukturiranja poduzetnika pa i cijelih industrija, kao odgovora na promjene na konkretnim mjerodavnim tržištima, s ciljem da se ostvare uštede i sinergije koje će novostvorenim ekonomskim entitetima omogućiti učinkovitije poslovanje.

⁷¹ ZZTN, članak 15.

Zadatak je AZTN-a procijeniti hoće li opisani pozitivni učinci namjeravane provedbe koncentracije prevladati nad njezinim negativnim učincima na tržišno natjecanje, prije svega zbog smanjenja broja tržišnih takmaca (i posljedičnog jačanja tržišne snage novog gospodarskog subjekta), opasnosti od stvaranja novog ili jačanja postojećeg vladajućeg položaja sudionika koncentracije, niže razine tržišnog natjecanja (ako je riječ o horizontalnim koncentracijama zbog povećane opasnosti od koluzije (dogovora o cijenama ili podjeli tržišta), što bi moglo dovesti do smanjivanja dobrobiti za potrošače u obliku rasta cijena, pada kvalitete ili izostanka ulaganja u inovacije. Stoga je ocjena dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika jedna od izuzetno važnih zadaća AZTN-a.

No, provedba koncentracije može imati pozitivne učinke te koristiti tržišnom natjecanju i gospodarstvu u cjelini, primjerice, kroz bolje iskorištavanje proizvodnih, trgovačkih i drugih resursa, veću fleksibilnost pri strukturiranju cijena, niže cijene, bolju kvalitetu i veći izbor proizvoda i usluga.

2.3.1. Postupci po prijavi za ocjenu dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika

Za razliku od postupaka utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika ili utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja na tržištu koje AZTN uvijek pokreće *ex post* i to po službenoj dužnosti, postupak ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracije poduzetnika provodi se *ex ante* temeljem prijave njezinih sudionika⁷².

Naime, sudionici koncentracije imaju obvezu AZTN-u prijaviti namjeru provedbe koncentracije ukoliko su kumulativno ispunjeni zakonom određeni iznosi ukupnih prihoda odnosno ekonomske veličine te ju ne smiju provesti sve dok AZTN ne ocjeni njezinu dopuštenost.

Slijedom toga, AZTN-u se na ocjenu moraju prijaviti samo koncentracije poduzetnika koje kumulativno premašuju zakonom utvrđene pragove ekonomske veličine na svjetskom i hrvatskom tržištu, iz članka 17. stavka 1. ZZTN-a, konkretno:

- ako ukupni godišnji konsolidirani prihod svih poduzetnika sudionika koncentracije ostvaren prodajom robe i/ili usluga na svjetskom tržištu, iznosi najmanje 132.722.808,41 EUR sukladno financijskim izvješćima za financijsku godinu koja je prethodila koncentraciji, ako najmanje jedan sudionik koncentracije ima sjedište i/ili podružnicu u RH, i
- ako ukupni prihod svakog od najmanje dva sudionika koncentracije u RH, sukladno financijskim izvještajima u financijskoj godini koja je prethodila koncentraciji, iznosi najmanje 132.722,80 EUR⁷³.

⁷² ZZTN, članak 38. stavak 2.

⁷³ ZZTN, članak 17.

Ako AZTN na temelju dokumenata i podataka dostavljenih uz prijavu namjere provedbe koncentracije te na temelju drugih raspoloživih podataka i saznanja kojima raspolaže, ocijeni da se može opravdano pretpostaviti da nije riječ o koncentraciji koja će imati značajne negativne učinke na tržišno natjecanje, ili ako u roku od 30 dana od dana zaprimanja potpune prijave koncentracije ne donese zaključak o pokretanju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije na tzv. II. razini, smatrat će se da je koncentracija dopuštena. U tom slučaju AZTN podnositelju prijave dostavlja pisanu potvrdu o dopuštenosti koncentracije na tzv. I. razini⁷⁴.

Međutim, ako AZTN temeljem analize podataka iz prijave namjere provedbe koncentracije procijeni da bi provedba koncentracije mogla imati značajan učinak na tržišno natjecanje, osobito ako se tom koncentracijom stvara novi ili jača postojeći vladajući položaj sudionika koncentracije na mjerodavnom tržištu, AZTN će u roku od 30 dana od davanja potvrde o potpunosti prijave koncentracije donijeti zaključak o pokretanju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije. Time započinje postupak ocjene dopuštenosti koncentracije na tzv. II. razini⁷⁵. Riječ je o složenom upravnom (ispitnom) postupku koji zahtijeva opsežno prikupljanje podataka, dokumentacije, mišljenja i očitovanja potrebnih za izradu dubinske pravne i ekonomske analize mjerodavnog tržišta i učinaka konkretne koncentracije na tržišno natjecanje. Postupak se na II. razini može okončati donošenjem rješenja o dopuštenoj, uvjetno dopuštenoj ili zabranjenoj koncentraciji⁷⁶. U postupku se, kao i u ostalim postupcima utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja koji su ranije detaljnije pojašnjeni, mora dati stranci pravo na obranu pa je obvezno donijeti Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku i održati usmenu raspravu, prije donošenja odluke o uvjetno dopuštenoj ili zabranjenoj koncentraciji⁷⁷.

U području ocjene dopuštenosti koncentracija AZTN je tijekom 2023. godine riješio ukupno 27 predmeta (17 upravnih predmeta i deset neupravnih predmeta). U tu svrhu analizirao je 22 mjerodavna tržišta.

Riječ je o 17 upravnih predmeta ocjene dopuštenosti koncentracije i o deset neupravnih predmeta u kojima je AZTN davao odgovore na upite trećih, odnosno održavao radne sastanke vezano uz moguće prijave koncentracije, proveo istraživanja oblika vlasničke povezanosti poduzetnika temeljem informacija trećih i javnosti i provodio analizu podataka iz predmeta EK radi utvrđivanja postojanja učinka u RH.

Od 17 upravnih predmeta ocjene dopuštenosti koncentracija, okončano je 14 predmeta ocjene koncentracija, od čega su u 11 predmeta koncentracije ocjenjene dopuštenima na I. razini jer je bilo riječ o koncentracijama koje ne dovode do značajnog učinka na tržišno natjecanje s obzirom da se istima ne stvara novi niti jača postojeći vladajući položaj poduzetnika. U dva je predmeta⁷⁸ ocjene dopuštenosti koncentracija postupak okončan donošenjem rješenja kojim se odbacuje prijava koncentracije zbog nepostojanja uvjeta za vođenje postupka ocjene

⁷⁴ ZZTN, članak 22. stavci 1. i 2.

⁷⁵ ZZTN, članak 22. stavak 3.

⁷⁶ ZZTN, članak 22. stavak 7.

⁷⁷ ZZTN, članci 48. i 52.

⁷⁸"MEDIA SOLUTIONS d.o.o., Osijek i NOVI LIST d.d., Rijeka, KLASA: UP/I 034-03/23-02/007 od 4.8. 2023. "PLURALIS B. V., Nizozemska i TELEGRAM MEDIA GRUPA d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/23-02/003, od 7.4.2023.

koncentracija. U jednom predmetu⁷⁹ ocjene dopuštenosti koncentracije u 2023. godini pokrenut je postupak ocjene dopuštenosti koncentracije na II. razini i doneseno je rješenje kojim se koncentracija ocjenjuje dopuštenom.

U jednom predmetu⁸⁰ ocjene dopuštenosti koncentracije u 2023. godini u tijeku je nadzor nad provedbom mjera i uvjeta u za to predviđenim rokovima za otklanjanje negativnih učinaka predmetne koncentracije na mjerodavnom tržištu iz rješenja o uvjetno dopuštenoj koncentraciji donesenog u 2022. godini.

Zabranjenom u 2023. godini nije ocijenjena niti jedna koncentracija.

Europska komisija je 10. srpnja 2023. godine donijela pravila za provedbu Uredbe (EU) 2022/2560 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište, SL L 330, 23.12.2022. Provedbenom Uredbom detaljno se opisuju postupovni aspekti provedbe Uredbe o stranim subvencijama. Sadržava i obrasce prijave za koncentracije koje uključuju strane financijske doprinose i strane financijske doprinose u postupcima javne nabave.

Paket Europske komisije usvojen 20. travnja 2023. godine za daljnje pojednostavljenje postupaka ocjene koncentracija prema Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama), stupio je na snagu 1. rujna 2023. godine. Paket uključuje revidiranu Provedbenu uredbu, Obavijest o pojednostavljenom postupku i Komunikaciju o prijenosu dokumenata.

U području ocjene dopuštenosti koncentracija AZTN je tijekom 2023. godine analizirao 22 mjerodavna tržišta:

- tržište prodaje novih motornih vozila (u segmentima osobnih vozila i lakih gospodarskih vozila),
- tržište prodaje originalnih rezervnih dijelova za motorna vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia,
- tržište pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia,
- sakupljanje industrijskog i komercijalnog otpada (bio-otpad, drvo, glomazni, metal, miješani građevinski otpad, plastika),
- sakupljanje industrijskog i komercijalnog otpada (papir/ karton),
- obrada papira/ kartona,
- trgovina na veliko papirom/ kartonom,
- tržište proizvodnje i prodaje namještaja,
- tržište proizvodnje i prodaje piljene (drvne) građe,
- tržište proizvodnje i prodaje drvnih elemenata / komponenti,
- tržište proizvodnje i prodaje drvenih panela,
- tržište proizvodnje i prodaje drvnih ostataka,
- tržište proizvodnje i prodaje briketa,

⁷⁹ EKO-FLOR PLUS d.o.o., Oroslavje i REOMA GRUPA d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije; KLASA: UP/I 034-03/22-02/011, od 3.11.2023.

⁸⁰ GRAND AUTOMOTIVE RD Ltd. i GRAND AUTOMOTIVE LLP., RAMLA, IZRAEL i RENAULT NISSAN HRVATSKA d.o.o., Zagreb - ocjena dopuštenosti koncentracije, KLASA: UP/I 034-03/22-02/005 od 1.4.2022.

- tržište kupnje drvenih trupaca (tehničkog drva),
- tržište kupnje prostornog (ogrjevnog) drva,
- tržište proizvodnje i uvoza mesnih prerađevina,
- tržište trgovine na veliko svježim svinjskim, junećim, telećim, janjećim i mesom peradi i mesnim prerađevinama,
- tržište proizvodnje i trgovine na veliko električnom energijom (teritorij Republike Srbije),
- tržište trgovine na malo mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo,
- tržište trgovine na veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo,
- tržište ugostiteljske djelatnosti smještaja i prehrane gostiju u smještajnim objektima tipa hotel,
- tržište ugostiteljske djelatnosti smještaja i prehrane gostiju u smještajnim objektima tipa kamp.

U nastavku se daje kratki opis nekoliko predmeta ocjene dopuštenosti koncentracije tijekom 2023. godine.

Primjer 1.: VALINGE CROATIA d.o.o., Otok Oštarijski - Grad Ogulin i SPIN VALIS d.d., Požega s povezanim društvima-ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini⁸¹

AZTN je ocijenio dopuštenom namjeru provedbe koncentracije koja će nastati stjecanjem izravne kontrole na trajnoj osnovi poduzetnika Valinge Croatia d.o.o. (u daljnjem tekstu: Valinge Croatia) nad poduzetnikom Spin Valis d.o.o. (u daljnjem tekstu: Spin Valis) i njegovim povezanim društvima. Oba sudionika aktivna su u drvnoj industriji, gdje je Valinge Croatia, odnosno Pervanovo grupa primarno prisutna kao proizvođač podova, odnosno podnih obloga, dok je osnovna djelatnost Spin Valisa proizvodnja i prodaja drvnog namještaja.

Na horizontalnoj razini oba sudionika prisutna su u proizvodnji i prodaji određenih grupa proizvoda, stoga su mjerodavna tržišta u predmetnom slučaju utvrđena u proizvodnom smislu kao tržište proizvodnje i prodaje namještaja, piljene (drvne) građe, drvnih elemenata/komponenti, drvenih panela, drvnih ostataka, briketa, tržište kupnje drvenih trupaca (tehničkog drva) te prostornog (ogrjevnog) drva. U zemljopisnom smislu mjerodavna tržišta utvrđena su za sva proizvodna tržišta teritorij RH te područje EU-a, osim za tržišta kupnje drvenih trupaca (tehničkog drva) te prostornog (ogrjevnog) drva gdje je mjerodavan isključivo teritorij RH.

Osim toga, isključivo je stjecatelj prisutan na tržištu proizvodnje i prodaje podnih obloga na teritoriju RH te području EU-a, dok je isključivo ciljni poduzetnik prisutan na tržištu proizvodnje i prodaje električne i toplinske energije na teritoriju RH putem svojeg povezanog poduzetnika Spin Valis International.

⁸¹ VALINGE CROATIA d.o.o., Otok Oštarijski - Grad Ogulin i SPIN VALIS d.d., Požega s povezanim društvima - ocjena dopuštenosti koncentracije, KLASA: UP/I UP/I 034-03/2022-02/012 od 13.1.2023.

Prije provedbe predmetne koncentracije sudionici nisu ni u kakvom vertikalnom odnosu, a što će izvjesno postati nakon njezine provedbe.

Svrha predmetne transakcije je internacionalizirati poslovanje Spin Valisa te napraviti pravilan i dosljedan prijenos *know-howa*. U tom smislu, riječ je o prokompetitivnoj transakciji budući da doprinosi širenju tehnologije.

AZTN je po zaprimanju potpune prijave koncentracije na službenim stranicama objavio Javni poziv svim zainteresiranim osobama za dostavljanje primjedaba i mišljenja o koncentraciji, na koji nije zaprimio niti jednu primjedbu i/ili mišljenje.

Predmetna koncentracija ocijenjena je dopuštenom na I. razini.

Primjer 2.: Punta Skala Beteiligungs GmbH, Beč, Austrija i Punta Skala d.o.o., Zadar- ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini⁸²

AZTN je ocijenio dopuštenom namjeru provedbe koncentracije koja nastaje stjecanjem izravne kontrole na trajnoj osnovi poduzetnika Punta Skala Beteiligungs nad poduzetnikom Zadar B.V., promjenom iz zajedničke kontrole, koju ostvaruje s poduzetnikom Zadar Holding B.V., u samostalnu kontrolu, čime će steći i neizravnu kontrolu nad poduzetnikom Punta Skala. Prema dostavljenim podacima iz prijave koncentracije proizlazi kako će koncentracija utjecati prvenstveno na promjenu u kvaliteti kontrole nad ciljnim društvom, iz zajedničke u pojedinačnu, dok ista neće proizvesti učinak na mjerodavnim tržištima ugostiteljske djelatnosti smještaja i prehrane gostiju u smještajnim objektima tipa hotel na području Zadarske županije te ugostiteljske djelatnosti smještaja i prehrane gostiju u smještajnim objektima tipa apartman na području Zadarske županije.

Naime, Punta Skala Beteiligungs, koja je dio Falkensteiner Grupe, u Republici Hrvatskoj je na mjerodavnim tržištima već prisutna putem udjela u ciljnom društvu nad kojim ostvaruje zajedničku kontrolu na području Zadarske županije s dva smještajna objekta tipa hotel s kategorizacijom pet zvjezdica i jednim kompleksom apartmana koji je kategoriziran s četiri zvjezdice te sa vlastitim hotelima i kampovima na području Zadarske i Primorsko-goranske županije.

Predmetna tržišta obilježava fragmentiranost te velik broj takmaca, dok su sudionicima koncentracije najznačajniji takmaci poduzetnici koji su ujedno i vodeći na razini RH, kao što su Valamar Riviera, Plava Laguna i Maistra, te regionalno značajni poduzetnici kao što je Ilirija d.d.

Iz ukupnosti podataka koji su dostavljeni od podnositelja prijave proizlazi da je riječ o promjeni kvalitete kontrole iz zajedničke u samostalnu. Budući da Falkensteiner grupa već upravlja ciljnim poduzetnikom, ne dolazi do promjene i time koncentracija neće proizvesti učinak na

⁸² Punta Skala Beteiligungs GmbH, Beč, Austrija i Punta Skala d.o.o., Zadar, KLASA: UP/I 034-03/2023-02/005 od 26.7.2023.

mjerodavnim tržištima te je analiza izvršena temeljem tih dostavljenih podataka budući da nije bilo potrebe za dodatnim podacima.

AZTN je po zaprimanju potpune prijave koncentracije na službenim stranicama objavio Javni poziv svim zainteresiranim osobama za dostavljanje primjedaba i mišljenja o koncentraciji, na koji nije zaprimio niti jednu primjedb u i/ili mišljenje.

Predmetna koncentracija ocijenjena je dopuštenom na I. razini.

Primjer 3.: Hrvatski Telekom d.d., Zagreb i dio poslovanja ERICSSON NIKOLA TESLA SERVISI d.o.o., Zagreb- ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini⁸³

AZTN je ocijenio dopuštenom na prvoj razini namjeru provedbe koncentracije koja nastaje stjecanjem izravne kontrole poduzetnika HT nad dijelom poslovanja poduzetnika ENTS.

Prema zaprimljenim podacima i dokumentaciji iz prijave koncentracije utvrđeno je kako će provedba koncentracije imati učinak na mjerodavnim tržištima, a koji čine segmente tržišta pružanja popratnih usluga prema pokretnim i nepokretnim telekomunikacijskim mrežama i opremi, a riječ je o tržištu pružanja usluga izgradnje, dostave i instalacije mreža, tržištu pružanja upravljanih usluga, tržištu pružanja usluga podrške i održavanja na teritoriju RH, budući da će se predmetne usluge prema pokretnim i nepokretnim telekomunikacijskim mrežama i opremi pružati primarno na teritoriju RH, i to isključivo poduzetniku HT.

U predmetnom slučaju koncentracija neće dovesti do horizontalnog preklapanja djelatnosti sudionika koncentracije u RH, budući da niti jedan od sudionika koncentracije ne djeluje na istom mjerodavnom tržištu u proizvodnom i zemljopisnom smislu, te neće dovesti do vertikalne povezanosti, budući da niti jedan sudionik ne djeluje na tržištu koje je uzlazno ili silazno u odnosu na tržišta na kojem djeluje drugi sudionik koncentracije.

U konkretnom slučaju, riječ je o preuzimanju dijela poduzetnika ENTS, poslovne jedinice za pružanje usluga izgradnje i održavanja infrastrukture od strane HT-a, kojeg je ranije, 2014. godine od HT-a kao unutarnju poslovnu jedinicu preuzeo poduzetnik Ericsson Nikola Tesla d.d.. Tada je AZTN predmetnu koncentraciju ocijenio dopuštenom na I. razini.

Dio poslovanja ENTS-a koji se predmetnom transakcijom vraća u HT Grupu, a sastoji se od zaposlenika, imovine, ugovora i poslovnih aktivnosti, od 2014. godine je većim dijelom obavljao djelatnosti pružanja usluga izgradnje, dostave i instalacije mreža, pružanja upravljanih usluga te pružanja usluga podrške i održavanja za HT, a manjim dijelom za povezana društva Ericsson Grupe. Riječ je o djelatnostima koje čine segmente tržišta pružanja popratnih usluga prema pokretnim i nepokretnim telekomunikacijskim mrežama i opremi.

Provedbom predmetne transakcije poduzetnik HT ponovno preuzima dio poslovanja koji je ranije izdvojio i kojeg je u 2014. godine preuzeo ENTS.

⁸³ Hrvatski Telekom d.d., Zagreb i dio poslovanja ERICSSON NIKOLA TESLA SERVISI d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/2023-02/006, od 26.7.2023.

Provedbom predmetne transakcije dio poslovanja ENTS-a koji se stječe obavljat će navedene djelatnosti popratnih usluga prema pokretnim i nepokretnim telekomunikacijskim mrežama i opremi isključivo za HT, poslujući unutar HT Grupe.

AZTN je po zaprimanju potpune prijave koncentracije na službenim mrežnim stranicama objavio Javni poziv svim zainteresiranim osobama za dostavljanje primjedaba i mišljenja o koncentraciji, na koji nije zaprimio niti jednu primjedbu i/ili mišljenje.

Predmetna koncentracija ocijenjena je dopuštenom na I. razini.

Primjer 4: EKO-FLOR PLUS d.o.o., Oroslavlje i REOMA GRUPA d.o.o., Zagreb⁸⁴ - ocjena dopuštenosti koncentracije na II. razini

Koncentraciju poduzetnika koja nastaje promjenom kontrole na trajnoj osnovi poduzetnika EKO-FLOR PLUS nad poduzetnikom REOMA, AZTN je ocijenio dopuštenom na II. razini. Budući da je temeljem analize podataka iz potpune prethodne prijave koncentracije i drugih AZTN-u raspoloživih podataka i saznanja, proizlazilo kako bi provedba predmetne koncentracije mogla imati za posljedicu značajan učinak na tržišno natjecanje AZTN je donio zaključak o pokretanju postupka i proveo postupak na II. razini te je nakon tako provedenog postupka donesena odluka o dopuštenosti koncentracije.

Temeljem analiziranih podataka utvrđeno je kako će koncentracija imati primarno učinak na sljedećim mjerodavnim tržištima:

- sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada (bio-otpad, drvo, glomazni, metal, miješani građevinski otpad, plastika) na teritoriju RH,
- sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada (papir/ karton) na teritoriju RH,
- obrade papira/ kartona na teritoriju RH,
- trgovine na veliko papirom/ kartonom na teritoriju RH, država članica EU-a u okruženju, te teritoriju država u okruženju, izvan EU-a.

Zbog visine post-koncentracijskog tržišnog udjela na tržištu sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada (papir/karton) na teritoriju Republike Hrvatske, podnositelj prethodne prijave koncentracije je u dokumentu „Ekonomska analiza učinaka“ koji je izradio Ekonomski fakultet u Zagrebu, dostavio obrazloženje horizontalnih i vertikalnih učinaka predmetne koncentracije. AZTN je prihvatio navedenu analizu i zaključke iz te analize kao vjerodostojne i relevantne za ocjenu učinaka predmetne koncentracije.

Dokument „Ekonomska analiza učinaka“ navodi kako postoji niz čimbenika zbog kojih nije vjerojatno da će sudionici koncentracije, nakon provedbe koncentracije, biti u mogućnosti profitabilno povećavati cijene, odnosno da neće nastati značajni horizontalni učinci.

Prije svega se ističe kako tržište nije asimetrično jer postoji jasan konkurentski pritisak od strane drugog poduzetnika po visini tržišnog udjela te postoje još dva poduzetnika koji imaju tržišni udjel kojim mogu vršiti pritisak. Ostatak tržišta čini daljnji 101 sudionik.

⁸⁴ EKO-FLOR PLUS d.o.o., Oroslavlje i REOMA GRUPA d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/2022-02/011, od 19.12. 2023.

Najznačajniji konkurenti sudionika koncentracije na tržištu papira i kartona vertikalno su integrirani sustavi.

Na mjerodavnom tržištu postoji velik broj stvarnih manjih konkurenata (više od 100) te velik broj potencijalnih konkurenata (tj. poduzetnika koji imaju dozvole za obavljanje djelatnosti, ali trenutno ne obavljaju tu djelatnost).

Tržište je vrlo dinamično i otvoreno, s tendencijom rasta. Na tržište gospodarenja otpadom u RH, uključujući papir/karton, ušao je niz velikih multinacionalnih poduzetnika na način da su preuzeli ranije etablirane domaće poduzetnike.

Ugovori za sakupljanje i odvoz nekomunalnog otpada, uključujući i papir i karton sklapaju se u okviru postupaka javne nabave, u pravilu na kratki rok (jednu do dvije godine), što je pretežiti model poslovanja i ciljnog društva-REOME, zbog čega se situacija na tržištu stalno mijenja ovisno o tome tko od ponuđača uspije na kojem javnom natječaju koji raspisuju jedinice lokalne samouprave. Stoga, tržište je otvoreno, a na natječaj se može javiti svatko tko ispunjava uvjete.

Također postoji zadovoljavajuća protutežeća snaga kupaca, koja bi spriječila sudionike koncentracije da profitabilno povećavaju cijene. Kupci su u predmetnom slučaju prvo, javni naručitelji, a drugo, „privatni“ kupci obrađenog materijala.

Javni naručitelji, tj. lokalne jedinice i trgovačka društva u njihovom vlasništvu, kao kupci usluge zbrinjavanja otpada, imaju snažnu poziciju, te mogu diktirati uvjete na tržištu. Javni naručitelji su jači nego ponuditelji formirajući svojom voljom tj. predispozicijama natječaja uvjete javljanja na natječaj. To djeluje ograničavajuće na tržišnu snagu poduzetnika koji se javljaju na javne natječaje jer se provodi postupak prema pravilima javne nabave, što podrazumijeva međusobno konkuriranje ponuditelja.

S druge strane, postoje i kupci obrađenog materijala, kojima se materijal plasira kao gotov ili polugotov proizvod, npr. balirani proizvod koji je u određenoj fazi finalizacije i kompaktnije ga je transportirati nego u rasutom stanju, jer se ostvaruje ušteda transportnih troškova, a koji se prodaje reciklažerima. Tih kupaca nema značajan broj u RH, ali oni kupuju od različitih ponuditelja.

Nadalje, podaci provedenih analiza odnose se na količine, a ne na prihode poduzetnika, te ne postoji nužno korelacija između podataka o tržišnim udjelima koji se temelje na količinama i tržišnim udjelima koji bi se temeljili na podacima o prihodima poduzetnika. Naime, prikupljene količine ne moraju biti nužno indikativne za tržišnu snagu poduzetnika jer njihovo sakupljanje primjerice u slučaju papira/kartona može biti: (i) naplatno, na način da poduzetnik plaća vrijednost otpada (materijala), ili (ii) bez naknade, u kojem slučaju je trošak sakupljanja uključen u cijenu otpada (materijala) koja se može postići na tržištu nakon obrade otpada.

Stoga, u konkretnom slučaju, pokušaj sudionika koncentracije da značajno povećaju cijene ne bi bio profitabilan jer bi dovoljan broj kupaca prešao njihovim konkurentima. Naime, konkurencija se na ovom mjerodavnom tržištu odvija između manjih lokalnih tržišta, te treba smatrati da poduzetnici koji su takmaci, prvenstveno oni sa susjednih tržišta, a potencijalno i s daljnjih udaljenih lokalnih tržišta, predstavljaju zadovoljavajući izvor učinkovitog konkurentskog pritiska na sposobnost sudionika da profitabilno povećaju cijene.

Vjerojatnost da vodeći poduzetnik na tržištu profitabilno poveća cijenu nije izvjesna budući da je, s jedne strane, pristup tržištu zbrinjavanja otpada za kojim potrebu imaju javni naručitelji riješen putem javnih natječaja, gdje ponuđači konkuriraju s obzirom na cijenu, te s druge strane, kada je riječ o plasiranju materijala trećima, riječ je o tržišnom privatno-pravnom odnosu, gdje nema moći ponuditelja da nametnu svoju cijenu s obzirom na činjenicu da postoji niz ponuditelja.

U odnosu na vertikalne učinke, u „Ekonomskoj analizi učinaka“ navodi se kako vertikalni odnos između sudionika koncentracije postoji zbog toga što su poduzetnici koji su obuhvaćeni koncentracijom prisutni kako na tržištu sakupljanja industrijskog i komercijalnog papira i kartona (uzlazno tržište), tako i na tržištu obrade papira i kartona (silazno tržište). Vertikalne veze postoje između uzlaznog (sakupljanje i odvoz) i silaznog (obrada) tržišta gospodarenja otpadom, odnosno papira i kartona.

Kako se pod mogućim vertikalnim učincima koncentracije misli na mogućnost zatvaranja tržišta (engl. *foreclosure*), onda se u kontekstu ovog konkretnog tržišta postavlja pitanje hoće li REOMA nakon koncentracije prestati prodavati svojim dotadašnjim kupcima, odnosno hoće li zbog provedbe koncentracije stvarnim ili potencijalnim konkurentima biti spriječen ili onemogućen pristup tržištu.

Sortiranje i baliranje (obradu) papirnog otpada obavljaju i poduzetnici u sastavu CIOS Grupe i drugi poduzetnici na tržištu, dok je poduzetnik DS Smith Belišće Croatia d.o.o., vodeći poduzetnik na tržištu papira i kartona, te posjeduje tvornicu za proizvodnju ambalaže od papira i kartona u Belišću. S druge strane, poduzetnici u okviru CIOS Grupe ne posjeduju takvu tehnologiju, već se s aspekta obrade zaustavljaju na procesu sortiranja i baliranja papira/kartona po vrstama materijala (bijeli papir, novinski papir, kartonska ambalaža i slično).

REOMA pak značajan dio prihoda ostvaruje od prodaje obrađenog papira/kartona u inozemstvu. Navedeno ukazuje da je izvoz sirovine u inozemstvo provediv te da nije vjerojatno da bi sudionici koncentracije nakon njezine provedbe pribjegli strategiji zatvaranja tržišta.

Nadalje, kupcima su dostupne alternative za kupnju papira i kartona po sličnim uvjetima na domaćem i inozemnom tržištu, što ukazuje na disperziju kupaca na tržištu u pogledu kupnje i prodaje papira/kartona.

U svakom slučaju, sposobnost zatvaranja tržišta (ograničavanje pristupa tržištu) u konkretnom slučaju je isključena, jer će nakon provedbe koncentracije na silaznom tržištu sudionici koncentracije imati bitno manji tržišni udio od vodećeg poduzetnika (DS Smith Belišće Croatia d.o.o.).

Osim toga, kada je riječ o tržištu trgovine na veliko papirom i kartonom, kupci papira i kartona na tržištu trgovine na veliko su isključivo treće osobe, pa ne postoji mogućnost zatvaranja tržišta nakon koncentracije od strane sudionika koncentracije, a uzimajući u obzir relativno niske tržišne udjele i REOME i CIOS Grupe na tržištima sakupljanja i obrade otpada, predložena transakcija ne izaziva negativne vertikalne učinke.

Prema podacima podnositelja prijave, EKO FLOR PLUSA dostavljenim za 2022. godinu, te dopunom „Ekonomске analize učinaka EFZG-a“, u odnosu na ranije dostavljene podatke za 2021. godinu te „Ekonomsku analizu učinaka“ koju je izradio Ekonomski fakultet u Zagrebu, proizlazi kako bi prema podacima za 2022. godinu sudionici koncentracije ostvarivali značajan

post-koncentracijski tržišni udjel na tržištu sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada (papir/karton) na teritoriju RH uz lagani pad udjela u odnosu na prethodno razdoblje. Također, na tržištu obrade papira i kartona (silazno tržište) u 2022. godini tržišni udio sudionika koncentracije ostvario je manji pad u odnosu na 2021. godinu.

U odnosu na vrstu otpada - papir/karton, provedena analiza prikazuje stabilnu tržišnu situaciju u 2021., 2022., te projekciju za 2023. godinu, bez značajnih odstupanja gdje kroz sve promatrane godine grupacija DS SMITH, koju sačinjavaju DS SMITH Unijapapir Croatia d.o.o. i DS SMITH Belišće Croatia d.o.o., koji ima vodeću ulogu na tržištu budući da posjeduje tvornicu za obradu otpadne ambalaže od papira / kartona u Belišću, te tvornicu za proizvodnju papirne ambalaže Bilokalnik - IPA d.d. čime zaokružuju cjelokupni proces recikliranja papira / kartona u RH, ali i u zemljama okruženja.

Nadalje, najznačajniji pad tržišnog udjela na tržištu sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada na teritoriju RH ostvaren je u 2022. godini u kategoriji glomazni otpad. Značajnije smanjenje udjela je zbog iznimnog utjecaja na tržišne udjele poduzetnika u usluzi sakupljanja i odvoza glomaznog otpada koje je imao potres na području Grada Zagreba 2020. godine (kao i potres 29.12.2020. na području Petrinje) te posljedično značajne i sveobuhvatne aktivnosti u saniranju posljedica potresa u pogledu sakupljanja glomaznog otpada, dok u 2022. godini nije više bilo iznimnih utjecaja.

Osim toga, pad tržišnog udjela u 2022. godini na tržištu sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada na teritoriju RH ostvaren je u kategoriji metal, a u odnosu na 2021. godinu. Rast tržišnog udjela u 2022. godini ostvaren je u kategoriji drvo. Riječ je o posljedici usklađenja poslovanja sa zakonskom regulativom u pogledu otpadne ambalaže od drva, gdje je podnositelj prijave, kao ovlašteni obrađivač otpadne ambalaže od drva bio obavezan najkasnije do 31. srpnja 2022. godine organizirati vlastitu sakupljačku mrežu na cijelom teritoriju RH, što je imalo za posljedicu i određeno povećanje količina otpadne ambalaže od drva koje su sakupljene i predane na obradu.

Rast tržišnog udjela u 2022. ostvaren je i u kategoriji plastika u odnosu na 2021. U pogledu tržišta otpada od plastike, Drava International je kontinuirano vodeći oporabitelj plastike kroz promatrane godine. Isto tako, razvidan je smjer razvoja tržišta po uzoru na ostale europske zemlje koji teži prema energetskej oporabi plastike. Neznatan rast u 2022. godini ostvaren je i u kategorijama bio-otpad i građevinski miješani otpad.

Temeljem ocjene podataka sadržanih u prijavi koncentracije, očitovanja podnositelja prijave, utvrđene strukture mjerodavnih tržišta, s obzirom na postojeće i potencijalne konkurente, općih pokazatelja o tržišnim udjelima na mjerodavnom tržištu, pribavljenih podataka i očitovanja od anketiranih poduzetnika očitovanja Fonda, postkoncentracijskog tržišnog udjela sudionika koncentracije, ekonomske analize sadržane u dokumentu: „Ekonomska analiza učinaka“ koju je izradio Ekonomski fakultet u Zagrebu, očekivanih učinaka koncentracije u smislu koristi za potrošače i drugih raspoloživih podataka i saznanja, isprava i dokaza, kao i rezultata provedene pravne i ekonomske analize u ovom predmetu, vodeći računa o svim konkretnim činjeničnim, pravnim i gospodarskim okolnostima, AZTN je konkretnom slučaju donio odluku kojom se koncentracija ocjenjuje kao dopuštena.

Aktivnosti koje se odnose na notifikacije koncentracija prijavljenih EK

AZTN je u 2023. godini od EK zaprimio 360 notifikacija koncentracija poduzetnika. Riječ je o obvezi EK da tijelima nadležnima za zaštitu tržišnog natjecanja svih država članica EU-a dostavlja prijave namjere provedbe koncentracija poduzetnika koje se moraju prijaviti EK budući da imaju europsku dimenziju. U pravilu je riječ o koncentracijama koje imaju učinke u najmanje tri države članice. U tim je predmetima AZTN trebao provjeriti imaju li konkretne koncentracije, iako su prijavljene EK, učinak i na hrvatsko tržište. Također, u tom se postupku u okviru ECN-a određuje koje je tijelo najprikladnije za vođenje postupka ocjene dopuštenosti koncentracije.

3. Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja

Značajne aktivnosti i u ovoj izvještajnoj godini bile su usmjerene na promicanje prava i politike tržišnog natjecanja odnosno na razvoj kulture tržišnog natjecanja. Ovo su izrazito važne aktivnosti kojima se podiže razina svijesti o značaju propisa o tržišnom natjecanju i koristima koje tržišno natjecanje donosi građanima i potrošačima, čime se gradi kultura poštivanja propisa o tržišnom natjecanju te djeluje preventivno na moguće povrede prava tržišnog natjecanja.

Ovim aktivnostima promicanja prava tržišnog natjecanja se nadopunjava primarna aktivnost provedbe odnosno vođenja postupaka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u smislu ZZTN-a i članaka 101. i 102. UFEU-a, te ih AZTN kontinuirano provodi tijekom svih godina.

Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja odnosi se na one aktivnosti AZTN-a koje su usmjerene na stvaranje ukupnog institucionalnog i gospodarskog okruženja kojim se potiče ulazak poduzetnika na tržište i/ili uklanjaju prepreke razvoju konkurencije.

Kao jedan od vrlo značajnih alata za promicanje prava i politike tržišnog natjecanja AZTN-a izdvaja se institut stručnih mišljenja o sukladnosti nacрта prijedloga zakona i drugih propisa, postojećih zakona i drugih propisa s propisima o tržišnom natjecanju te o ostalim pitanjima koja mogu značajno utjecati na tržišno natjecanje. AZTN je temeljem članka 25. stavka 1. i 3. ZZTN-a ovlašten donositi mišljenja o sukladnosti nacрта zakona i drugih propisa s odredbama ZZTN-a, važećih zakona i drugih propisa te donositi mišljenja kojima se promiče znanje o tržišnom natjecanju, odnosno podiže razina svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava tržišnog natjecanja. AZTN ih donosi na zahtjev Hrvatskog sabora, Vlade RH, tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Na taj način AZTN nastoji prevenirati donošenje propisa i postupanja poduzetnika kojima se svjesno ili nesvjesno narušava tržišno natjecanje na štetu potrošača i ukupne konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

Uz to, AZTN je jednako angažiran u aktivnom promicanju značaja tržišnog natjecanja kroz edukaciju poduzetnika i potrošača te transparentnu i otvorenu komunikaciju s javnosti.

U 2023. godini u AZTN-u je iz područja promicanja prava i politike tržišnog natjecanja riješeno 74 predmeta, od toga broja bilo je 13 stručnih mišljenja, 58 očitovanja te tri suradnje. Osim navedenog, AZTN je dao velik broj odgovora na upite podnositelja (poduzetnika i ostalih predstavki) koji su se odnosili na promicanje tržišnog natjecanja.

U nastavku se daje sažeti prikaz nekoliko stručnih mišljenja iz područja promicanja prava i politike tržišnog natjecanja.

Primjer 1.: Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva - Prijedlog Odluke o davanju prethodne suglasnosti za sklapanje sporazuma sa pružateljima usluga Centra dijeljenih usluga (APIS IT, FINA, CARNet, AKD)⁸⁵

AZTN je 13. travnja 2023. godine zaprimio zahtjev Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva, kojim se traži mišljenje na prijedlog Odluke o davanju prethodne suglasnosti za sklapanje sporazuma s pružateljima usluga Centra dijeljenih usluga (APIS IT, FINA, CARNet, AKD) (u daljnjem tekstu: Prijedlog Odluke).

Ovim Prijedlogom Odluke se predlaže u svim prijedlozima nacрта sporazuma o pružanju usluga Centra dijeljenih usluga koji Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva sklapa s Agencijom za podršku informacijskim sustavima i informacijskim tehnologijama d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Financijskom agencijom sa sjedištem u Zagrebu, Hrvatskom akademskom i istraživačkom mrežom CARNet sa sjedištem u Zagrebu i Agencijom za komercijalnu djelatnost d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, odrediti rok trajanja sporazuma od tri godine kako bi isti bili sukladni s propisima o tržišnom natjecanju.

Uvidom u Prijedlog Odluke utvrđeno je kako se istim daje prethodna suglasnost Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva (u daljnjem tekstu: Ured) za sklapanje sporazuma s pružateljima usluga Centra dijeljenih usluga (u daljnjem tekstu: CDU): Agencijom za podršku informacijskim sustavima i informacijskim tehnologijama d.o.o. (u daljnjem tekstu: APIS), Financijskom agencijom (u daljnjem tekstu: FINA), Hrvatskom akademskom i istraživačkom mrežom CARNet (u daljnjem tekstu: CARNet) i Agencijom za komercijalnu djelatnost d.o.o. (u daljnjem tekstu: AKD).

Temeljem članka 4. stavka 2., članka 7. stavka 5. i članka 16. stavka 6. Zakona o državnoj informacijskoj infrastrukturi („Narodne novine“, broj 92/14.), Vlada RH je donijela Uredbu o organizacijskim i tehničkim standardima za povezivanje na državnu informacijsku infrastrukturu („Narodne novine“, broj 60/17., dalje u tekstu: Uredba) kojom je CDU definiran kao organizacijsko-poslovni model pružanja dijeljenih usluga tijelima javnog sektora, a njegova uspostava, održavanje i upravljanje je u nadležnosti tijela državne uprave nadležnog za razvoj digitalnog društva, kojem u obavljanju ove nadležnosti određenu i ugovorenu podršku pružaju pružatelji usluga.

Za pružatelje usluga CDU-a imenovani su: APIS, FINA, CARNet i AKD. Korisnici usluga CDU-a su tijela javnog sektora. AZTN je izvršio uvid u prijedloge nacрта sporazuma o pružanju usluga CDU-a (u daljnjem tekstu: Sporazumi) koje je Ured dostavio u privitku svog zahtjeva, a koje će Ured sklopiti s APIS-om, FINA-om, CARNet-om i AKD-om.

Uvidom u Sporazume, AZTN je utvrdio kako u istima nije naveden rok njihovog trajanja. S obzirom na to da je rok trajanja sporazuma, a posebno onih kojima se određenoj pravnoj osobi, odnosno poduzetniku dodjeljuje pravo pružanja određene usluge, relevantan u smislu propisa o tržišnom natjecanju, predlaže se odrediti rok trajanja predmetnih sporazuma.

Pritom, s aspekta zaštite tržišnog natjecanja, primjereni rok smatrao bi se rok od tri godine te bi kao takav bio sukladan s propisima o tržišnom natjecanju. Razlog tome je tehnološki

⁸⁵ Mišljenje, KLASA: 011-01/23-02/006, od 14.4.2023.

napredak te kako se dugoročno ne bi onemogućio ili ograničio pristup i drugim poduzetnicima koji pružaju ili će pružati traženu uslugu na tržištu.

Budući da Sporazumi u članku 4. sadrže odredbe o javnoj nabavi roba, usluga i radova za potrebe CDU-a, u kasnijoj provedbi Sporazuma, AZTN načelno ističe kako je s aspekta propisa o tržišnom natjecanju, poželjno odrediti pružatelje usluga ili radova putem javnog natječaja uz poštivanje načela tržišnog natjecanja kako bi se što većem broju poduzetnika omogućilo sudjelovanje na natječaju te pristup tržištu. Pritom, uvjeti natječaja ne smiju biti diskriminirajući, prekomjerni, otegotni i/ili koji pogoduju određenom poduzetniku ili kategoriji poduzetnika.

Prilikom donošenja predmetnog mišljenja AZTN je uvažio činjenicu kako je u konkretnom slučaju riječ o pravnom uređivanju državne informacijske infrastrukture čija svrha je osiguranje interoperabilnosti javnih registara i informacijskih sustava tijela javnog sektora te osiguranje zajedničkih elemenata za interakciju s građanima ili drugim korisnicima. Pritom, AZTN je utvrdio da se predmetni Prijedlog Odluke donosi na temelju Uredbe koja u članku 12. stavku 1. propisuje kako se na državnu informacijsku infrastrukturu primjenjuju odgovarajuće mjere i standardi utvrđeni propisima o informacijskoj sigurnosti u svrhu uspostave sustava upravljanja informacijskom sigurnošću u skladu s međunarodnim standardima i zakonskim propisima RH.

Primjer 2.: Udruga Glas poduzetnika - Upit o postupanju Grada Zagreba u svezi Nacrta Odluke o komunalnom redu radi oglašavanja⁸⁶

Povod za davanje predmetnog mišljenja AZTN-a bio je podnesak Udruge „Glas poduzetnika“, sa sjedištem u Zagrebu, (u daljnjem tekstu: Udruga) koji je AZTN zaprimio 2. ožujka 2023. godine. U dostavljenom podnesku u bitnome se navodi kako je u postupku donošenja Odluke o komunalnom redu Grada Zagreba (u daljnjem tekstu: Nacrt Odluke) usluga oglašavanja određuje komunalnom djelatnošću. Udruga obrazlaže kako se time navedena usluga izdvaja iz tržišne usluge te kako se na opisani način, prema mišljenju Udruge, poduzetnik čiji je većinski osnivač Grad Zagreb dovodi u povoljniji položaj u odnosu na ostale poduzetnike pružatelje predmetne usluge. Udruga dodatno navodi kako je navedeno postupanje Grada Zagreba suprotno odluci Visokog upravnog suda RH te ustavnoj kategoriji slobode poduzetništva. Također, Udruga navodi kako Nacrtom Odluke, Grad Zagreb onemogućava tržišno natjecanje na način da se postojeći formati oglasnih površina moraju ukloniti, jer nisu sukladni s dimenzijama koje su određene Nacrtom Odluke.

Slijedom navedenoga, AZTN je dopisom od 9. ožujka 2023. i požurnicom od 30. ožujka 2023. godine zatražio od Grada Zagreba dostavu očitovanja i relevantne dokumentacije, konkretno Nacrta Odluke, a koje je AZTN zaprimio 5. travnja 2023. godine. AZTN je izvršio uvid u očitovanje Grada Zagreba od 22. ožujka 2023. godine u kojem se u bitnome navodi kako je Nacrt Odluke izrađen na temelju članka 104. stavka 1. Zakona o komunalnom gospodarstvu („Narodne novine“, br. 68/18. i 110/18. - Odluka Ustavnog suda RH i 32/20.) kojim je propisano da u svrhu uređenja naselja te uspostave i održavanja komunalnog reda u naselju predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave donosi odluku o komunalnom redu.

⁸⁶ Mišljenje, KLASA: 034-08/23-01/017, od 3.7.2023.

Tako je Grad Zagreb izradio Nacrt Odluke kojim se detaljno uređuju uvjeti i način postavljanja reklama i reklamnih panoa na području Grada Zagreba te je propisano da se površine javne namjene kojima upravlja Grad Zagreb za postavljanje reklama i reklamnih panoa namijenjenih za komercijalno oglašavanje dodjeljuju javnim natječajem. Nastavno, Grad Zagreb navodi kako je razvidno da su sve zainteresirane osobe tržišno izjednačene i u mogućnosti su ravnopravno sudjelovati u postupku dodjele površina javne namjene za potrebe komercijalnog oglašavanja.

Grad Zagreb nadalje navodi kako Nacrt Odluke ne sadrži odredbe kojima bi bilo propisano da je usluga oglašavanja komunalna djelatnost. U međuvremenu, predlagatelj predmetnog Nacrta Odluke, gradonačelnik Grada Zagreba, izradio je novi prijedlog Nacrta Odluke prijavljen za 22. sjednicu Gradske skupštine Grada Zagreba, 27. travnja 2023. (u daljnjem tekstu: novi Nacrt Odluke/Nacrt Odluke), u koji je AZTN naknadno, također izvršio uvid.

AZTN je dopisom od predlagatelja zatražio dodatna očitovanja koja su se u bitnome odnosila na odredbu članka 42. Nacrta Odluke. Naime, u članku 42. stavcima 3. i 4. Odluke o komunalnom redu Grada Zagreba („Službeni glasnik“ Grada Zagreba, br. 15/23. od 3. svibnja 2023.) predlaže se rok od pet godina koji se odnosi na postavljanje reklamnih panoa na površinama javne namjene koje se daju u zakup javnim natječajem zamijeniti rokom od najduže dvije godine, bez mogućnosti produženja.

Traženo očitovanje, AZTN je zaprimio 29. lipnja 2023. godine. Naknadno, AZTN je utvrdio kako je 3. svibnja 2023. godine u „Službenom glasniku Grada Zagreba“ br. 15/23. objavljena Odluka o komunalnom redu Grada Zagreba (dalje u tekstu: Odluka), u kojoj članak 42. sada u cijelosti glasi:

„Reklamni panoi reklamne oglasne površine do 12 m² koji se koriste za komercijalno oglašavanje, oglašavanje državnih, gradskih manifestacija i akcija te reklamiranje vlastite djelatnosti mogu se postavljati na površine javne namjene, zemljišta u vlasništvu drugih pravnih ili fizičkih osoba, na objekte i ograde gradilišta. Reklamni panoi reklamne oglasne površine veće od 12 m² mogu se postavljati isključivo radi reklamiranja vlastite djelatnosti na građevine poslovne namjene u kojima subjekt obavlja djelatnost. Reklamni panoi iz stavaka 1. i 2. ovoga članka mogu se postavljati na rok do 5 godina uz mogućnost produženja. Rok za reklamne panoje koji se postavljaju na površine javne namjene koje se daju u zakup putem javnog natječaja ne može biti dulji od roka iz stavka 3. ovoga članka. Materijalom, veličinom i bojom moraju se uklopiti u postojeće okruženje. Konstruktivni elementi, nosivi stupovi i rasvjetna tijela ne smiju se isticati oblikovanjem, bojom i materijalom. Vlasnik reklamnog panoa dužan je na panou istaknuti svoj naziv. Ako reklamni panoi nemaju nalijepljenu reklamnu poruku, moraju biti prekriveni plakatom bijele boje“.

Uzimajući u obzir sve navedeno, AZTN s aspekta propisa o tržišnom natjecanju, predlaže kako je članak 42. stavke 3. i 4. Odluke, u dijelu koji se odnosi na rokove postavljanja reklamnih panoa na površinama javne namjene koje se daju u zakup javnim natječajem, potrebno odrediti na način da se reklamni panoi mogu postavljati na rok od najduže dvije godine bez mogućnosti produženja te bez davanja prednosti postojećim zakupcima u postupku javnog natječaja. Naime, AZTN smatra kako se propisanim rokom od pet godina s mogućnosti produženja, za postavljanje predmetnih reklamnih panoa koji se postavljaju na površine javne namjene putem javnog natječaja izvjesno onemogućuje pristup ovom tržištu

drugim poduzetnicima kroz duže vremensko razdoblje. Određivanjem roka od dvije godine bez mogućnosti njegovog produženja, izbjegla bi se mogućnost da jedan ili određeni poduzetnici, predmetnu djelatnost obavljaju kroz duže, moguće i neograničeno vremensko razdoblje, što bi za posljedicu imalo nemogućnost pristupa tom tržištu drugim poduzetnicima. U odnosu na konkretan javni natječaj za zakup površina za reklamne panoa, s aspekta propisa o tržišnom natjecanju, potrebno je osigurati svim zainteresiranim poduzetnicima pod jednakim uvjetima, pristup natječaju odnosno predmetnom tržištu uz poštivanje načela tržišnog natjecanja, kako uvjeti natječaja ne bi bili diskriminatorni u odnosu na određenog poduzetnika ili kategoriju poduzetnika. Također, preporuka je uvjete natječaja odrediti na način da se zakup kod dodjele većeg broja lokacija podjeli na grupe, kako jedan poduzetnik ne bi bio u zakupu svih predviđenih lokacija javne površine, odnosno kako bi se s većim brojem poduzetnika na tržištu osiguralo učinkovitije tržišno natjecanje na tržištu pružanja usluga reklamiranja putem reklamnih panoa.

Predmetno mišljenje AZTN je donio isključivo s aspekta propisa o tržišnom natjecanju, polazeći od činjenice kako je reklamiranje tržišna djelatnost, neovisna od komunalne djelatnosti, a kako bi se prilikom postavljanja reklamnih panoa kao tržišne djelatnosti na površinama javne namjene odnosno površinama koje se takvima smatraju u smislu propisa koji uređuju komunalnu djelatnost, osiguralo učinkovito tržišno natjecanje i jednak pristup svim poduzetnicima.

Primjer 3.: Analiza tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži (M2/2014) – Test tri mjerila⁸⁷

AZTN je 6. travnja 2023. godine zaprimio zahtjev Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (u daljnjem tekstu: HAKOM) kojim temeljem članka 100. stavka 1. Zakona o elektroničkim komunikacijama („Narodne novine“, broj 76/22.; u daljnjem tekstu: ZEK) traži mišljenje AZTN-a o zaključcima iz prijedloga odluke (KLASA: 344-01/23-03/01, URBROJ: 376-05-01-23-1 od 23. ožujka 2023.) koju čini i pripadajući dokument „Tržište veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži (M2/2014) – Test tri mjerila“; u daljnjem tekstu: Prijedlog Odluke).

Uvidom u zahtjev HAKOM-a te Prijedlog Odluke, AZTN je utvrdio kako je HAKOM temeljem članka 100. ZEK-a proveo postupak analize tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži (M2/2014). Pritom, HAKOM je temeljem članka 97., u vezi s člankom 100. stavka 2. ZEK-a, vodio računa o primjeni mjerodavne Preporuke Europske komisije o mjerodavnim tržištima proizvoda i usluga u sektoru elektroničkih komunikacija podložnima prethodnoj (*ex ante*) regulaciji (EU 2020/2245) i mjerodavnim Smjernicama Europske komisije o analizi tržišta i utvrđivanju značajne tržišne snage na temelju mjerodavnog okvira EU-a za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (2018/C 159/01, SL C 159, 7.5.2018).

AZTN je utvrdio kako je HAKOM odredio dimenziju usluga za tržište veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži (M2/2014), tako što je odredio tri mjerodavna tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži

⁸⁷ Mišljenje, KLASA: 034-08/23-01/026 , od 27.4.2023.

(M2/2014), na način da je definirao zasebna tržišta veleprodajnog završavanja poziva u mrežu svakog od operatora (HT, Telemach, A1) neovisno o elektroničkoj komunikacijskoj mreži u kojoj je poziv započeo i neovisno o tehnologiji. U odnosu na zemljopisnu dimenziju tržišta, HAKOM je odredio mjerodavno tržište kao nacionalni teritorij RH. Nadalje, HAKOM je utvrdio kako su zadovoljena sva tri mjerila iz članka 100. stavka 2. ZEK-a te je donio odluku o ukidanju svih regulatornih obveza koje su na predmetnom tržištu prethodno bile određene operatorima: HT, Telemach i A1. AZTN ističe kako u konkretnim postupcima u svezi poduzetnika koji djeluju na tržištu elektroničkih komunikacija, temeljem propisa o tržišnom natjecanju za čiju primjenu je nadležan, u svakom pojedinom predmetu koji se vodi pred AZTN-om utvrđuje mjerodavno tržište. Pritom, AZTN ističe kako se mjerodavno tržište koje utvrdi u konkretnom slučaju, ne mora nužno poklapati s mjerodavnim tržištima koja je HAKOM utvrdio *ex ante*.

Primjer 4.: Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture - Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu⁸⁸

AZTN je izvršio je uvid u Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu (dalje u tekstu: Nacrt Zakona) dostupan na mrežnoj poveznici e-Savjetovanje.

AZTN podržava prijedlog iz odredbe članka 26. Nacrta Zakona kojim se predlaže određivanje roka od 15 dana za autobusne kolodvore radi dostave suglasnosti od dana podnošenja urednog zahtjeva za izdavanje suglasnosti. Navedeni prijedlog na odgovarajući način odnosi se i na izmjenu voznog reda kada se mijenja vrijeme polaska/dolaska sa stajališta koje je ujedno i autobusni kolodvor. Također, AZTN podržava i odredbu kojom se predlaže da ukoliko predmetnu suglasnost nije moguće pribaviti u propisanom roku, prijevoznik može koristiti i druga stajališta za koja je ishodio suglasnost jedinice lokalne samouprave, odnosno Grada Zagreba na području na kojem se nalazi stajalište utvrđeno u voznom redu.

U članku 16. Nacrta Zakona, kojim se predlaže izmjena u članku 33. stavku 4. važećeg Zakona o prijevozu u cestovnom prometu („Narodne novine“, br. 41/18., 98/19., 30/21., 89/21. i 114/22.; dalje u tekstu: Zakon) na način da Hrvatska gospodarska komora (u daljnjem tekstu: HGK) izdaje dozvole za međužupanijski prijevoz putnika, AZTN predlaže da navedene poslove obavljaju stručne službe HGK. Dakle, uz pretpostavku kako će isto biti detaljnije razrađeno putem podzakonskih akata, potrebno je osigurati da obavljanje navedene ovlasti, ne ovisi o HGK-u kao stručno-poslovnoj organizaciji gospodarskih subjekata koju čine, u konkretnom slučaju i predstavnici poduzetnika konkurenata na tržištu, odnosno članice strukovnih udruženja HGK-a, već isključivo da je isto ovlast stručne službe HGK. Također, navedeni prijedlog AZTN-a, odnosi se i na članak 18. Nacrta Zakona, kojim se u članku 35. stavku 2. Zakona predlaže kako daljinar i najmanje vozno vrijeme utvrđuje HGK.

⁸⁸ Mišljenje, KLASA: 011-01/23-02/011, od 26.7.2023.

Suradnja s drugim institucijama

Polazeći od značaja suradnje s drugim dionicima u provedbi i promicanju prava tržišnog natjecanja, AZTN je i tijekom 2023. godine intenzivno surađivao s različitim institucijama.

Sporazum o suradnji s Ekonomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu

Tako su 1. ožujka 2023. godine predsjednica Vijeća AZTN-a, dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur. i dekanica Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu izv.prof.dr.sc. Sanja Sever Mališ, potpisale sporazum o suradnji. Sporazum je od velikog značaja za obje strane, budući da je kvalitetno poznavanje sustava pravila tržišnog natjecanja nužno za sve koji na bilo koji način djeluju na tržištu EU-a, što uključuje i studente Ekonomskog fakulteta koji će jednoga dana u svom budućem poslovanju također sudjelovati na tržištu EU-a. Temeljem ovog sporazuma ugovorne strane surađivat će kroz različite aktivnosti osobito kroz povezivanje znanosti i prakse, zajedničkim edukacijama i stručnom usavršavanju studenata iz područja prava tržišnog natjecanja, provedbu programa edukacije od strane stručnjaka AZTN-a na području zaštite tržišnog natjecanja, razmjenom obavijesti o održavanju stručnih skupova od interesa za obje strane te zajedničkim organiziranjem stručnih skupova, okruglih stolova i konferencija.

Sporazum o suradnji s Pravnim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu

Predsjednica Vijeća AZTN-a, dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur. i dekan Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Ivan Koprić, potpisali su 6. lipnja 2023. godine sporazum o suradnji. Ovim sporazumom se potvrdila potreba i spremnost na zajedničko djelovanje radi podizanja kvalitete obrazovnog sustava i promicanja znanja o pravu i politici tržišnog natjecanja. Suradnja će se odvijati kroz različite aktivnosti, a posebna pozornost posvetit će se stručnom usavršavanju studenata iz područja prava tržišnog natjecanja kroz gostujuća predavanja zaposlenika AZTN-a na nastavi, provedbu programa edukacije studenata od strane zaposlenika AZTN-a, povremenim posjetama studenata AZTN-u, studentskom praksom u AZTN-u te zajedničkim edukacijama i predavanjima.

Suradnja s Odborom za gospodarstvo Hrvatskog sabora

Dobra suradnja s tijelima javne i državne vlasti se nastavila i tijekom 2023. godine, pa je tako predsjednik saborskog Odbora za gospodarstvo, gospodin Žarko Tušek, 15. studenoga 2023. godine posjetio AZTN. Cilj ovog radnog posjeta bio je upoznavanje Vijeća i voditelja stručnih službi AZTN-a i dobivanje detaljnijeg uvida u dinamiku i način rada AZTN-a. Na ovom sastanku su voditelji stručnih službi ukratko objasnili s kojim se sve izazovima svakodnevno susreću, ponajviše zbog nedostatnih resursa i sve većeg obima posla te kako funkcionira pojedini odjel AZTN-a. Razgovaralo se i o značajnoj aktivnosti AZTN-a, a to su sektorska istraživanja tržišta koja se provode u cilju boljeg razumijevanja strukture i odnosa na pojedinim tržištima, a upravo ona često rezultiraju otkrivanjem indicija za pokretanje postupka. Gospodin Tušek je pohvalio suradnju ova dva tijela te istaknuo kako AZTN unatoč potkapacitiranosti uspješno rješava vrlo zahtjevne predmete u obje svoje nadležnosti. Također je izrazio želju da se ovakvi radni sastanci češće održavaju.

4. Sektorska istraživanja tržišta

AZTN provodi sektorska istraživanja u cilju boljeg razumijevanja strukture i odnosa na pojedinim mjerodavnim tržištima. Dubinske analize tržišta i istraživanje određenih praksi na nekom tržištu često otkrivaju nepravilnosti koje nisu u skladu s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja te AZTN-u daju osnovu za pokretanje postupaka protiv poduzetnika. Upravo poznavanje brojnih tržišta i odnosa na njima, dinamike njihovog razvoja, načina njihovog funkcioniranja te analiza regulatornog okvira za pojedine djelatnosti, preduvjeti su za učinkovitu provedbu propisa iz nadležnosti AZTN-a.

Sektorska istraživanja postaju izvor podataka za mišljenja i preporuke koje AZTN upućuje Vladi RH, tijelima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, u cilju uklanjanja zapreka pristupu tržištu koje su posljedica neadekvatnog regulatornog okvira. Budući da AZTN rezultate sektorskih istraživanja javno objavljuje, ona na taj način postaju neodvojivi dio aktivnosti AZTN-a vezanih uz promicanje tržišnog natjecanja odnosno jačanje kulture tržišnog natjecanja.

AZTN je tijekom 2023. godine proveo tri opsežna sektorska istraživanja tržišta, a to su: tržište distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u RH u 2022. godini, tržište tiska u RH u 2022. godini i istraživanje tržišta prodaje motornih goriva u RH.

U nastavku se daje prikaz rezultata provedenih sektorskih istraživanja u 2023. godini.

4.1. Istraživanje tržišta distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u RH u 2022. godini⁸⁹

AZTN je proveo istraživanje tržišta trgovine na malo mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj u 2022. godini. U predmetnom istraživanju trgovine na malo mješovitom robom za 2022. godinu uzorak su činili poduzetnici, njih 45, koji prema ostvarenim prihodima predstavljaju najznačajnije poduzetnike koji djeluju na tržištu trgovine na malo mješovitom robom.

⁸⁹https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2024/01/Trgovina-na-malo-2022_prikaz-stanja_final.pdf

Tri su trgovca na malo manje u uzorku za 2022. u odnosu na prethodno istraživanje za 2021. godinu, Pemo, Lonia Trgovina i Trgostil. Pemo i Lonia trgovina su integrirani u sustav Studenca (Studenac Market) te brisani iz sudskog registra u ožujku 2023. (Pemo), odnosno u svibnju 2023. godine (Lonia Trgovina). Poduzetnik Trgostil d.d. je s danom 21. rujna 2022. pripojen poduzetniku Trgovina Krk d.d. te je 10. studenoga 2022. godine brisan iz sudskog registra. Trgovina Krk d.d. je preuzela sve obveze i prava koje je imao Trgostil, a riječ je o transakciji unutar Grupe Čakovečki mlinovi.

Prihodi iz trgovine na malo mješovitom robom u RH svih trgovaca iz uzorka AZTN-a u promatranoj 2022. godini iznosili su 50,2 milijardi kuna. U 2022. bilježi se nominalan rast prihoda u iznosu od 6,8 milijardi kuna u odnosu na prethodnu 2021. godinu, u kojoj su iznosili 43,4 milijarde kuna, što pokazuje da tržište trgovine na malo bilježi rast u iznosu od 15,7 posto.

Prvi put se bilježi zbirni prihod trgovaca na malo iz uzorka u iznosu više od 50 milijardi kuna, na što je izvjesno učinak imala i činjenica inflatornih kretanja općenito te naročito u dijelu koji se odnosi na komponentu hrane i bezalkoholnih pića u indeksu potrošačkih cijena.

U 2022. godini zbirno se bilježi 4996 prodajnih mjesta svih trgovaca iz uzorka AZTN-a te rast ukupnog broja svih prodajnih mjesta, 171 prodajno mjesto više u odnosu na prethodnu 2021. godinu, što predstavlja rast od 3,5 posto.

Ukupna neto prodajna površina svih prodajnih mjesta anketiranih poduzetnika u 2022. godini iznosila je nešto manje od 1,54 milijuna kvadratnih metara te se bilježi rast neto prodaje površine u iznosu od 31700 kvadratnih metara u odnosu na prethodnu 2021. godinu, što predstavlja rast od 2,1 posto.

Struktura i trendovi tržišta trgovine na malo mješovitom robom u 2022. godini

Najveći trgovac na malo mješovitom robom u 2022. godini je Konzum plus. Njegov tržišni udio u promatranoj 2022. iznosio je 20-30 posto i bilježi neznatan pad tržišnog udjela u odnosu na 2021., usprkos dvoznamenkastom rastu prihoda u trgovini na malo mješovitom robom. U 2022. godini je imao 628 prodajnih mjesta (u prethodnoj 2021. godini 620).

Ovdje se naglašava kako se gore navedeni podatak o tržišnom udjelu Konzuma plus, kao i svi ostali tržišni udjeli poduzetnika prikazuju u rasponu podataka, a ne u točnom iznosu iz razloga što su isti izvedeni iz dostavljenih podataka koji su od samih poduzetnika naznačeni kao poslovna tajna. Također, treba naglasiti kako su iznosi prihoda izraženi u hrvatskim kunama s obzirom na to kako je riječ o istraživanju za 2022. godinu te su tako traženi i dostavljani podaci AZTN-u od samih poduzetnika.

Nadalje, bilježi se nastavak trenda rasta prihoda u trgovini na malo mješovitom robom članica Schwarz Grupe. Lidl u 2022. godini bilježi dvoznamenkasti rast prihoda prema relativnim pokazateljima. Tržišni udio Lidla u promatranoj 2022. iznosio je 10-20 posto. Druga članica Schwarz grupe, Kaufland, također bilježi rast prihoda i tržišni udio u promatranoj 2022. godini u iznosu 5-10 posto. Zbirno, obje članice Schwarz grupe u 2022. bilježe tržišni udio 20-30 posto.

Pozitivan trend rasta prihoda u trgovini na malo mješovitom robom u promatranoj 2022. godini bilježi 39 poduzetnika. Za usporedbu, u prethodnoj 2021. ukupno 38 poduzetnika bilježilo je rast prihoda trgovine na malo mješovitom robom u odnosu na 2020. godinu.

Najveći nominalni rast prihoda u trgovini na malo mješovitom robom u 2022. godini bilježi Studenac, zatim Lidl, Konzum plus (sva tri bilježe rast u iznosu višem od jedne milijarde kuna). Slijede Plodine, Spar i Kaufland (nominalni rast iznosi između 500 milijuna kuna i jedne milijarde). Značajan rast prihoda u trgovini na malo mješovitom robom Studenca u 2022. godini primarno je rezultat pripajanja prije svega Lonia Trgovine i Pema, kao i Duravita i Korduna, manjih lokalnih trgovaca na malo. Studenac je u 2022. godini po broju prodajnih mjesta i dalje na prvom mjestu (1200 prodajnih mjesta), no ista su pretežno malog formata tipa male prodavaonice i samoposluge.

U 2022. godini bilježi se značajan rast tržišnog udjela Eurospina na nacionalnoj razini i pomak sa 17. na 13. poziciju.

U promatranoj 2022. godini rast prihoda u trgovini na malo mješovitom robom bilježe i regionalni trgovci i to: Ribola, Boso, KTC, Mlin i pekare i NTL koji bilježe rast prihoda u trgovini na malo mješovitom robom u iznosu od 50 do 100 milijuna kuna, kao i neki manji lokalni trgovci, primjerice La-vor Trade i Djelo, Trgocentar, Zabok, Bakmaz, Slavonija-Bošković i Robin (svi su rasli u iznosima od 20 do 40 milijuna kuna).

„Top 10“ u promatranoj 2022. izgleda ovako: Konzum plus, Lidl, Plodine, Spar, Kaufland, Studenac, Tommy, KTC, Trgovina Krk, NTL.

Promjenu u 2022. godini u odnosu na 2021. predstavlja činjenica da je Trgovina Krk prvi put pozicionirana u „Top 10“ trgovaca na malo po ostvarenom prihodu od trgovine na malo mješovitom robom i nalazi se na devetoj poziciji. Također, Spar je skočio na četvrtu poziciju, a Studenac na šestu.

Najveći porast tržišnog udjela unutar prvih deset trgovaca na malo mješovitom robom u 2022. godini u odnosu na prethodnu 2021. bilježi Studenac, zatim slijede Lidl i Trgovina Krk. Bilježi se rast regionalnog trgovca Trgovina Krk primarno kao posljedica pribrajanja prihoda povezanog poduzetnika Trgostil (Grupa Čakovečki mlinovi).

Smanjenje asimetrije i blagi rast koncentriranosti tržišta

Na mjerodavnom tržištu trgovine na malo u 2022. godini bilježi se daljnje smanjenje asimetrije, odnosno razlike između lidera na tržištu Konzuma plus i drugog trgovca na malo Lidla, promatrano kroz ostvareni tržišni udio.

U 2022. bilježi se određena promjena koncentriranosti tržišta temeljem pokazatelja koncentriranosti CR10, odnosno ostvarenih udjela prvih deset trgovaca na malo mješovitom robom, koji u promatranoj 2022. godini iznosi 86,4 dok je u prethodnoj 2021. iznosila 83,5. Rast pokazatelja CR10 je primarno iz razloga rasta tržišnog udjela Studenca i Trgovine Krk.

Ako se promatra prvih pet trgovaca na malo, rezultati istraživanja pokazuju kako pokazatelj koncentriranosti CR5 u 2022. godini iznosi 66,2, isto kao u prethodnoj 2021. godini. Odnosno, ne bilježi se promjena već se unutar 5 najvećih trgovaca (Konzum, Lidl, Plodine, Spar, Kaufland) bilježe drukčije vrijednosti tržišnih udjela odnosno drukčija „raspodjela“ tržišnih udjela u 2022. u odnosu na 2021. godinu.

Usporedbe radi, prema javno dostupnim podacima austrijskog tijela nadležnog za tržišno natjecanje (BWB), na austrijskom maloprodajnom tržištu prva četiri najveća trgovca na malo mješovitom robom u 2022. godini (Spar, Rewe, Hofer, Lidl) zbirno bilježe tržišni udio u iznosu od 91 posto, odnosno pokazatelj koncentriranosti CR4 iznosi 91. Drugim riječima, manji broj trgovaca, njih četiri, u Austriji bilježi veći zajednički tržišni udio nego pet najvećih trgovaca u RH. Navedeno upućuje na zaključak kako je koncentriranost maloprodajnog tržišta u RH niža u odnosu na ovdje navedeno austrijsko maloprodajno tržište za koje postoje dostupni podaci.

Ako se promatra pokazatelj Herfindahl-Hirschmanov indeks (HH indeks – HHI), rezultati istraživanja pokazuju kako isti za 2022. iznosi 1.405, iz čega se može zaključiti kako je tržište trgovine na malo mješovitom robom na razini RH slabo koncentrirano. Drugim riječima, zaključuje se i nadalje o konkurentnoj strukturi tržišta trgovine na malo mješovitom robom u RH.

Promjene u redoslijedu trgovaca po županijama i gradovima

Županije i Grad Zagreb

U promatranoj 2022. rast prihoda bilježi se u svih 20 županija i u Gradu Zagrebu, isto kao i u 2021. godini. Najviši prihod iz maloprodaje bilježi se u Gradu Zagrebu (8,7 milijardi kuna), zatim u Splitsko-dalmatinskoj (6,7 milijardi kuna), Primorsko-goranskoj (4,5 milijardi kuna) te Istarskoj županiji (nešto više od 4 milijarde kuna), Zagrebačkoj (3,4 milijarde kuna), Zadarskoj (3,3 milijardi kuna) te u Osječko-baranjskoj županiji (2,5 milijardi kuna).

Najveći nominalni rast prihoda u trgovini na malo mješovitom robom koji su ostvarili trgovci iz uzorka po pojedinom regionalnom tržištu (Grad Zagreb i dvadeset županija) u promatranoj 2022. godini bilježi Splitsko-dalmatinska županija u kojoj rast prihoda iznosi nešto više od jedne milijarde kuna (rast od 18,7 posto u odnosu na 2021.). Zatim slijedi Grad Zagreb u kojem se bilježi rast prihoda od 870 milijuna kuna (rast od 11,1 posto u odnosu na 2021.), Istarska županija u kojoj se bilježi rast prihoda od 785 milijuna kuna (rast od 24,2 posto u odnosu na 2021.) te Primorsko-goranska županija u kojoj se u 2022. godini bilježi rast prihoda od 694 milijuna kuna u odnosu na 2021. godinu (rast od 15 posto u odnosu na 2021.). Na značajan rast ostvarenih prihoda u trgovini na malo mješovitom robom u Splitsko-dalmatinskoj, Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji izvjesno je utjecao rast turističkih pokazatelja i potrošnje u tim županijama.

U Gradu Zagrebu i u šest županija (Splitsko-dalmatinska, Primorsko-goranska, Istarska, Zagrebačka, Zadarska i Osječko-baranjska županija) ostvareno je nešto manje od dvije trećine (65,8 posto) od ukupnog prihoda u trgovini na malo mješovitom robom u RH u 2022. godini, čime je nastavljen trend iz prethodnih godina, uz blago povećanje istog pokazatelja u odnosu na 2021. godinu (65,4 posto).

Promatrajući trgovce na malo po Gradu Zagrebu i županijama pojedinačno, Konzum plus je vodeći trgovac na malo u Gradu Zagrebu i šest županija (Zagrebačka, Krapinsko-zagorska,

Varaždinska, Karlovačka, Ličko-senjska te Osječko-baranjska županija), jednako kao u prethodnoj 2021. godini.

Članice Schwarz grupe vodeće su u četiri županije. Lidl je vodeći trgovac u Koprivničko-križevačkoj i Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, dok je Kaufland vodeći trgovac na malo u Brodsko-posavskoj i Požeško-slavonskoj županiji, jednako kao u prethodnoj 2021. godini.

Nadalje, promatrano po vodećim trgovcima u županijama, bilježi se jedna promjena u 2022. godini jer je u Dubrovačko-neretvanskoj županiji vodeći trgovac na malo postao Studenac, kojem je to ujedno prva županija u kojoj je postao lider. Isto je rezultat pripajanja nekadašnjeg lokalnog trgovca na malo Pema te Studenac bilježi pomak s treće na prvu poziciju u toj županiji.

Tommy je i nadalje vodeći trgovac na malo u tri županije u Jadranskoj regiji, u matičnoj Splitsko-dalmatinskoj županiji, Šibensko-kninskoj županiji te u Zadarskoj županiji.

U promatranoj 2022. godini KTC je najveći trgovac u Virovitičko-podravskoj županiji, dok je Mlin i pekare i dalje tržišni lider u Sisačko-moslavačkoj županiji. Boso je dugogodišnji lider u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Trgovina Krk je najveći trgovac na malo mješovitom robom u Međimurskoj županiji, a isto se temelji na pripajanju čakovečkog Metssa u 2021. godini. Pripajanjem Trgostila u 2022. godini poduzetnik Trgovina Krk proširio se na područje deset županija i Grada Zagreba s preko 400 prodajnih mjesta, ne računajući specijalizirana prodajna mjesta.

Gradovi Split, Rijeka, Osijek

Promatrano po gradovima, u Splitu je Tommy zadržao prvu poziciju, uz blago smanjenje tržišnog udjela. U Splitu se bilježi nastavak trenda rasta, odnosno u 2022. godini bilježi se rast prihoda u trgovini na malo u odnosu na 2021. (isto važi za Rijeku i Osijek). Isto je izvjesno posljedica rasta turističkog prometa, ali i utjecaja inflatornih kretanja. Bilježi se jedna promjena u poretku jer je Spar u Splitu na trećoj poziciji prestigao Konzum plus.

U Rijeci su Plodine i nadalje tržišni lider u trgovini na malo mješovitom robom, uz blago smanjenje tržišnog udjela.

U Osijeku je Konzum plus i nadalje najveći trgovac na malo mješovitom robom, uz blago smanjenje tržišnog udjela.

Supermarketi i dalje dominantan tip prodajnog mjesta

Rezultati istraživanja pokazali su kako je u supermarketima ostvaren najveći iznos prihoda u djelatnosti trgovine na malo mješovitom robom u RH u 2022. godini u iznosu od 25,8 milijardi kuna. U usporedbi s 2021., bilježi se rast od 4,1 milijarde kuna odnosno 18,8 posto.

Slijede hipermarketi u kojima je u 2022. godini ostvaren prihod od 10,3 milijarde kuna i bilježi se rast od 900 milijuna kuna u odnosu na 2021. godinu, odnosno 9,8 posto

U samopslugama je u 2022. godini ostvaren prihod od 10 milijardi kuna i bilježi se rast od 1,1 milijarde kuna u odnosu na 2021. godinu, odnosno 12,6 posto.

U malim prodavaonicama je u 2022. godini ostvaren ukupan prihod od 4,1 milijarde kuna što je rast od 670 milijuna kuna u odnosu na 2021. godinu, odnosno 19,4 posto.

Supermarketi kao tip prodajnog mjesta i nadalje su dominantni u strukturi prodaje prema kriteriju ostvarenog prihoda, kao i prema kriteriju neto prodajne površine. U promatranj 2022. godini u trgovini na malo mješovitom robom izrazito dominira kupovina u supermarketima i hipermarketima jer više od dvije trećine, preciznije 71,9 posto ukupnog prihoda u trgovini na malo mješovitom robom, ostvareno je prodajom u supermarketima (51,5 posto) i hipermarketima (20,4 posto).

U ukupnom broju prodajnih mjesta prema tipu, u 2022. godini najviše je kao i prethodne 2021. godine, samoposluga – nešto više od 42 posto, a zatim slijede male prodavaonice – 39 posto, supermarketi s udjelom od 16 posto te hipermarketi s udjelom od tri posto, slično kao u prethodnoj 2021., uz rast udjela samoposluga i malih prodavaonica. Ujedno se bilježi jače izražen rast broja prodajnih mjesta u dva tipa prodajnog mjesta (male prodavaonice, supermarketi), dok se kod samoposluga i hipermarketa bilježi slabije izražen rast broja prodajnih mjesta.

Prema kriteriju neto prodajne površine, u promatranj 2022. godini najveći udio u strukturi ukupne neto prodajne površine imaju i dalje supermarketi koji čine nešto više od 48 posto ukupne neto prodajne površine. Slijede hipermarketi s udjelom od 22 posto. Oba navedena tipa su prodajna mjesta velikog formata te je stoga i neto prodajna površina u istima najveća. Zatim slijede samoposluge s udjelom od 22 posto i male prodavaonice s udjelom oko osam posto. Jedini tip prodajnog mjesta koji bilježi blago smanjenje neto prodajne površine su hipermarketi.

Online prodaja i programi vjernosti trgovaca na malo

Prema rezultatima istraživanja, online prodaja mješovite robe i dalje nije značajna u ukupnoj strukturi prihoda u trgovini na malo mješovitom robom promatrano po pojedinom trgovcu na malo. U strukturi prihoda u trgovini na malo mješovitom robom najveći i pretežiti iznos online prodaje u 2022. godini odnosi se na Konzum plus.

14 trgovaca na malo primjenjuje „Program vjernosti“ (lojalnosti). Dva su trgovca na malo manje u odnosu na 2021. godinu, no razlog tomu je to što su ta dva trgovca prestala obavljati djelatnost trgovine na malo jer su pripojeni drugom poduzetniku. Radi se o Lonia Trgovini i Pemu, čije je programe vjernosti preuzeo Studenac koji je i ranije imao vlastiti program vjernosti. Ujedno se ne bilježi niti jedan novi trgovac koji bi počeo primjenjivati „Program vjernosti“. Najveći broj članova u pojedinom programu vjernosti u 2022. godini bilježi Konzum plus, zatim slijede Lidl i Kaufland, članice Schwarz Grupe te Studenac.

Od regionalnih trgovaca na malo s većim brojem članova u pojedinom programu vjernosti ističu se Robin i Dergez.

Trgovačke marže

Kao i u prethodnom istraživanju za 2021. godinu, AZTN je u 2022. godini ponovo utvrđivao pokazatelje u odnosu na prosječne marže trgovaca za osam kategorija roba. To su sljedeće kategorije roba: meso i mesne prerađevine, meso peradi i jaja, pekarski proizvodi (kruh, peciva), mlijeko i mliječni proizvodi, svježe voće i povrće, bezalkoholna pića i vode, konditorski proizvodi (keksi, čokolade, bomboni i dr.) i osnovni prehrambeni proizvodi (brašno, šećer, riža, rezanci, jestiva ulja i dr.).

Pritom je AZTN komparativno analizirao pokazatelje marži za 2022. u odnosu na 2021. godinu te pokazatelje marži u razdoblju lipanj 2023. (posljednjem razdoblju u odnosu na vrijeme zaprimanja odgovora iz upitnika anketiranih trgovaca na malo) u odnosu na kraj 2022. godine.

Rezultati istraživanja pokazuju kako su prosječne marže za prehrambene proizvode u 2022. godini i u razdoblju lipanj 2023. najviše u kategoriji pekarskih proizvoda i konditorskih proizvoda, a relativno su visoke i u kategoriji svježeg voća i povrća.

Kada se uspoređuju prosječne marže u 2022. u odnosu na 2021. godinu, od osam promatranih kategorija roba, u sedam kategorija bilježi se neznatan rast prosječnih marži, dok se u kategoriji osnovnih prehrambenih proizvoda bilježi blago smanjenje prosječne marže.

Međutim, iz recentnijih pokazatelja marži za razdoblje lipanj 2023. u odnosu na pokazatelje iz 2022. godine, proizlazi zaključak o smanjenju prosječnih marži u šest promatranih kategorija roba (meso peradi i jaja, pekarski proizvodi, mlijeko i mliječni proizvodi, svježe voće i povrće, bezalkoholna pića i vode te osnovni prehrambeni proizvodi), dok su u dvije kategorije roba (meso i mesne prerađevine, konditorski proizvodi) prosječne marže u bitnome jednake kao u 2022. godini⁹⁰.

4.2. Istraživanje tržišta tiska u RH u 2022. godini⁹¹

AZTN je proveo redovito istraživanje tržišta tiska u Republici Hrvatskoj, a uzorak su predstavljala 32 novinska nakladnika i distributera tiska. Analizom su obuhvaćena tržišta naklade tiska (općeinformativni dnevnicima i tjednicima), tržišta oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima i tjednicima te tržišta trgovine tiskom na području RH.

Provedeno istraživanje upućuje da se u 2022. godini u odnosu na 2021. bilježi nešto blaži pad prodane naklade dnevnika i tjednika, koji je u prethodnoj 2021. godini u odnosu na 2020. bio jače izražen, kao i pad prihoda od oglašavanja kao bitna promjena u dnevnicima i tjednicima, za razliku od prethodne 2021. godine, kada se bilježio rast prihoda od oglašavanja u dnevnicima i tjednicima.

Ujedno je to nastavak višegodišnjeg trenda pada prodanih naklada, ali i financijskih pokazatelja stanja na tržištu, uz promjenu trenda na tržištu trgovine na malo tiskom, odnosno blagi rast trgovine na malo tiskom u 2022. godini u odnosu na 2021.

⁹⁰Navodi se kako su određeni prehrambeni proizvodi, a koji su ovdje i u promatranim kategorijama roba istraživanja AZTN-a, obuhvaćeni Odlukom o izravnim mjerama kontrole cijena određenih prehrambenih proizvoda („Narodne novine“, br. 104/22., 5/23., 31/23. i 37/23.).

⁹¹ <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2023/07/Prikaz-stanja-trazista-tiska-2022-3.pdf>

U usporedbi s 2021., pad prodanih naklada u promatranj 2022. godini za općeinformativne dnevnik e iznosi 11 posto, a za tjednik e 15 posto, što je ujedno slabije izražen trend pada prodane naklade dnevnika u usporedbi s prethodnim istraživanjem za 2020. godinu.

No, kod tjednika se bilježi jače izražen trend pada prodane naklade (15 posto u 2022. godini, pet posto u 2021.).

U 2022. godini prodana naklada svih općeinformativnih dnevnika u RH iznosila je 33 milijuna komada, a općeinformativnih tjednika oko 1,9 milijuna komada. U djelatnosti prodane naklade općeinformativnog tiska u 2022. godini najprodavanije tiskovine su i dalje novinskog nakladnika 24sata d.o.o. i to općeinformativni dnevnik „24 sata“, a kod nakladnika općeinformativni tjednik „Međimurje“ nakladnika List Međimurje d.o.o.

Na tržištu se u 2022. godini pojavio novi tjednik, „Zadarski tjednik“, a bilježe se i određene promjene nakladnika za pojedinu tiskovinu i to za „Bjelovarski list“ i „Hrvatski tjednik“.

U djelatnosti oglašavanja u 2022. godini u odnosu na 2021. bilježi se trend pada prihoda od oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima (deset posto) i u općeinformativnim tjednicima (jedan posto) uz promjenu trenda.

U odnosu na tržište trgovine na veliko tiskom, jedini distributer tiska u RH bio je Tisak plus, koji u 2022. godini bilježi slabije izražen trend pada prihoda u odnosu na prethodno istraživanje za 2021. godinu. Ujedno bilježi nastavak trenda pada broja svojih kupaca u distribuciji tiska za daljnju prodaju.

U odnosu na tržište trgovine na malo tiskom, ostvaren je blagi rast ukupnih prihoda od trgovine na malo tiskom u RH u 2022. godini u odnosu na prethodnu 2021. od 0,6 posto uz pozitivni trend rasta na ovom tržištu jer je u 2021. zabilježen pad prihoda od trgovine na malo tiskom u iznosu od deset posto.

Pad navedenih prihoda bilježe Tisak plus i Inovine, kao poduzetnici s najvećim brojem specijaliziranih maloprodajnih mjesta, uz napomenu da Tisak plus bilježi slabije izražen pad prihoda od trgovine na malo tiskom od Inovina promatrano u postotnom iznosu.

TISAK plus maloprodajnu mrežu na teritoriju RH krajem 2022. godini činilo je 769 prodajnih mjesta uz 47 prodajnih mjesta manje u 2022. godini u odnosu na 2021. Ranije navedeno upućuje na nastavak trenda smanjivanja broja prodajnih mjesta TISKA plus.

Inovine također bilježe smanjenje broja prodajnih mjesta za devet prodajnih mjesta.

Nakladnici u segmentu općeinformativnih dnevnika u 2022. godini kao najprodavanijeg tiska direktnom su prodajom tiska (kroz pretplatu i djelomično kolportažu) blago povećali prihode od trgovine na malo tiskom. Radi se o relativno značajnom udjelu ukoliko se promatra ukupnost svih segmenta tržišta u distribucijskom lancu opskrbe krajnjih potrošača tiskom, jer zbirni prihod od trgovine na malo tiskom za najveće nakladnike dnevnika (Hanza Media Grupa odnosno „Jutarnji list“ i „Slobodna Dalmacija“ te Styria Grupa odnosno Večernji list d.o.o. i 24sata d.o.o.) u 2022. godini iznosi 100-110 milijuna kuna, dok zbirni prihod specijaliziranih trgovaca tiskom (TISAK plus d.o.o., Inovine d.d. i Fibus d.o.o.) u 2022. godini iznosi 130-140 milijuna kuna.

Za razliku od prethodne 2021. godine, u promatranoj 2022. godini određeni broj novinskih nakladnika dnevnika kroz pretplatu je zabilježilo rast prihoda od trgovine na malo tiskom, njih četiri: Hanza Media d.o.o., 24sata d.o.o. s većim nominalnim rastom prihoda te Novi list d.d. i Glas Istre Novine d.o.o. (Glas Istre Grupacija) s manjim rastom prihoda od trgovine na malo tiskom. Od nakladnika općeinformativnih tjednika, najveći prihod od maloprodajne djelatnosti kroz pretplatu bilježe nakladnici Nacional News Corporation („Tjednik Nacional“), Lasica d.o.o. (tjednik „Posavska Hrvatska“) te Varaždinske vijesti d.d.

I nadalje je dominantna prodaja putem specijaliziranih trgovina tiska (54 posto u strukturi promatranih poduzetnika) pri čemu su u obzir uzeti TISAK plus d.o.o., Inovine d.d. i Fibis d.o.o., gdje prije svega TISAK plus d.o.o. ima najznačajniji učinak. U usporedbi s 2021. godinom bilježi se blagi pad navedenog pokazatelja jer je isti u ukupnoj strukturi prihoda na malo tiskom iznosio 56 posto.

Najveći nakladnici općeinformativnih dnevnika, Hanza Media Grupa i Styria grupa sa svojim nakladnicima bilježe najveći broj elektroničkih publikacija, kao i prihod od oglašavanja u istima.

Po pitanju broja elektroničkih publikacija, u istraživanju je utvrđeno da nakladnik Večernji list d.o.o. u portfelju ima 12 elektroničkih publikacija, od toga pet vlastitih domena i sedam poddomena. Drugi nakladnik koji je također članica Styria Grupe, 24sata d.o.o., ima deset elektroničkih publikacija, od toga su dvije glavne domene te osam poddomena. Hanza Media d.o.o. je navela također deset elektroničkih publikacija.

Najveći prihod od oglašavanja u elektroničkim publikacijama u 2022. godini bilježe nakladnici 24sata d.o.o., zatim slijedi Hanza Media d.o.o. te Večernji list d.o.o. Najveći nakladnici općeinformativnih tjednika bilježe manji broj elektroničkih publikacija i prihode od oglašavanja u istima. Primjerice, Nacional News Corporation d.o.o. ima dvije elektroničke publikacije.

4.3. Istraživanje tržišta prodaje motornih goriva u RH⁹²

AZTN je krajem kolovoza 2022. godine pokrenuo istraživanje tržišta prodaje motornih goriva u RH s ciljem utvrđivanja svih relevantnih činjenica u vezi s tržištem motornih goriva u RH.

Povod za provođenje ovog sektorskog istraživanja, među ostalim, bio je poremećaj na tržištu naftnih derivata, odnosno značajniji rast cijena motornih goriva u RH u razdoblju prije početka istraživanja, kao posljedica rasta cijena nafte i naftnih derivata na svjetskom tržištu, koji je u bitnom bio uzrokovan poteškoćama u lancima proizvodnje i distribucije goriva.

U tom je smislu namjera pokretanja predmetnog sektorskog istraživanja bila prikupiti podatke i utvrditi činjenice i okolnosti na tržištu prodaje motornih goriva u RH, a koje nisu nužno bile vezane uz te globalne trendove.

⁹² <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2024/05/Priopcenje-motorna-goriva-RH.pdf>

Također, cilj istraživanja bio je utvrditi činjenice u vezi s mehanizmom određivanja cijena motornih goriva koja se prodaju u specijaliziranim prodavaonicama – benzinskim postajama u RH kao i utvrditi činjenice o maloprodajnim cijenama motornih goriva u razdoblju 2021. do 2022. godine. AZTN je promatrao cijene goriva u razdoblju od 15. listopada 2021. kada je donesena prva Uredba o utvrđivanju najviših maloprodajnih cijena naftnih derivata Vlade RH („Narodne novine“, br. 112/21.) kojom je bila određena maksimalna maloprodajna cijena s porezom na dodanu vrijednost za tri motorna benzina i jedno dizelsko gorivo. Pritom su detaljno analizirane cijene i marže trgovaca za dva razdoblja i to od 25. do 31. siječnja 2022. te od 8. do 22. studenoga 2022. godine i to ciljano zbog komparativne analize ova dva razdoblja, iz razloga jer je u prvom promatranom razdoblju, u siječnju 2022. godine, na snazi bila Uredba o prestanku važenja Uredbe o utvrđivanju najviših maloprodajnih cijena naftnih derivata („Narodne novine“, br. 133/21.) koja je stupila na snagu 6. prosinca 2021. godine, a kojom cijene goriva određeno vrijeme nisu bile regulirane, i u drugom razdoblju, u studenome 2022. godine, u kojem su cijene goriva bile regulirane.

U proizvodnom smislu mjerodavnog tržišta, predmetno istraživanje obuhvatilo je tržište prodaje motornih goriva, primarno motornih benzina, dizelskih goriva te UNP - auto plina. U predmetnom istraživanju utvrđivane su činjenice primarno u odnosu na tržište trgovine na malo motornim gorivima. Nadalje, s obzirom na determiniranost stanja na tržištu maloprodaje kroz komercijalne i ugovorne odnose s poduzetnicima na uzlaznim razinama tržišta, istraživanjem je u tom smislu obuhvaćeno i tržište trgovine na veliko motornim gorivima. U zemljopisnom smislu, predmetno istraživanje obuhvatilo je cjelokupan teritorij RH.

Postavljeni ciljevi istraživanja bili su analizirati zakonodavni i institucionalni okvir tržišta prodaje motornih goriva u RH, utvrditi moguće pravne i/ili činjenične zapreke pristupa tržištu veleprodaje i maloprodaje motornim gorivima u RH, utvrditi opće i kvantitativne pokazatelje stanja na tržištu motornih goriva u RH i tržišni položaj pojedinog poduzetnika, regulatorni okvir određivanja cijena motornih goriva, činjenice o maloprodajnim cijenama motornih goriva (Eurosuper 95 bez aditiva, Eurosuper 95 s aditivima, Eurodizel bez aditiva, Eurodizel s aditivima, UNP – auto plin) u razdoblju 2021. i 2022. godine, i to način određivanja cijena motornih goriva, primjenu formule pri izračunu maloprodajnih cijena, strukturu maloprodajnih cijena goriva u 2022. godini, primjenu različitih cijena ovisno o zemljopisnoj lokaciji benzinske postaje, oporezivanje motornih goriva i naknade, odnosu kupaca i dobavljača, uključujući i činjenice u svezi nabavnih cijena motornih goriva u 2022. godini te utvrditi činjenice u vezi s ugovornim odnosima između trgovaca na veliko - dobavljača motornih goriva i trgovaca na malo motornim gorivima i ukapljenim naftnim plinom (auto plin). Također, cilj je bio izvršiti uvid u komparativna istraživanja drugih nacionalnih tijela za tržišno natjecanje.

Samo istraživanje provedeno je putem anketnog upitnika poslanog svim bitnim dionicima na tržištu, uključujući velike, srednje velike i male trgovce motornim gorivima (ukupno 22 poduzetnika) koji posluju na maloprodajnoj i/ili veleprodajnoj razini tržišta. Nakon zaprimanja osnovnih informacija od Hrvatske energetske regulatorne agencije (dalje u tekstu: HERA) i HGK, detaljni upitnici anketiranim poduzetnicima iz uzorka poslani su u više faza i to u razdoblju od sredine studenoga 2022. godine do početka lipnja 2023. godine. Uzorak poduzetnika za anketni upitnik primarno je određen temeljem baze podataka HERE i HGK, a dodatno temeljem podataka i očitovanja koje su AZTN-u dostavili poduzetnici obuhvaćeni ovim istraživanjem u prvoj fazi istraživanja.

Dodatno je poslan dopis i Udruzi malih distributera motornih goriva (dalje u tekstu: UMDG), čijih 40 članova pretežito posluje na maloprodajnoj razini tržišta prodaje motornih goriva.

Istraživanjem nije obuhvaćeno uzlazno tržište koje se odnosi na rafinerijsko poslovanje, budući da je u promatranom razdoblju jedina rafinerija u RH bila zatvorena zbog remonta. Drugim riječima, opskrba gorivima potrošača u RH u promatranom razdoblju u bitnome se odvijala putem uvoza odnosno unosa iz drugih zemalja.

AZTN je izvršio uvid i u relevantne komparativne sektorske studije. Naime, više nacionalnih tijela u 2022. godini provelo je istraživanje tržišta motornih goriva iz razloga poremećaja na tržištu naftnih derivata odnosno značajnijeg rasta cijena. Rezultati provedenih istraživanja tih tijela u bitnome se odnose na zaključke kako više cijene goriva na većini nacionalnih tržišta nisu uzrokovane nedozvoljenim aktivnostima poduzetnika - trgovaca motornim gorivima ili nedostatkom konkurencije među benzinskim postajama, već su uzrokovane rastom globalnih cijena nafte i/ili proizvodnim cijenama rafinerija zbog globalne energetske situacije. Također, zaključci promatranih studija u bitnome navode kako je potrebno razlikovati kretanje cijena koje je u skladu s učinkovitim tržišnim natjecanjem na tržištima motornih goriva i ono koje bi trebalo izazvati zabrinutost regulatora.

Rezultati predmetnog istraživanja tržišta prodaje motornih goriva u RH nisu ukazali na indicije o mogućim zabranjenim aktivnostima poduzetnika kroz potencijalne zabranjene sporazume. Međutim, s obzirom na određena očitovanja poduzetnika zaprimljena u ovom istraživanju, AZTN će nastaviti pratiti tržište prodaje motornih goriva i poduzimati daljnje potrebne korake u slučaju sumnje na kršenje odredaba propisa o tržišnom natjecanju.

5. Sudska kontrola odluka AZTN-a iz područja zaštite tržišnog natjecanja

Protiv rješenja AZTN-a u području zaštite tržišnog natjecanja nije dopuštena žalba, ali nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred VUSRH-om, u roku od 30 dana od dana dostave rješenja. VUSRH o tužbi odlučuje u vijeću sastavljenom od tri suca.

Tužbu protiv rješenja AZTN-a kojim se utvrđuje povreda ZZTN-a i članka 101. ili članka 102. UFEU-a i izriču novčane kazne, može podnijeti nezadovoljna stranka u postupku. Tužbu protiv rješenja AZTN-a kojim se odbacuje inicijativa za pokretanje postupka jer nema uvjeta za njegovo pokretanje i rješenja kojim se obustavlja postupak, može podnijeti i podnositelj inicijative, odnosno osoba kojoj su rješenjem AZTN-a utvrđena ista postupovna prava kao i podnositelju inicijative.

Tužba se može podnijeti zbog:

- povrede propisa materijalnog prava o tržišnom natjecanju,
- bitne povrede odredbi o postupku,
- pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja,
- pogrešne odluke o upravno-kazenoj mjeri i drugim pitanjima o kojima odlučuje AZTN.

Protiv odluke VUSRH-a kojom se odbija tužbeni zahtjev tužitelja u upravnom sporu odnosno kojom se potvrđuje zakonitost odluke AZTN-a može se podnijeti ustavna tužba u slučajevima uređenim Ustavom RH⁹³, primjerice kada nezadovoljna stranka smatra da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje (članak 29. stavak 1. Ustava RH) ili kada smatra da je došlo do povrede zakonitosti pojedinačnih akata državne uprave i tijela s javnim ovlastima i njihovoj sudskoj kontroli (članak 19. Ustava RH).

U svih šest presuda koje je donio u 2023. godini u području zaštite tržišnog natjecanja, VUSRH je odbio tužbene zahtjeve tužitelja i potvrdio u cijelosti odluke AZTN-a, koje su time postale pravomoćne⁹⁴.

⁹³ „Narodne novine“, br. 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.

⁹⁴ <https://www.aztn.hr/odluke/odluke-sudova/>

6. Provedba Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom

6.1. Zakonodavni okvir

Zakonodavni okvir u području utvrđivanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi čini Zakon o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17. i 52/21.; u daljnjem tekstu: ZNTP). Zakon je prvi put donesen 7. prosinca 2017. godine („Narodne novine“, broj 117/17.; u daljnjem tekstu: ZNTP iz 2017.), a njegova prva novela uslijedila je 1. rujna 2021. godine („Narodne novine“, broj 52/21.; u daljnjem tekstu: ZID ZNTP). Druga novela ovog Zakona donesena je 6. ožujka 2024. godine („Narodne novine“, broj 27/24.).

Ovim se zakonom utvrđuju pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi i taksativno utvrđuju nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom, čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u odnosu na njihove dobavljače. Cilj ovog zakona je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

Adresati ZNTP-a su svi sudionici u lancu opskrbe hranom, a riječ je o proizvođačima, otkupljivačima, prerađivačima, trgovcima na veliko i trgovcima na malo poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Zabranjeno je iskorištavanje značajne pregovaračke snage otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca u odnosu na njihove dobavljače nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi.

Primjena ZID ZNTP-a i njegovi adresati

ZID ZNTP je stupio je na snagu u 1. rujna 2021. godine, a njegova puna primjena započela je 1. ožujka 2022. godine. Svi upravni postupci koje je AZTN započeo prije 1. rujna 2021. godine okončani su temeljem ZNTP-a iz 2017. godine. Svi postupci (upravni i neupravni) u 2023. godini pokrenuti su na temelju odredbi ZID ZNTP-a (članak 23. ZID ZNTP-a).

ZID ZNTP-om se utvrđuju pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi, utvrđuju se nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga kupca u odnosu na njegove dobavljače, uređuju se ovlasti, zadaće i postupanje AZTN-a kao tijela nadležnog za provedbu ZID ZNTP-a te suradnja među provedbenim tijelima za utvrđivanje nepoštenih trgovačkih praksi država članica EU-a i EK.

Cilj i svrha ZID ZNTP-a su uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, a on se primjenjuje na prodaju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda te na usluge koje kupac pruža dobavljaču, u mjeri i na način uređen njegovim odredbama, a u okviru koje dobavljač ili kupac ili oba imaju poslovni nastan u EU.

ZID ZNTP se primjenjuje na ugovore između dobavljača i kupaca koji uređuju prodaju, kupnju ili isporuku poljoprivrednih i/ili prehrambenih proizvoda neovisno o mjerodavnom pravu koje bi se inače primjenjivalo na te ugovore. Adresati ZID ZNTP-a su svi sudionici u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima i to: proizvođači, otkupljivači i/ili prerađivači, trgovci na veliko i trgovci na malo koji u ugovornim odnosima mogu biti dobavljači ili kupci, osobe koje obavljaju ugostiteljsku djelatnost te javna tijela kao kupci.

6.2. Utvrđivanje i zabrana nepoštenih trgovačkih praksi tijekom 2023. godine

AZTN je u području nepoštenih trgovačkih praksi tijekom 2023. godine riješio ukupno 49 predmeta, od toga 7 upravnih predmeta i 42 nepravna predmeta.

Budući da je dio okončanih postupaka koje je AZTN pokrenuo prije 1. rujna 2021. godine odnosno prije stupanja na snagu ZID ZNTP-a vođeno i okončano primjenom ZNTP-a iz 2017., u ovom izvješću koristi se terminologija iz oba zakona, primjerice, upravno-kaznene mjere odnosno novčane kazne.

AZTN je u 2023. okončao sedam upravnih postupaka pri čemu je, nakon provedenih upravnih postupaka u smislu odredbi ZNTP-a, u pet upravnih postupaka utvrdio da je stranka u postupku, iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu, svojim dobavljačima nametnula nepoštene trgovačke prakse te joj je za utvrđene povrede izrekao novčane kazne⁹⁵, dok je u dva postupka utvrdio da ne postoje zakonske pretpostavke za njihovo daljnje vođenje, slijedom čega je te postupke obustavio⁹⁶. Šest upravnih postupaka pokrenuto je kao rezultat istraživanja stanja na tržištu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, tijekom kojih je na temelju prikupljene i analizirane dokumentacije i podataka utvrđeno postojanje indicija za pokretanje upravnih postupaka po službenoj dužnosti, dok su povod za pokretanje jednog upravnog postupka bile informacije iz anonimne predstavke dostavljene AZTN-u.

AZTN je u okviru okončanih upravnih postupaka, obradio veliki broj ugovora, priloga i aneksa ugovora te općih uvjeta poslovanja koje su trgovci, otkupljivači i/ili prerađivači odnosno kupci sklopili, ili na temelju kojih su poslovali s dobavljačima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Isto tako, u odnosu na svaki od ispitanih ugovora, njihovih priloga i aneksa, kao i općih uvjeta poslovanja, obrađena je i opsežna ekonomska dokumentacija u smislu analitičkih kartica, računa, otkupnih blokova, otpremnica, primki, potvrda o vaganju, izvještaja o kalibriranju, potvrda o plaćanju, cjenika i komercijalnih uvjeta, kao i druga dokumentacija koja se odnosi na promatrano vremensko razdoblje u svakom od okončanih upravnih postupaka.

⁹⁵ MLIN I PEKARE d.o.o.; KLASA: UP/I 034-03/22-04/003, od 11. lipnja 2023.; PLODINE d.d., KLASA: UP/I 034-03/19-04/002, od 31.8.2023.; PLODINE d.d., KLASA: UP/I 034-03/18-04/010, od 1.12. 2023.; ULTRA GROS d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/23-04/002, od 19.12.2023.; BOSO d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/21-04/002, od 19.12. 2023.

⁹⁶ SETOVIA VOĆE d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/19-04/009, od 13.1. 2023.; PEMO d.o.o. odnosno pravni slijednik STUDENAC d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/19-04/004, od 11.6.2023.

U razdoblju od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine, AZTN je prekršiteljima ZNTP-a izrekao upravno-kaznene mjere odnosno novčane kazne u ukupnom iznosu od 81.500,00 EUR⁹⁷. U Državni proračun RH je u istom razdoblju uplaćeno ukupno 42.491,11 EUR upravno-kaznenih mjera odnosno novčanih kazni.

Navedeni uplaćeni iznosi odnose se na tri upravna postupka okončana u 2023. te dva upravna postupka okončana u ranijem razdoblju.

Novčane kazne (upravno – kaznene mjere) uplaćuju se po izvršnosti rješenja AZTN-a ako nije podnesena tužba, odnosno po pravomoćnosti sudske odluke, uračunavajući u iznos novčane kazne i zakonske zatezne kamate od dana dostave stranci rješenja AZTN-a do dana plaćanja. AZTN može odobriti plaćanje novčane kazne u obrocima ako stranka razumno obrazloži svoj zahtjev i dostavi odgovarajuće dokaze⁹⁸.

6.2.1. Primjeri upravnih postupaka

U nastavku se daje kratak opis rješenja AZTN-a u kojima je utvrđena nepoštena trgovačka praksa i izrečena upravno-kaznena mjera (novčana kazna), kao i primjer jednog neupravnog predmeta.

Primjer 1.: AZTN protiv PLODINE d.d., Rijeka⁹⁹

AZTN je zbog teške povrede ZNTP-a, kaznio PLODINE d.d., Rijeka (u daljnjem tekstu: Plodine) s 30.000,00 EUR.

AZTN je pokrenuo upravni postupak po službenoj dužnosti protiv trgovca Plodine, radi utvrđivanja je li taj trgovac iskorištavanjem značajne pregovaračke snage nametao nepoštenu trgovačku praksu jednom od svojih dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Nakon provedenog upravnog postupka, AZTN je utvrdio da su Plodine iskoristile značajnu pregovaračku snagu nametanjem nepoštene trgovačke prakse u smislu ZNTP-a svom dobavljaču poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Tako je utvrđeno da su Plodine u razdoblju od 3. travnja 2018. do 27. prosinca 2018. poslovale s tim dobavljačem na temelju ugovora s prilogima koji nisu sadržavali jasnu i razumljivu odredbu o mjestu isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se isporučuje kupcu, budući da su se isporuke obavljale i na dva mjesta isporuke, a koja mjesta isporuke nisu bila ugovorena predmetnim ugovorom te da su u razdoblju od 4. kolovoza 2018. do 30. listopada 2018. izvršavale plaćanja navedenom dobavljaču u

⁹⁷ MLIN I PEKARE d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/22-04/003 – 1.500,00 EUR; PLODINE d.d., KLASA: UP/I 034-03/19-04/002 – 15.000,00 EUR; PLODINE d.d., KLASA: UP/I 034-03/18-04/010 – 30.000,00 EUR; ULTRA GROS d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/23-04/002 – 15.000,00 EUR; BOSO d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/21-04/002 – 20.000,00 EUR.

⁹⁸ ZNTP, članak 28.

⁹⁹ AZTN protiv PLODINE d.d., Rijeka, KLASA: UP/I 034-03/18-04/010, od 1.12.2023.

rokovima duljim od 60 dana od dana primitka poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, odnosno duljem od 30 dana od dana primitka svježeg proizvoda koji je predmet isporuke.

AZTN je izrečenu novčanu kaznu u iznosu od 30.000,00 EUR (226.035,00 kuna) utvrdio uzimajući u obzir težinu, opseg, vrijeme trajanja i posljedice povrede za dobavljača, kao i više olakotnih okolnosti. AZTN smatra da je s ovako izrečenom novčanom kaznom ostvaren cilj njezina izricanja u smislu odvratanja od povreda ZNTP-a, ne samo u odnosu na Plodine, već i u odnosu na ostale adresate ZNTP-a.

Cjeloviti tekst rješenja bez poslovnih tajni objavljen je na mrežnoj stranici AZTN-a¹⁰⁰.

Primjer 2.: AZTN protiv BOSO d.o.o., Vinkovci¹⁰¹

AZTN je zbog teške povrede Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (dalje u tekstu: ZNTP), kaznio BOSO d.o.o., Vinkovci (dalje u tekstu: BOSO) s 20.000,00 EUR (150.690,00 kuna).

AZTN je pokrenuo upravni postupak po službenoj dužnosti protiv trgovca BOSO radi utvrđivanja je li taj trgovac iskorištavanjem značajne pregovaračke snage nametao nepoštenu trgovačku praksu jednom od svojih dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Nakon provedenog upravnog postupka, AZTN je utvrdio da je BOSO iskoristio značajnu pregovaračku snagu nametanjem nepoštene trgovačke prakse u smislu ZNTP-a svom dobavljaču poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Tako je utvrđeno da je BOSO u razdoblju od 8. kolovoza 2020. do 26. studenoga 2020. izvršavao plaćanja navedenom dobavljaču u rokovima duljim od 60 dana od dana primitka poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, odnosno duljem od 30 dana od dana primitka svježeg proizvoda koji je predmet isporuke.

AZTN je izrečenu novčanu kaznu u iznosu od 20.000,00 EUR (150.690,00 kuna) utvrdio uzimajući u obzir težinu, opseg, vrijeme trajanja i posljedice povrede za dobavljača, kao i više olakotnih okolnosti. AZTN smatra da je s ovako izrečenom novčanom kaznom ostvaren cilj njezina izricanja u smislu odvratanja od povreda ZNTP-a, ne samo u odnosu na BOSO, već i u odnosu na ostale adresate ZNTP-a.

Cjeloviti tekst rješenja bez poslovnih tajni objavljen je na mrežnoj stranici AZTN-a¹⁰².

¹⁰⁰ https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2024/01/AZTN_protiv_PLODINE.pdf

¹⁰¹ AZTN protiv BOSO d.o.o., Vinkovci, KLASA: UP/I 034-03/21-04/002, od 19.12.2023.

¹⁰² <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2024/01/AZTN-protiv-BOSO-d.o.o.-rjesenje-o-utvrdenim-NTP-a-poslovne-tajne.pdf>

Primjer 3.: AZTN protiv ULTRA GROS d.o.o., Zagreb ¹⁰³

AZTN je zbog teške povrede ZNTP-a, kaznio ULTRA GROS d.o.o., Zagreb (u daljnjem tekstu: ULTRA GROS) s 15.000,00 EUR (113.017,50 kuna).

AZTN je pokrenuo upravni postupak po službenoj dužnosti protiv kupca ULTRA GROSA, radi utvrđivanja je li taj kupac iskorištavanjem značajne pregovaračke snage nametao nepoštenu trgovačku praksu svojim dobavljačima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Nakon provedenog upravnog postupka, AZTN je utvrdio da je ULTRA GROS iskoristio značajnu pregovaračku snagu nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi u smislu ZNTP-a svojim dobavljačima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Naime, AZTN je utvrdio da je ULTRA GROS kupovao poljoprivredne i prehrambene proizvode od 57 dobavljača na osnovi 62 ugovora kojima je ugovoreno pravo kupca, o trošku dobavljača, odbiti primitak isporuke i vratiti dobavljaču robu koju nije isporučio unutar dostatnog roka trajanja proizvoda, odnosno važećeg roka koji kupcu omogućava prodaju robe prije isteka roka trajanja, a da pri tome nije na jasan, mjerljiv i transparentan način ugovoreno što se smatra dostatnim odnosno važećim rokom trajanja proizvoda. Na taj način, propustio je ugovoriti odredbu bitnu za poslovni odnos s dobavljačima, a što je protivno odredbi članka 5. stavka 1. ZNTP-a, te predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točka 1. ZNTP-a. Takvu nepoštenu trgovačku praksu kupac je nametao u razdoblju od 1. ožujka 2022. do 6. rujna 2023. godine.

Isto tako, AZTN je utvrdio da je ULTRA GROS kupovao poljoprivredne i prehrambene proizvode od 37 dobavljača na osnovi ugovora koji sadrže odredbu koja obvezuje dobavljača jednom godišnje, kada ga to zatraži kupac, napraviti analizu kvalitete proizvoda i platiti trošak te analize, neovisno o njezinom ishodu, dakle, čak i onda kada takva analiza pokaže da proizvod udovoljava ugovorenoj kvaliteti, te neovisno o redovnim analizama koje je dobavljač već prethodno proveo, a što predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 11. stavka 1. točke 21. ZNTP-a, u vezi s odredbom članka 4. stavka 2. točke 6. ZNTP-a, budući da je ugovorena dodatna kontrola kvalitete proizvoda na trošak dobavljača bez obzira na ishod te kontrole. Takvu nepoštenu trgovačku praksu kupac je nametao u razdoblju od 1. ožujka 2022. do 6. rujna 2023. godine.

U svrhu otklanjanja utvrđenih povreda, odnosno nepravilnosti u poslovanju ULTRA GROSA s njegovim dobavljačima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, AZTN je rješenjem odredio ULTRA GROSU mjere, uvjete i rokove za otklanjanje nepoštenih trgovačkih praksi.

Ujedno je AZTN izrekao ULTRA GROSU novčanu kaznu u iznosu od 15.000,00 EUR (113.017,50 kuna) uzimajući pri tome u obzir težinu, opseg, vrijeme trajanja i posljedice povrede za dobavljača, te više olakotnih okolnosti. AZTN smatra da je s ovako izrečenom

¹⁰³ AZTN protiv ULTRA GROS d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/23-04/002, od 19.12.2023.

novčanom kaznom ostvaren cilj njezina izricanja u smislu odvraćanja od povreda ZNTP-a, ne samo u odnosu na ULTRA GROS već i u odnosu na ostale adresate ZNTP-a.

Cjeloviti tekst rješenja bez poslovnih tajni objavljen je na mrežnoj stranici AZTN-a¹⁰⁴.

6.2.2. Primjeri neupravnih predmeta

AZTN ispituje navode iz zaprimljenih predstavlki, pretežito anonimnih, u okviru neupravnih predmeta, na način da se izravno od navodnih prekršitelja ZNTP-a traže podaci, dokumentacija i pisana pojašnjenja u skladu s ovlastima koje AZTN ima iz članka 17. stavka 1. ZNTP-a te se na temelju pribavljenih i analiziranih materijala utvrđuje postojanje uvjeta (indicija) za pokretanje upravnog postupka.

Od četrnaest neupravnih predmeta, u kojima je AZTN postupao u povodu zaprimljenih obavijesti i predstavlki o navodnom kršenju odredbi ZNTP-a u razdoblju od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine, ispitivanje sadržaja četiriju predstavlki je na dan 31. prosinca 2023. godine još uvijek bilo u tijeku, u odnosu na devet zaprimljenih predstavlki AZTN je utvrdio da nema uvjeta za pokretanje upravnih postupaka dok je odnosu na jednu predstavku, protiv KONZUMA plus d.o.o., Zagreb, pokrenut upravni postupak utvrđivanja nametanja nepoštenih trgovačkih praksi iskorištavanjem značajne pregovaračke snage.

U nastavku se daje kratak opis jednog predmeta u kojem AZTN nije utvrdio da postoje uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti u smislu odredbi ZNTP-a.

Primjer 1: - Obavijest o mogućoj povredi ZNTP-a od strane KAUF LAND HRVATSKA k.d. Zagreb i LIDL HRVATSKA d.o.o. k.d., Velika Gorica¹⁰⁵

AZTN je kao tijelo nadležno za provedbu ZNTP-a zaprimio 2. kolovoza 2023. godine dopis Ministarstva poljoprivrede od 31. srpnja 2023. godine, kojim to ministarstvo, uz dostavu izvadaka iz promidžbenih letaka kupaca - trgovaca u maloprodaji:

- KAUF LAND HRVATSKA k.d., Zagreb (u daljnjem tekstu: Kaufland), za razdoblje od srijede, 19. srpnja 2023. do utorka, 25. srpnja 2023., te
- LIDL HRVATSKA d.o.o. k.d., Velika Gorica (u daljnjem tekstu: Lidl), za razdoblje od 24. srpnja 2023. do 30. srpnja 2023.,

u bitnom iznosi kako je jedna od strukovnih organizacija 25. lipnja 2023. godine dostavila informaciju o tome da se na policama tih trgovačkih lanaca reklamiraju niske maloprodajne cijene trajnog mlijeka domaće proizvodnje ili unesenog iz Češke i Austrije, po cijenama koje upućuju na indiciju prodaje ispod nabavne cijene. Pritom, ukazano je i na to da se aktualna

¹⁰⁴https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2024/01/Rjesenje-o-utvrdenim-nepostenim-trgovackim-praksama-od-19.-prosinca-2023.-izuzete-posl.tajne_.pdf.docx.pdf

¹⁰⁵ KLASA: 034-08/23-04/026, od 11.9.2023.

otkupna cijena mlijeka od hrvatskih proizvođača kreće oko 0,50 EUR/kg, dok se prema troškovima proizvodnje UHT mlijeka na sirovinu odnosi cca 50%, a ostalih 50% troškova se odnosi na troškove ambalaže, energije, radne snage, logistike i ostale troškove. Slijedom opisanih informacija, Ministarstvo poljoprivrede je zatražilo da AZTN u skladu sa zakonskim ovlastima utvrdi postojanje indicija koje upućuju na nepoštene trgovačke prakse i povredu ZNTP-a.

Ispitujući navode iz dopisa Ministarstva poljoprivrede od 31. svibnja 2023. godine, AZTN je u okviru svojih ovlasti iz članka 17. stavka 1. ZNTP-a, pozvao Kaufland i Lidl na dostavu podataka i dokumentacije s ciljem utvrđivanja postoje li uvjeti za pokretanje upravnog postupka po službenoj dužnosti u smislu odredbi ZNTP-a, odnosno postoje li indicije da bi Kaufland u razdoblju od 19. srpnja 2023. do 25. srpnja 2023. odnosno Lidl u razdoblju od 24. svibnja 2023. do 30. svibnja 2023., prodavali promatrano mlijeko krajnjim potrošačima po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s porezom na dodanu vrijednost (dalje u tekstu: PDV) odnosno jesu li primijenili nepoštenu trgovačku praksu iz članka 11. stavka 1. točke 24. ZNTP-a.

U tom (neupravnom) predmetu, AZTN je na temelju podataka i dokumentacije koju je Kaufland dostavio na zahtjev AZTN-a 14. kolovoza 2023., uz dopunu 7. rujna 2023., a Lidl 11. kolovoza 2023., uz dopunu od 28. kolovoza 2023. godine, ispitivao način određivanja maloprodajne cijene promatranih proizvoda, kao i specifikaciju nabavne cijene i svih zavisnih troškova koji su uključeni u nabavnu cijenu, dakle nabavnu cijenu, nabavnu cijenu uvećanu za PDV, zavisne troškove, kao i maloprodajnu cijenu, uspoređujući je s ponudom iz kataloga za promatrano razdoblje ponude, pri tome uzimajući u obzir i odredbe ugovora koje je Kaufland, odnosno Lidl, sklopio s dobavljačem promatranoga proizvoda, a koje utječu na formiranje nabavne pa time i maloprodajne cijene promatranog proizvoda u konkretnom razdoblju na koji se odnosi ponuda iz promidžbenog letka.

Nakon provedenih analiza, u konkretnom slučaju AZTN nije utvrdio postojanje indicija da bi Kaufland proizvod „KRIŽEVAČKA MLJEKARA - Trajno mlijeko 2,8% m.m. 1l“, nuđen kao proizvod u kratkotrajnoj ponudi u letku Kauflanda za razdoblje od 19. srpnja 2023. do 25. srpnja 2023. po cijeni od 0,64 EUR (4,82 kuna), prodavao krajnjim potrošačima po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s PDV-om.

Isto tako, nakon provedenih analiza, AZTN nije utvrdio postojanje indicija da bi Lidl proizvod „Mega Milk Trajno mlijeko 2,8% m.m.“ u pakiranju od 1 litre, nuđen kao proizvod s naznakom „Ugrabi priliku!“ u promidžbenom letku Lidla za razdoblje od 24. srpnja 2023. do 30. srpnja 2023., po cijeni od 0,63 EUR (4,75 kuna), prodavao krajnjim potrošačima po cijeni nižoj od nabavne cijene po kojoj je taj proizvod nabavio kupac s PDV-om.

U tom smislu, AZTN je obavijestio i Ministarstvo poljoprivrede i strukovnu organizaciju koja mu je dostavila informacije, da nisu ispunjene pretpostavke (indicije) za pokretanje upravnog postupka po službenoj dužnosti radi zaštite javnog interesa u smislu odredbi ZNTP-a i Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, br. 47/09. i 110/21.) protiv Kauflanda i Lidla.

Pritom, AZTN je ukazao da objava/nuđenje/najava prodaje poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda po niskim cijena u promidžbenim katalogima tog i/ili drugih trgovaca u maloprodaji, samo po sebi ne ukazuje na to da bi ti proizvodi bili prodavani krajnjim potrošačima po cijeni

nižoj od nabavne cijene pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda po kojoj ga je nabavio kupac s PDV-om.

6.3. Sudska zaštita u području utvrđivanja nepoštenih trgovačkih praksi

Protiv rješenja AZTN-a nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom, i to zbog: 1. povrede propisa materijalnog prava o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom, 2. bitne povrede odredbi o postupku, 3. pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i 4. pogrešne odluke o novčanoj kazni i drugim pitanjima o kojima odlučuje AZTN. U drugom stupnju nadležan je VUSRH.

Tužba protiv rješenja AZTN-a ne zadržava izvršenje rješenja, osim u dijelu rješenja koji se odnosi na izrečenu novčanu kaznu. Također, tužbe protiv rješenja AZTN-a radi odlučivanja o postupovnim pitanjima ne zaustavljaju tijek postupka, a svi sporovi pokrenuti pred nadležnim upravnim sudovima na temelju odredaba ZNTP-a su žurni.

Povodom tužbi podnesenih protiv rješenja AZTN-a kojima su utvrđene nepoštene trgovačke prakse trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača u smislu ZNTP-a iz 2017. i izrečene upravno-kaznene mjere, nadležni su upravni sudovi u 2023. godine donijeli jednu presudu u kojoj je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja za poništenje rješenja AZTN-a, kao i zahtjevi za naknadu troškova upravnog spora. Protiv te presude, tužitelj je ponio žalbu VUSRH-u. Odluka o žalbi još nije donesena.

7. Međunarodna suradnja AZTN-a

U 2023. godini međunarodne aktivnosti AZTN-a bile su brojne i odvijale su se kroz multilateralne oblike suradnje, kao i kroz bilateralne kontakte s nadležnim tijelima u Europskoj uniji i izvan nje. Vezano za multilateralne forme suradnje u kojima je AZTN nastavio svoju aktivnu prisutnost, daje se opis u nastavku.

7.1. Multilateralna suradnja

7.1.1. OECD – Organizacija za gospodarsku suradnju i razvitak

Nakon što je RH dobio status kandidata početkom 2022. godine, AZTN je nastavio svoje intenzivne aktivnosti s obzirom na pregovore o punopravnom članstvu RH u OECD-u. Nakon inicijalnog sveobuhvatnog upitnika o institucionalnom i zakonodavnom okviru u području tržišnog natjecanja, te o provedbenoj praksi AZTN-a, uslijedila je prva misija OECD-a u području tržišnog natjecanja u veljači 2023. godine u prostorijama AZTN-a. OECD je pripremio prepristupno izvješće (engl. *pre-accession report*) o kojem se raspravljalo početkom prosinca 2023. godine u Parizu za vrijeme održavanja Globalnog foruma o tržišnom natjecanju.

Uobičajeno, suradnja AZTN-a s OECD-om odvija se dva puta godišnje, u Odboru za tržišno natjecanje, gdje AZTN ostvaruje status sudionika od lipnja 2016. godine te jednom godišnje u Globalnom forumu za tržišno natjecanje, gdje je sudjelovanje otvoreno svim svjetskim jurisdikcijama, bez obzira na članstvo države u OECD-u. Sastanci Odbora strukturirani su kroz niz okruglih stolova i rasprava, na temelju pisanih i usmenih priloga sudionika, a u 2023. godini obuhvatili su teme: komuniciranje prednosti zaštite tržišnog natjecanja, budućnost učinkovitih programa oslobađanja od ili umanjenja kazne, odnos tržišnog natjecanja i inovacija, algoritmi i tržišno natjecanje, standard dobrobiti potrošača – prednosti i nedostaci u usporedbi s alternativnim standardima, tržišno natjecanje u kružnom gospodarstvu, teorije štete i koncentracije na digitalnim tržištima, tržišno natjecanje i sport, optimalni dizajn, organizacija i ovlasti tijela nadležnih za tržišno natjecanje, serijska (*roll-up*) stjecanja i preuzimanja, tržišno natjecanje i inovacije, izvantržišne učinkovitosti u provedbi prava tržišnog natjecanja.

Na sastancima održanima u Parizu u lipnju 2023. godine delegacija AZTN-a, na čelu s predsjednicom Vijeća dr.sc. Mirtom Kapural, sudjelovala je pisanim i usmenim priložima na teme „Komuniciranje prednosti zaštite tržišnog natjecanja“ i „Budućnost učinkovitih programa oslobađanja ili umanjenja kazne“ uz predstavljanje Godišnjeg izvješća AZTN-a za 2022. godinu. Na sastanke Odbora u prosincu nadovezao se OECD-ov Globalni forum za tržišno natjecanje, gdje su AZTN predstavljale predsjednica Vijeća dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., te voditeljica Odjela za međunarodnu i europsku suradnju, mr.sc. Branimira Kovačević, dipl.oec. Na marginama Globalnog foruma održan je i susret čelnika agencija iz zemalja sudionica OECD-ovog Regionalnog centra u Budimpešti, kao i zasebni sastanak posvećen pregovorima RH za članstvo u OECD-u, gdje su se predstavnicama AZTN-a pridružili predstavnici

Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja i Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti te online vezom predsjednica Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave. Na Globalnom forumu obrađene su sljedeće teme: globalizacija i regionalizacija, moguće alternative programima oslobođenja od i umanjenja kazne, uporaba ekonomskih dokaza u predmetima kartela, naknadna procjena mjera u predmetima ocjene koncentracija.

Djelatnici AZTN-a su također sudjelovali na virtualnom „Otvorenom danu tržišnog natjecanja“ koji je održan u veljači 2023. godine.

U organizaciji OECD-ovog Regionalnog centra za tržišno natjecanje u Budimpešti održano je i nekoliko redovnih seminara na kojima su sudjelovali predstavnici stručne službe AZTN-a. Teme seminara su bile: koncentracije u doba neizvjesnosti, intelektualno vlasništvo i tržišno natjecanje, promicanje kulture tržišnog natjecanja, alati za otkrivanje kartela itd.

Predstavnici AZTN-a nastavljaju aktivno sudjelovati u zajedničkom projektu OECD-a i SIEMENS-a pod nazivom „Pošteni tržišni uvjeti za konkurentnost“ koji namjerava podržati stvaranje jednakih uvjeta za sve i pravednih tržišnih uvjeta u tri pilot zemlje jadranske regije (Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Srbija) kako bi se poboljšala konkurentnost i integritet na održiv i uključiv način.

Osim navedenog, AZTN se u 2023. godini uključio u izradu prijedloga za projekt TSI (*Technical Support Instrument*). Ovaj projekt u kojem je RH vodeća država članica EU-a, a čiji je cilj jačanje svijesti i edukacija svih dionika u sustavu javne nabave o potrebi poštivanja propisa o tržišnom natjecanju, provodit će se zajedno s tijelima Austrije, Bugarske, Cipra, Grčke i Rumunjske. Adresati edukacije obuhvaćat će sve dionike uključene u suzbijanje zabranjenih sporazuma u postupcima javne nabave, a pružatelji pomoći bit će stručnjaci OECD-a i Europske komisije.

7.1.2. EU: Vijeće Europske unije i Europska mreža za tržišno natjecanje (ECN)

Radna tijela Vijeća Europske unije i Europske komisije

U okviru radne skupine za tržišno natjecanje, tijekom švedskog i španjolskog predsjedanja Vijećem EU-a tijekom 2023. godine održano je ukupno šest sastanaka gdje se raspravljalo o aktualnim temama kao što su: procjena Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003), preispitivanje inicijative iz čl. 102. UFEU-a, paket za daljnje pojednostavljenje postupaka ocjene koncentracija, preispitivanje obavijesti o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, implementacija Akta o digitalnim tržištima (DMA). Svi sastanci su održani u Bruxellesu gdje je bio prisutan g. Ivan Palčić iz Stalnog predstavništva RH uz potporu predstavnice AZTN-a iz Zagreba - voditeljice Odjela za međunarodnu i EU suradnju, mr.sc. Branimire Kovačević, dipl. oec.

Uredba (EU) 2022/1925 o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (Akt o digitalnim tržištima, DMA) donesena je krajem 2022. godine, dok se u cijelosti počela primjenjivati od 2. svibnja 2023. godine. Navedena je Uredba prenesena u hrvatsko zakonodavstvo kroz Uredbu o provedbi Uredbe (EU)

2022/1925 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. rujna 2022. godine o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru i izmjeni Direktiva (EU) 2019/1937 i (EU) 2020/1828 (Akt o digitalnim tržištima), („Narodne novine“, broj 131/23.), koja je stupila na snagu 11. studenoga 2023. godine. Ovom Uredbom u članku 3. kao **nadležno tijelo za provedbu utvrđen je AZTN.**

Savjetodavni odbor za digitalna tržišta (DMAC) nastavio je sa svojim radom te su članovi kao predstavnice Republike Hrvatske i dalje mr.sc. Branimira Kovačević, voditeljica Odjela za međunarodnu i europsku suradnju u AZTN-u i predstavnica Uprave za trgovinu i javnu nabavu MINGOR-a kao zamjena.

Stupanjem na snagu Uredbe (EU) 2022/2560 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište, Savjetodavni odbor za strane subvencije je također nastavio sa svojim radom, te su članice Savjetodavnog odbora kao predstavnice RH i dalje ostale Nikolina Moslavac, dipl.iur., voditeljica Odjela za ocjenu koncentracija i Ana Pavlaković-Skočić, dipl. oec. iz istog odjela kao zamjena.

Europska mreža za tržišno natjecanje (ECN)

ECN funkcionira kao mreža koju su osnovale EK i nacionalna tijela za tržišno natjecanje s ciljem postizanja što veće konzistentnosti i konvergencije među različitim jurisdikcijama u primjeni prava tržišnog natjecanja EU-a. EK je nastavila s kombinacijom održavanja virtualnih (on-line) sastanaka, hibridnih sastanaka te sa sastancima uživo. Iz statističkih podataka, vidljivo je povećanje broja održanih sastanaka, kao i sudjelovanja predstavnika AZTN-a na sastancima radnih skupina i podskupina ECN-a, te savjetodavnih odbora, uzimajući u obzir mogućnost sudjelovanja većeg broja predstavnika AZTN-a kad se sastanci održavaju virtualno ili u hibridnom formatu. I u ovom izvještajnom razdoblju, zbog nedostatka proračunskih sredstava, AZTN nije imao svojeg predstavnika na stručnom usavršavanju u Glavnoj upravi za tržišno natjecanje Europske komisije.

Nastavlja se trend povećanja broja upita koje si nadležna tijela za tržišno natjecanje međusobno postavljaju kroz mrežu ECN2. AZTN je zaprimio i odgovorio na 85 zahtjeva za dostavu informacija (što prosječno iznosi 3,2 upućena zahtjeva po državni članici) te uputio 6 zahtjeva prema ostalim državama članicama. AZTN se i na ovaj način pokazuje kao promicatelj aktivne suradnje među državama članicama. U razdoblju od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine na sastancima radnih skupina, podskupina te savjetodavnih odbora sudjelovalo je 23 predstavnika AZTN-a ukupno 60 puta (od ukupno 65 održanih sastanaka – 37 virtualnih, 28 uživo). U godinu dana od EK je zaprimljeno i riješeno 360 notifikacija koncentracija.

Održana su dva sastanka šefova nacionalnih tijela za tržišno natjecanje, u lipnju i studenome 2023. godine. Na oba sastanka AZTN je predstavljala predsjednica Vijeća dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur. Teme sastanaka čelnika nacionalnih tijela bile su: provedba zakona o tržišnom natjecanju na digitalnim tržištima, koordinacija provedbe DMA s provedbom prava tržišnog natjecanja, evaluacija Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003, članak 102. UFEU-a, iskustva oko novih ECN+ ovlasti na nacionalna tijela, inflacija u sektoru prehrane. Predsjednica Vijeća održala je izlaganje na temu nacionalnih mjera i iskustva AZTN-a s inflacijom.

U okviru ECN radnih skupina, AZTN se aktivno uključio u rad na reviziji akata kojima je istjecalo važenje, a koji su ovisno o ishodima savjetovanja i provedenih analiza trebali biti ukinuti ili ažurirani kako bi se bolje prilagodili digitalnom gospodarstvu i recentnoj sudskoj praksi i tako doveli do veće pravne sigurnosti za europske poduzetnike. U sve navedene inicijative, AZTN je aktivno uključen u rad na nacrtima tekstova, javna savjetovanja, ciljana savjetovanja samo s nacionalnim tijelima za tržišno natjecanje i sudjelovanje na sastancima na ove posebne teme. Osim toga, kod otvaranja pojedinih savjetovanja, AZTN i putem svojih kanala (mjesečnog biltena i mrežne stranice) objavljuje poveznice na savjetovanja uz pripadajuća pojašnjenja, kako bi pojedinu temu približila i dionicima na hrvatskom tržištu i potakla ih na aktivno uključivanje.

7.1.3. ICN – Međunarodna mreža za tržišno natjecanje

ICN je dobrovoljna, projektno orijentirana neformalna mreža koja se bavi razmatranjem zajedničkih pitanja provedbe i promicanja prava tržišnog natjecanja. Kako je riječ o svjetskoj organizaciji s više od 120 zemalja članica, susreti uživo su rijetko mogući tako da se aktivnosti odvijaju većinom virtualno putem rada u tematskim skupinama, razmjene informacija putem upitnika, webinarima i telekonferencijama.

Godišnja konferencija Međunarodne mreže za tržišno natjecanje održana je u Barceloni od 18. do 20. listopada 2023. godine u organizaciji španjolskog tijela za tržišno natjecanje te je okupila rekordan broj od oko stotinu nacionalnih tijela za tržišno natjecanje odnosno njihovih predstavnika kao i velik broj tzv. nevladinih predstavnika pretežno iz akademske zajednice, odvjetništva ili stručnih udruženja. Sudionici konferencije su u plenarnim diskusijama raspravljali o temama i razmjenjivali iskustva u radnim skupinama i pokušali naći odgovore na važna pitanja kojima se bave sve agencije, kao što su odnosi sa sudovima, međudjelovanje tržišnog natjecanja i podataka, tržišta hrane s naglaskom na zemlje u razvoju, umjetna inteligencija i održivost. Na plenarnoj sjednici i u panelima bile su zastupljene Radna skupina za promicanje tržišnog natjecanja, Radna skupina za učinkovitost rada agencija, Radna skupina za kartele, Radna skupina za koncentracije i Radna skupina za zlouporabu vladajućeg položaja.

Republiku Hrvatsku su na konferenciji predstavljale predsjednica Vijeća dr. sc. Mirta Kapural, dipl.iur. i zamjenica predsjednice Vesna Patrlj, dipl.iur. Predsjednica Vijeća moderirala je plenarnom diskusijom naziva „Provedba zakona u području kartela u digitalno doba: Stvaranje učinkovitih timova za rad na predmetima novih izazova“, u kojoj su bili Isabel López Gálvez, voditeljica odjela za pokajnički program i kartele španjolske agencije, Manish Kumar, zamjenik pomoćnika glavnog državnog odvjetnika američkog ministarstva pravosuđa za kaznena pitanja, i Makgale Mohlala, voditelj odjela južnoafričke komisije za tržišno natjecanje. Svi su se složili da se u složeno digitalno doba i agencije moraju koristiti širokim spektrom sofisticiranih digitalnih alata i softvera u upravljanju dokumentima i vođenju predmeta, od prikupljanja informacija i podataka s različitih medija do brzih alata za pregled istih. Na čelnicima je agencija da razmatraju strategije na temelju kojih će opremiti učinkovite timove koji će se znati nositi s novim izazovima u borbi protiv kartela u budućnosti.

Dvije posebne radionice održane su za šefove agencija na teme: Umjetna inteligencija i tržišno natjecanje, koju je vodila Lina Khan, predsjednica američke Savezne trgovinske komisije (FTC) i na temu održivosti i tržišnog natjecanja. Štoviše, zbog potrebe digitalnog tržišta i novog pristupa i novih stručnjaka u tijelima za tržišno natjecanje, nedavno je osnovana i nova radna skupina ICN-a, tehnolozi ICN-a, koja uključuje tehnologe agencija, podatkovne znanstvenike, digitalne stručnjake i slične tehnološke profile. Cilj tog novog foruma je olakšati razmjenu informacija i međusobno povezati grupe tehnologa.

7.2. Bilateralna suradnja

Dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća i dr.sc. Irakli Lekvinadze, predsjednik gruzijske agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, potpisali su sporazum o suradnji tijekom ICN-ove konferencije u Barceloni 20. listopada 2023. godine. Svrha navedenog sporazuma je promicanje suradnje između agencija ovih dviju zemalja u području provedbe prava i politike tržišnog natjecanja te razmjena stručnih iskustava i informacija o konkretnim slučajevima iz prakse. Slične sporazume AZTN već ima potpisane s tijelima za tržišno natjecanje: Austrije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Kosova, Mađarske, Sjeverne Makedonije, Rumunjske, Albanije, Srbije i Turske.

8. Javnost rada AZTN-a

AZTN osobitu pozornost posvećuje javnosti i transparentnosti svoga rada kroz različite komunikacijske kanale. Aktivno promicanje prava i politike tržišnog natjecanja provodi se putem edukacija poduzetnika i potrošača te kroz transparentnu i otvorenu komunikaciju s javnosti. Na isti je način AZTN angažiran na edukaciji u području zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom i upoznavanju adresata s propisima iz tog područja.

AZTN primjenjuje i poštuje transparentnost, neovisnost, nepristranost i profesionalnost u svojoj komunikaciji prema strankama i javnosti. Sukladno usvojenoj i javno dostupnoj Komunikacijskoj strategiji, AZTN na svojoj mrežnoj stranici objavljuje odluke, mišljenja, godišnja izvješća o radu, programe rada, sektorska istraživanja tržišta, stručne članke, publikacije, kao i priopćenja za javnost i medije o pokrenutim postupcima i donesenim odlukama i praksi AZTN-a.

AZTN na svojoj mrežnoj stranici redovito objavljuje i odluke VUSRH-a donesenih po tužbama protiv rješenja AZTN-a, kao i odluke Ustavnog suda RH koje su vezane uz odluke AZTN-a. U skladu s člankom 59. stavkom 2. ZZTN-a, rješenja AZTN-a objavljuju se i u „Narodnim novinama“. Sve odluke donesene tijekom 2023. godine i koje su objavljene na mrežnoj stranici AZTN-a, nalaze se u Prilogu I. ovoga Izvješća. Tijekom 2023. godine, AZTN je objavio 66 odluka, odgovorio je na 25 novinarskih upita, na 23 upita stranaka te su objavljena 74 priopćenja za javnost. Sva priopćenja, zakonodavni okvir i sažeci odluka AZTN-a prevode se na engleski jezik i objavljuju na mrežnoj stranici AZTN-a.

Ovlašteni predstavnici AZTN-a nastupaju u medijima te imaju redovite kontakte s novinarima. AZTN također izdaje publikacije i edukativne brošure te sudjeluje na seminarima i konferencijama o specifičnim temama iz područja tržišnog natjecanja i nepoštenih trgovačkih praksi, što sve doprinosi transparentnosti rada AZTN-a.

Promicanje svijesti o koristi koju građanima donosi tržišno natjecanje ostvaruje se kroz komunikacijske aktivnosti vezane uz predstavljanje rada AZTN-a putem raspoloživih komunikacijskih kanala - mrežne stranice i mjesečnog elektronskog biltena „AZTN info“, elektronske publikacije koja općoj i stručnoj javnosti na jednostavan i razumljiv način predstavlja odluke i aktivnosti AZTN-a, ali i prenosi zanimljivije informacije i teme iz područja tržišnog natjecanja iz EU-a i svijeta.

„AZTN info“ se zainteresiranim primateljima šalje elektronskim putem te se objavljuje i na službenoj mrežnoj stranici AZTN-a, gdje su arhivirani i dostupni svi objavljeni brojevi. Tijekom 2023. godine objavljeno je deset mjesečnih informativnih biltena „AZTN info“.

U 2023. godini nastavljene su aktivnosti za modernizaciju i daljnje poboljšanje komunikacije AZTN-a. Tako je tijekom izvještajnog razdoblja završen redizajn postojeće mrežne stranice i njezino usklađivanje s aktualnim smjernicama, kao i kontinuirano dijeljenje novosti, znanja i trendova iz područja prava tržišnog natjecanja na poslovnoj društvenoj mreži LinkedIn.

Promicanje prava i politike tržišnog natjecanja redovito se ostvaruje i međunarodnom konferencijom koju AZTN organizira jednom godišnje. Konferencija pod nazivom „Aktualnosti u radu AZTN-a“, održana je 20. travnja 2023. godine u prostorijama Hrvatske udruge poslodavaca u Zagrebu. Konferencija se kroz dva panela bavila s obje nadležnosti AZTN-a – zaštitom tržišnog natjecanja (nagodbama u kartelima kao novim instrumentom) i suzbijanjem nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (provedbena praksa od početka primjene propisa do danas). Brojni predstavnici domaće stručne javnosti, poduzetnika, akademske zajednice, odvjetnika i sudstva sudjelovali su na konferenciji i iskoristili ovu prigodu za razmjenu iskustava i stajališta.

Uz jednu međunarodnu konferenciju godišnje koju organizira AZTN, stručnjaci AZTN-a tijekom cijele godine održavaju predavanja na drugim konferencijama, radionicama i seminarima koje organiziraju visokoškolske ustanove (pravni i ekonomski fakulteti u RH), Hrvatsko društvo za pravo i politiku tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: HDPPTN), Državna škola za javnu upravu te strukovna udruženja poduzetnika. Na taj način se komunikacija AZTN-a se s opće, širi na stručnu i kvalificiranu javnost, prije svega na poduzetnike, sudstvo, odvjetništvo i akademsku javnost.

Tako su primjerice 5. travnja 2023. godine, na poziv Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (u daljnjem tekstu: DKOM), predstavnici AZTN-a na čelu s predsjednicom Vijeća, dr. sc. Mirtom Kapural, dipl.iur. održali edukaciju djelatnicima DKOM-a o nadležnostima i ovlastima AZTN-a, posebnim instrumentima u postupcima pred AZTN-om, zabranjenim sporazumima, kartelima s posebnim naglaskom na zabranjene sporazume u postupcima javne nabave s konkretnim primjerom iz prakse AZTN-a. Ova edukacija je bila nastavak realizacije sporazuma o suradnji između AZTN-a i DKOM-a sklopljenog 2022. godine, kojim je između ostaloga dogovoreno i uzajamno pružanje stručne i tehničke pomoći potrebne za rješavanje konkretnih slučajeva u nadležnosti ugovornih strana te zajedničko organiziranje edukacija, stručnih skupova i konferencija.

HDPPTN i Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, uz podršku AZTN-a organizirali su osmu međunarodnu konferenciju u spomen na profesora Vedrana Šoljana, pod nazivom “*Goals of Competition Law and the Changing World*”, koja se održala od 25. do 27. svibnja 2023. godine u Dubrovniku, a okupila je sve dionike i subjekte koji sudjeluju u procesu primjene prava tržišnog natjecanja – od sudaca, odvjetnika, korporativnih odvjetnika i drugih pravnih praktičara, do poduzetnika. Na panelima konferencije se raspravljalo o ciljevima prava tržišnog natjecanja, institucionalnim potrebama u provedbi prava tržišnog natjecanja, izazovima sudskog nadzora, privatnopravnoj zaštiti potrošača i novinama u području zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika.

AZTN je u suradnji s OECD-om 10. studenoga 2023. godine organizirao radionicu o važnosti borbe protiv namještanja natječaja u javnoj nabavi, a sudjelovali su članovi Vijeća i djelatnici AZTN-a. Na radionici su predstavljeni primjeri kako prepoznati tržišta na kojima je vjerojatnije da će doći do namještanja ponuda, kako se namještanje ponuda može otkriti (znakovi upozorenja) i kako se rizici za namještanje ponuda mogu svesti na minimum. Zajednička i udružena akcija može biti vrlo učinkovit način u borbi protiv korupcije i poticanju integriteta i gospodarskog rasta.

U organizaciji Akademije za europsko pravo (ERA) i AZTN-a 5. i 6. listopada 2023. godine u Zagrebu je u prostorijama Hrvatske udruge poslodavaca održan dvodnevni seminar o posljednjim trendovima i razvoju u provedbi propisa o tržišnom natjecanju u području zabranjenih sporazuma-kartela. Poseban naglasak bio je na novoj sudskoj praksi Suda EU-a, istragama koje provodi Europska komisija, novim smjernicama o horizontalnim sporazumima, značaju izjava pokajnika i nagodbi u provedbi suzbijanja kartela te izazovima koje u području zabranjenih sporazuma-kartela predstavlja digitalno doba.

Češki Ured za zaštitu tržišnog natjecanja organizirao je u Brnu 8. i 9. studenog 2023. godine tradicionalnu godišnju konferenciju St. Martin s ciljem razmjene iskustava u području tržišnog natjecanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Predstavnice AZTN-a su u sklopu svoje prezentacije predstavile zakonodavni okvir kojim je u RH regulirana problematika nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, iznijele su statističke podatke o radu, pozitivne efekte primjene ZNTP-a i izazove prilikom njegove primjene, nakon čega su prezentirale dva predmeta iz prakse u kojima su kupcima (trgovcima) utvrđene nepoštene trgovačke prakse i izrečene novčane kazne.

Austrijsko tijelo za tržišno natjecanje organiziralo je prvi regionalni sastanak provedbenih tijela u području zabrane nepoštenih trgovačkih praksi s ciljem razmjene iskustava na području borbe protiv nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim prehrambenim proizvodima. Sastanak je održan u Beču 14. veljače 2023. godine, a pozvani su predstavnici provedbenih tijela država članica koje, uz tu, u nadležnosti imaju i zaštitu tržišnog natjecanja, a to su predstavnici Slovenije, Češke, Rumunjske i Hrvatske.

Slovenska Javna agencija za zaštitu tržišnog natjecanja organizirala je u Mariboru 26. lipnja 2023. godine drugi regionalni sastanak provedbenih tijela u području zabrane nepoštenih trgovačkih praksi, a sudjelovali su predstavnici Češke, Austrije, Poljske i Hrvatske. Na sastanku se raspravljalo i o načinima daljnje suradnje u EU, izazovima prekogranične suradnje između provedbenih tijela država članica, istraživanjima tržišta te razmjeni iskustava u provedbi propisa.

Predsjednica Vijeća dr.sc. Mirta Kapural, dipl .iur. je tijekom 2023. godine održala dvadesetak predavanja i izlaganja te sudjelovala u radionicama i panelima na stručnim skupovima. Nabrojat ćemo samo neke od njih: predavanje studentima Pravnog i Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u ožujku 2023. godine, sudjelovanje na panelu tijekom slovenskog Dana tržišnog natjecanja u listopadu 2023. godine, sudjelovanje na ECA sastanku u Lisabonu u ožujku 2023. godine i raspravi o temi tržišnog natjecanja i inflacije te ulozi tijela za tržišno natjecanje i digitalnih tržišta, dva izlaganja na kosovskom Danu tržišnog natjecanja u listopadu 2023. godine te izlaganje o praksi AZTN-a na stručnoj grupi na visokoj razini u organizaciji UNCTAD-a u srpnju 2023. godine.

Na visoku transparentnost rada AZTN-a nadovezuje se i ispunjavanje zakonske obveze o pravu na pristup informacijama, u smislu Zakona o pravu na pristup informacijama. AZTN osigurava pravo na pristup informacijama redovitim objavljivanjem odluka iz svoje nadležnosti na vlastitoj mrežnoj stranici, kao i priopćenja, mišljenja, akata općeg i internog karaktera te davanjem informacija korisnicima koji podnesu AZTN-u zahtjev za ostvarivanje prava na pristup informacijama.

U 2023. godini u AZTN-u je zaprimljeno jedanaest zahtjeva za pristup informacijama, svi su zahtjevi riješeni u roku te su odluke o zaprimljenim zahtjevima dostavljene podnositeljima zahtjeva.

9. Financiranje AZTN-a

Proračun AZTN-a

Sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga AZTN-a sukladno članku 26. stavku 9. ZZTN-a osiguravaju se u Državnom proračunu RH. Novčane kazne koje izriče i naplaćuje AZTN sukladno članku 26. stavku 10. ZZTN-a prihod su Državnog proračuna RH.

U Tablici 2. prikazan je plan proračuna AZTN-a za 2023. godinu s Izmjenama i dopunama po izvorima financiranja.

Tablica 2. Plan proračuna AZTN-a za 2023. godinu s Izmjenama i dopunama po izvorima financiranja (u eurima)

Izvori	Plan 2023. (NN, br. 145/22)	Izmjene i dopune plana u 2023.	Tekući plan 2023.	Indeks (%)
	1	2	3	4(3/1)
11	2.405.612,00	-106.012,00	2.299.600,00	95,59
51	17.254,00	0	17.254,00	100,00
	2.422.866,00	-106.012,00	2.316.854,00	95.62

U Tablici 3. prikazan je plan i izvršenje proračuna AZTN-a za 2023. godinu, promatrano po izvorima financiranja.

Tablica 3. Plan i izvršenje proračuna AZTN-a za 2023. godinu, promatrano po izvorima financiranja (u eurima)

Izvor financiranja	Tekući plan 2023.	Izvršenje 2023.	Indeks izvršenja	Struktura izvršenja po izvorima financiranja u %
11 - Opći prihodi i primici	2.299.600,00	2.296.351,15	99,86	99,47
51 - Pomoći EU	17.254,00	12.204,74	70,74	0,53
U k u p n o	2.316.854,00	2.308.555,89	99,64	100,00

Za 2023. godinu Proračun AZTN-a planiran je iz dva izvora financiranja:

- Izvor 11 - Opći prihodi i primici i
- Izvor 51 - Pomoći EU.

Planirana sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga AZTN-a u Državnom proračunu za 2023. godinu iznosila su 2.316.854,00 EUR, dok je izvršenje rashoda iznosilo 2.308.555,89 EUR, što predstavlja izvršenje od 99,64 % u odnosu na Tekući plan za 2023. godinu.

U Tablici 4. prikazan je pregled Tekućeg plana i izvršenja rashoda AZTN-a za 2023. godinu, prema proračunskoj klasifikaciji.

Tablica 4. Pregled Tekućeg plana i izvršenja rashoda AZTN-a za 2023. godinu, prema proračunskoj klasifikaciji (u eurima)

Skupina/podskupina računa	Tekući plan 2023.	Izvršenje 2023.	Izvršenje %	Struktura izvršenja %
1	2	3	4(3/2)	5
31 Rashodi za zaposlene	1.737.017,00	1.737.014,60	100,00	75,24
311 Plaće (Bruto)	1.448.515,00	1.448.514,28	100,00	
312 Ostali rashodi za zaposlene	50.447,00	50.446,20	100,00	
313 Doprinosi na plaće	238.055,00	238.054,12	100,00	
32 Materijalni rashodi	522.288,00	514.800,68	98,57	22,90
321 Naknade troškova zaposlenima	98.922,00	91.851,86	92,85	
322 Rashodi za materijal i energiju	24.861,00	24.853,72	99,97	
323 Rashodi za usluge	374.960,00	374.612,97	99,91	
324 Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	0,00	0	0	
329 Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	23.545,00	23.482,13	99,73	
34 Financijski rashodi	0,00	0	0	0
343 Ostali financijski rashodi	0,00	0	0	0
37 Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	10.751,00	10.750,54	100,00	0,47
372 Ostale naknade građanima i kućanstvima iz proračuna	10.751,00	10.750,54	100,00	
42 Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	46.798,00	45.990,07	98,27	1,99
422 Postrojenja i oprema	46.798,00	45.990,07	98,27	
U k u p n o	2.316.854,00	2.308.555,89	99,64	100,00

Rashodi za zaposlene (31)

Rashodi za zaposlene izvršeni su u iznosu od 1.737.014,60 EUR, odnosno 100,00 % od planiranog.

Promatrano po strukturi, rashodi za zaposlene čine 75,24 % u odnosu na ukupne rashode. Ostvareni rashodi za zaposlene povećani su u odnosu na 2022. godinu za 145.539,98 EUR ili 9,14%. Do povećanja rashoda došlo je zbog fluktuacije zaposlenika tijekom 2023. godine, uvećanja osnovice za obračun plaća te isplate privremenog dodatka na plaću.

Materijalni rashodi (32)

Materijalni rashodi izvršeni su u iznosu od 514.800,68 EUR, odnosno 98,57 % u odnosu na planirano i čine 22,30 % ukupnih rashoda.

Najveći udio u materijalnim rashodima 72,77 % čine rashodi za usluge (podskupina 323). Unutar ove podskupine nalaze se rashodi za najam poslovnog prostora i opreme, koji su izvršeni u iznosu od 166.945,78 EUR i čine 44,56 % rashoda za usluge.

Materijalni rashodi u odnosu na 2022. godinu povećani su za 26.622,37 EUR odnosno 5,45%. Navedena povećanja rashoda odnose se na ostvareni povećani broj službenih putovanja, povećanja cijena uredskog materijala, materijala za higijenu i čišćenje, energetske troškove, povećanja troškova inozemnih pretplata za informiranje i nabave računalnih licenci te godišnju međunarodnu članarinu u OECD-u.

Financijski rashodi (34)

U 2023. godini nije bilo navedenih rashoda.

Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine (42)

Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine izvršeni su u iznosu od 45.990,07 EUR, odnosno 98,27 % u odnosu na planirano i čine 1,99 % ukupnih rashoda.

Navedeni rashodi u odnosu na 2022. godinu smanjeni su za 29.356,99 EUR odnosno za 38,96 % jer je u prethodnoj godini izvršena povećana nabava nužno potrebne opreme za redovan i siguran rad zaposlenika (mrežna i sigurnosna računalna oprema, računala, uredski namještaj, telefoni i mobiteli).

U Tablici 5. prikazano je izvršenje rashoda AZTN-a za 2023. godinu u odnosu na 2022. godinu po izvorima financiranja.

Tablica 5. Izvršenje rashoda AZTN-a za 2023. godinu u odnosu na 2022. godinu promatrano po izvorima financiranja (u eurima)

Grupa računa	Izvršenje 2022.	Izvršenje 2023.	Indeks 2023/2022
1	2	3	4(3/2)
31 Rashodi za zaposlene	1.591.474,62	1.737.014,60	109,14
32 Materijalni rashodi	488.178,31	514.800,68	105,45
- redovna aktivnost AZTN-a (izvor 11)	479.306,20	502.595,94	126,86
- pomoći iz EU (izvor 51)	0,00	12.204,74	0,00
- ostale refundacije iz pomoći EU (izvor 559)	8.872,11	0,00	0,00
34 Financijski rashodi	3.331,09	0,00	0,00
42 Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	75.347,06	45.990,07	61,04
U k u p n o	2.158.331,08	2.308.555,89	106,96

Uspoređujući ukupno izvršenje rashoda AZTN-a za 2023. godinu u odnosu na izvršenje 2022. godine, došlo je do uvećanja izvršenja rashoda u iznosu od 150.224,81 EUR, odnosno za 6,96 %.

Financijski plan za 2023. godinu objavljen u „Narodnim novinama“ broj 145/22., tijekom godine imao je izmjene i dopune radi neplaniranih i već spomenutih povećanja troškova, kao i uštedu u iznosu od 106.012,00 EUR.

10. Unutarnji ustroj AZTN-a

Na dan 31. prosinca 2023. u AZTN-u je bilo zaposleno **53** radnika.

Rad je ustrojen kroz pet organizacijskih jedinica i to kako slijedi (stanje na dan 31. prosinca 2023.):

- Vijeće (3 pravnik i jedan ekonomist)
- Ured Vijeća (1 ekonomist)
- Ured glavnog ekonomista (2 ekonomista)
- Sektor za tržišno natjecanje (12 pravnik i 12 ekonomista i 2 informatičara)
- Sektor za zabranu nepoštenih trgovačkih praksi (5 pravnik i 5 ekonomista)
- Sektor za opće poslove (2 pravnik, 2 ekonomista, 2 profesora jezika, 1 magistar javne uprave, 1 upravni pravnik, 1 administrativni tajnik i 1 KV vozač).

Prosječna godina radnika AZTN-a je 45 godina, a s obzirom na spol u AZTN-u su zaposlene 32 žene i 21 muškarac.

Svakodnevne upravne i stručne poslove obavlja stručna služba AZTN-a, koju čine magistri prava s položenim pravosudnim ispitom i magistri ekonomije, redom stručnjaci u području prava i politike tržišnog natjecanja te informatičari specijalizirani u području digitalne forenzike. Treba naglasiti da na svakom predmetu u pravilu radi tim koji se sastoji, ovisno o složenosti predmeta, od najmanje jednog pravnik s položenim pravosudnim ispitom i najmanje jednog ekonomista kojima se često pridružuje i informatičar.

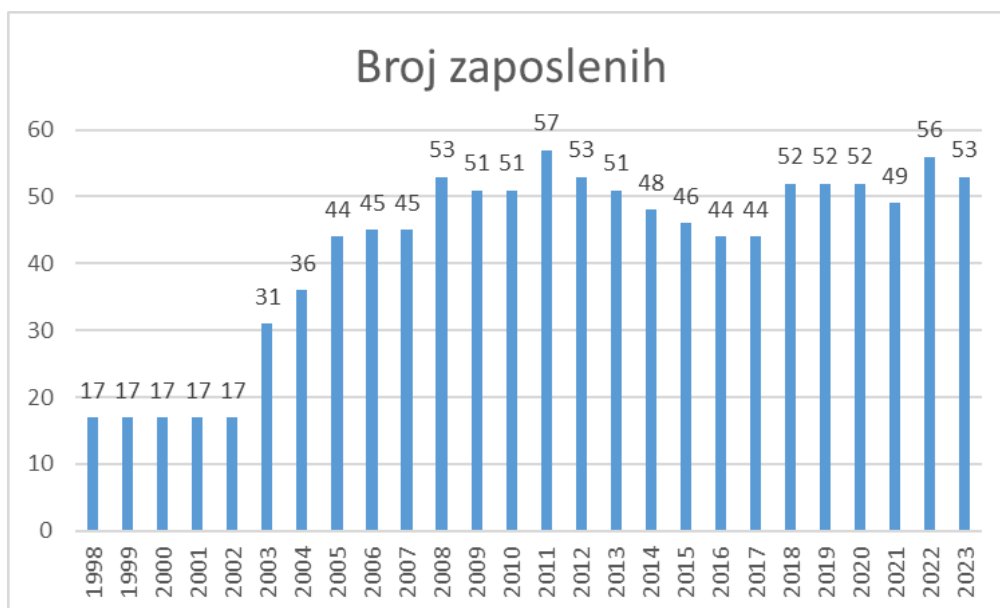
Službene osobe iz stručne službe AZTN-a vode upravne (ispitne) postupke iz nadležnosti AZTN-a odnosno u postupku utvrđuju činjenice i okolnosti, a Vijeće temeljem utvrđenog činjeničnog stanja donosi meritornu odluku u svakom pojedinom predmetu na temelju koje AZTN rješava pojedinu upravnu stvar.

U 2023. godini došlo je do prestanka radnog odnosa u odnosu na pet radnika. Razlozi su, u četiri od pet slučajeva, odlazak radnika na novo radno mjesto na vlastiti zahtjev, dok se u jednom slučaju radi o odlasku radnice u mirovinu.

AZTN je u 2023. godini proveo postupak zapošljavanja u odnosu na dva radnika. Jedan postupak proveden je zbog popunjavanja upražnjenog radnog mjesta u Odjelu za opće poslove i u Pisarnici, zbog odlaska radnice u mirovinu. Nova radnica zaposlena je 1. srpnja 2023. godine. Također, u Odjelu za legislativu i komparativnu praksu je zaposlena radnica, umjesto radnice s kojom je sporazumno raskinut radni odnos na njezin zahtjev još u 2022. godini. Za potrebe provođenja javnog natječaja AZTN je ishodio potrebne prethodne suglasnosti od Ministarstva pravosuđa i uprave, Ministarstva financija te Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, ovisno od kojeg tijela je trebalo tražiti suglasnost u skladu s propisima o zabrani novog zapošljavanja.

Na Slici 1. prikazan je broj zaposlenih u AZTN-u od 1997. do 2023. godine.

Slika 1.: Broj zaposlenih u AZTN-u u razdoblju od 1997. do 2023. godine

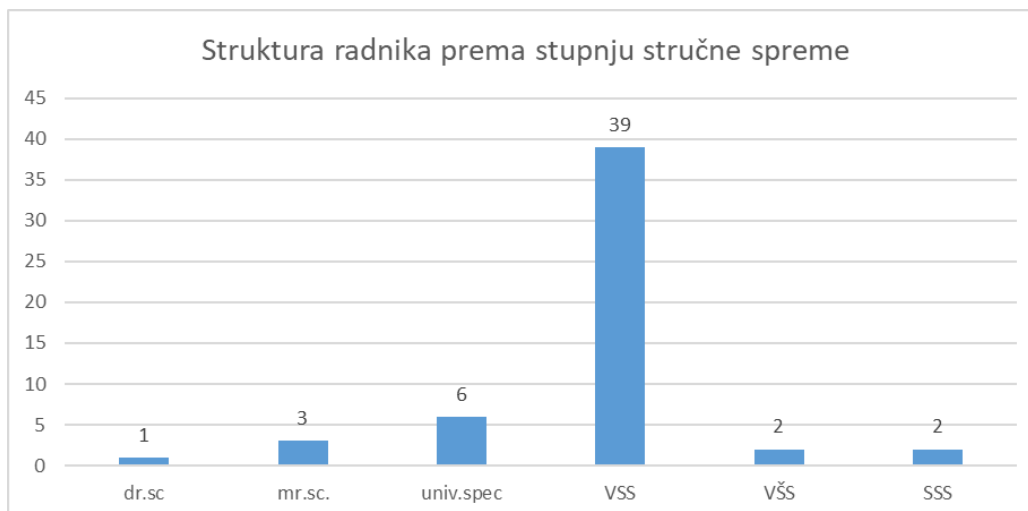


Izvor: AZTN

Većinu zaposlenih u AZTN-u čini visokoobrazovani kadar. Čak 23 % radnika ima završene poslijediplomske studije, 75 % ima visoku ili višu stručnu spremu, dok srednju stručnu spremu imaju svega dva zaposlena.

Na Slici 2. prikazana je struktura radnika AZTN-a u 2023. godini prema stupnju stručne spreme.

Slika 2.: Struktura radnika AZTN-a u 2023. godini prema stupnju stručne spreme

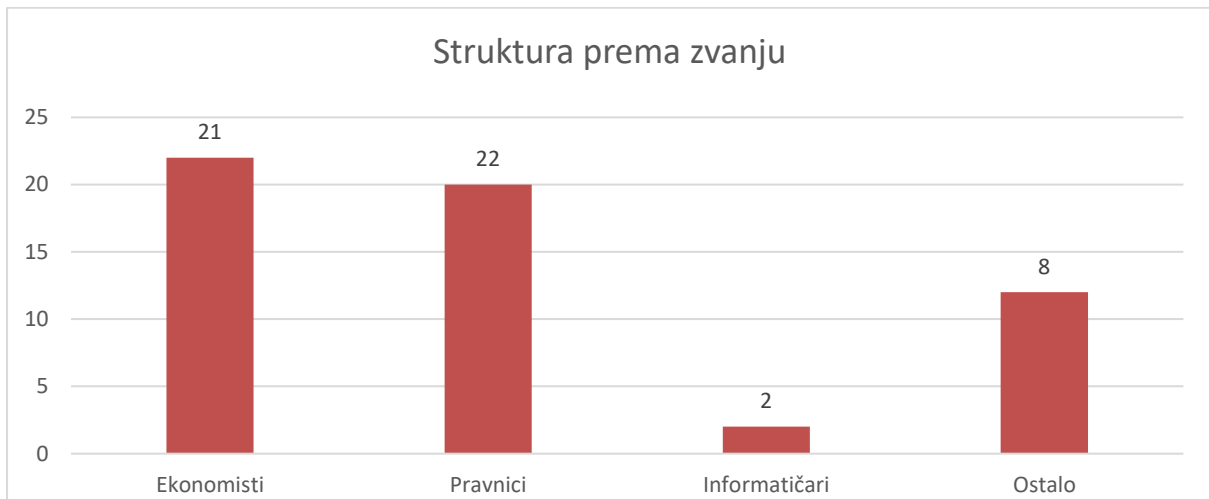


Izvor: AZTN

Većina zaposlenih, ukupno njih 80%, su magistri prava ili diplomirani pravnici, odnosno magistri ekonomije ili diplomirani ekonomisti. Svi pravnici kao voditelji postupaka u nadležnosti AZTN-a moraju imati položen pravosudni ispit, a za vođenje postupka utvrđivanja uvjeta za izricanje novčanih kazni potreban je i radni staž od najmanje četiri godine nakon položenog pravosudnog ispita.

Na Slici 3. prikazana je struktura radnika AZTN-a u 2023. godini prema zvanju.

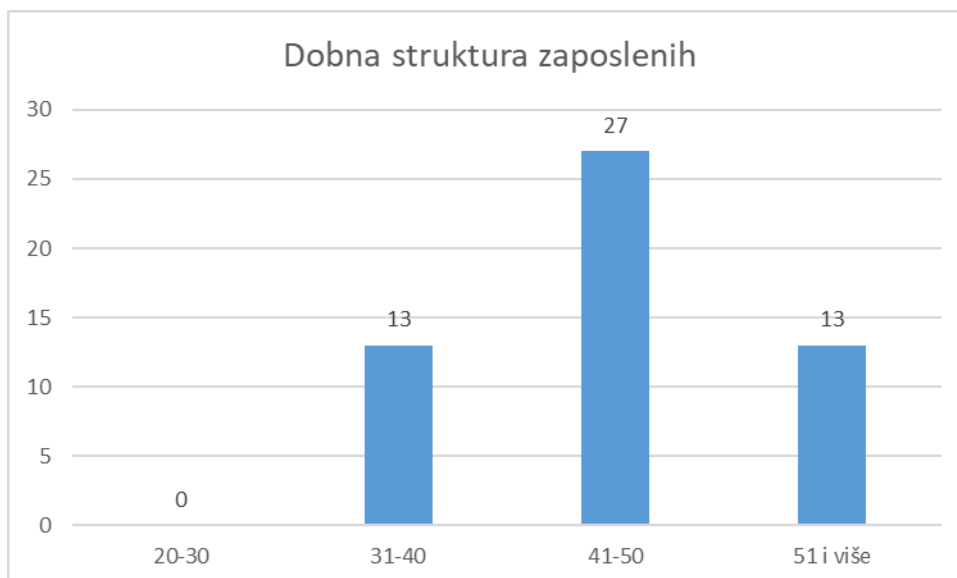
Slika 3.: Struktura radnika AZTN-a u 2023. godini prema zvanju



Izvor: AZTN

Na Slici 4. prikazana je struktura radnika AZTN-a u 2023. godini prema životnoj dobi.

Slika 4.: Struktura zaposlenih u AZTN-u prema životnoj dobi u 2023. godini

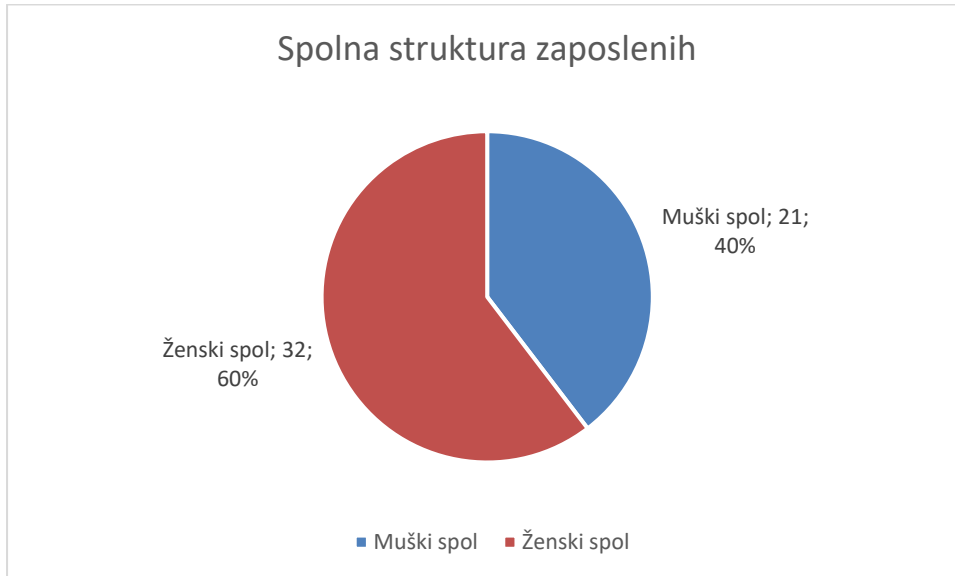


Izvor: AZTN

Prosjek godina radnika AZTN-a je 45 godina, a s obzirom na spol zaposlene su 32 žene i 21 muškarac.

Na Slici 5. prikazana je spolna struktura zaposlenih u AZTN-u u 2023. godini.

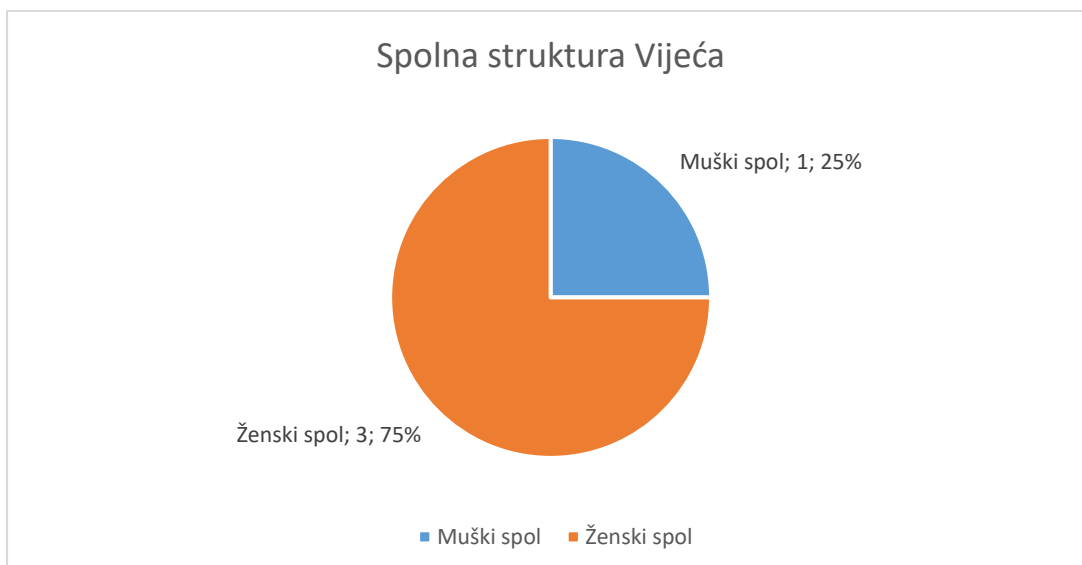
Slika 5.: Spolna struktura zaposlenih u AZTN-u 2023. godini



Izvor: AZTN

Veći postotak zaposlenih žena u AZTN-u (60%) ukazuje na primjenu načela nediskriminacije prilikom zapošljavanja te davanja prednosti teže zapošljivim skupinama. To potvrđuje i spolna struktura na rukovodećim položajima. Tako 75% članova Vijeća čine žene, predsjednica Vijeća je žena, dok ih je na ostalim rukovoditeljskim položajima čak 64 %. Na Slici 6. prikazana je spolna struktura Vijeća AZTN-a u 2023. godini.

Slika 6.: Spolna struktura Vijeća AZTN-a u 2023. godini



Izvor: AZTN

11. Društveno odgovorno poslovanje u AZTN-u

Društveno odgovorno poslovanje nastoji zadovoljiti sve zahtjevnije etičke, ekološke, pravne i javne standarde. Po pitanju etičke odgovornosti AZTN ima imenovanog etičkog povjerenika te donesen etički kodeks. U svakodnevnom radu radnici brinu o zaštiti okoliša dok AZTN ima ugovoreno zbrinjavanje otpadnog papira i uništavanje dokumentacije koja sadrži poslovne tajne.

U pogledu pravnih i javnih standarda AZTN provodi javne natječaje za zapošljavanje, aktivno odgovara na upite građana, stranaka i novinara i objavljuje odluke na mrežnim stranicama. U poslovanju se vodi briga o efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti kao početnim i temeljnim orijentacijama upravljanja u upravnim organizacijama.

Društvena odgovornost AZTN-a se očituje kroz ispunjavanje svih obveza koje proizlaze iz zakona, ali i kroz investicije u ljudski kapital, okoliš i odnose prema trećim osobama te smanjenje troškova poslovanja. U upravljanju ljudskim resursima AZTN ostvaruje politiku jednakih mogućnosti za žene i muškarce pa su tako svima jednako otvorene mogućnosti napredovanja, dodatnih edukacija i usavršavanja, a jednakost žena i muškaraca vlada i kad su u pitanju plaće jer su i žene i muškarci na istim pozicijama jednako plaćeni.

AZTN u svakodnevnom radu teži sve poslovne aktivnosti provoditi u skladu s najboljim europskim praksama i promicati društveno odgovorno poslovanje.

12. Digitalizacija pismohrane AZTN-a

AZTN je u 2023. godini uspješno završio postupak pretvorbe arhivskog i dokumentarnog gradiva koji je realiziran u suradnji s Hrvatskim državnim arhivom. Isti je započeo 2018. godine te je ukupno skenirano više od 30.000 predmeta, odnosno 70.000 pismena. Ukupna količina digitalnog gradiva zauzima više od 500 GB prostora. Projekt digitalizacije arhivskog i dokumentarnog gradiva odrađen je bez dodatnih troškova. Početkom godine, točnije 18. siječnja 2023. godine, donesena su Pravila za upravljanje arhivskim i dokumentarnim gradivom AZTN-a te su ista odobrena od Hrvatskog državnog arhiva 26. siječnja 2023. godine. U istoj godini provedeno je nekoliko izlučivanja gradiva kojemu je istekao rok trajanja, uz prethodno odobrenje Hrvatskog državnog arhiva.

AZTN je uspješno povezan sa ZUP IT sustavom. Trenutno unos podataka nije automatski proces već zahtijeva aktivno sudjelovanje svih službenih osoba odnosno voditelja postupka. Ovo omogućuje nadležnim tijelima detaljan uvid u stanje rješavanja upravnih stvari, što dalje doprinosi poboljšanju učinkovitosti, transparentnosti i zakonitosti upravnih postupaka vođenih pred AZTN-om.

ZUP IT sustav također pruža mogućnosti za poboljšanu komunikaciju između javnih tijela i stranaka u postupcima. Kroz svoje funkcionalnosti, stranke imaju pristup informacijama o statusu svojih predmeta, što smanjuje potrebu za nepotrebnim upitima i olakšava suradnju između svih sudionika upravnih procesa. Nadalje, kontinuirana nadogradnja i prilagodba ZUP IT sustava omogućuje uvođenje novih funkcionalnosti i poboljšanja u skladu s promjenama u zakonodavstvu ili potrebama korisnika. Ovo osigurava da sustav ostane relevantan i učinkovit u podršci upravnim procesima. U konačnici, ZUP IT sustav predstavlja ključni korak prema modernizaciji javne uprave, pružajući alate za učinkovitu provedbu zakonodavstva, poboljšanu komunikaciju s građanima i poslovnim subjektima te jačanje povjerenja u institucije javnog sektora.

13. Zaključak

Naglasak rada AZTN-a, kako u izvještajnoj godini tako i u sljedećem razdoblju, bit će otkrivanje i sankcioniranje najtežih povreda prava tržišnog natjecanja, prije svega zabranjenih horizontalnih sporazuma između konkurenata (kartela) koji nanose najveću financijsku štetu kupcima, tržištu, potrošačima i društvu u cjelini. Stoga, ovo ostaje jedan od najvažnijih prioriteta, s posebnim naglaskom na otkrivanje što većeg broja kartela namještanja ponuda u postupcima javne nabave, koji su najštetniji oblik zabranjenih horizontalnih sporazuma. AZTN će nastaviti svoje aktivnosti i u području ispitivanja potencijalnih zlouporaba vladajućeg položaja kojima se narušava kompetitivna struktura tržišta.

Učinkovita provedba propisa iz nadležnosti AZTN-a u području zaštite tržišnog natjecanja podrazumijeva korištenje svih istražnih alata i instrumenata koji su AZTN-u na raspolaganju te primjereno kažnjavanje s općim preventivnim učinkom koje znači i upozorenje i odvratanje drugih poduzetnika od povrede propisa.

Osim navedenih prioritetnih područja suzbijanja najtežih povreda prava tržišnog natjecanja, rad AZTN-a nastaviti će se i u području ocjene koncentracija što je također značajan dio aktivnosti AZTN-a koji doprinosi pozitivnim učincima na poslovnu zajednicu, potrošače i hrvatsko gospodarstvo. AZTN unaprijed ocjenjuje da određeni poduzetnici ne postanu preveliki na tržištu kao rezultat koncentracija. Drugim riječima, ocjenom koncentracija se štiti tržište od negativnih učinaka i sprječava da poduzetnici koji se spajaju, pripajaju ili postaju novi poduzetnik da jednostrano određuju cijene, umanjuju kvalitetu svojih proizvoda i usluga ili guše inovacije. U tom smislu, posebna pažnja se usmjerava na sektor maloprodaje prehrambenih proizvoda i mješovite robe i medijski sektor. U postizanju učinkovite provedbe u području ocjene koncentracija, AZTN prati razvoj i izmjene postojećih propisa EU-a kao što je Uredba o ocjeni koncentracija poduzetnika, kao i prioritetne teme u provedbi kao što su npr. „ubojite koncentracije“.

Još jedna značajna aktivnost AZTN-a je davanje stručnih mišljenja na prijedloge propisa i na važeće propise te ukazivanje na potrebu izmjene postojećih propisa i nacрта propisa koji nisu u potpunosti sukladni s pravom tržišnog natjecanja. U ovom dijelu prioritet će biti praćenje zakonodavstva u dijelu profesionalnih usluga, komora i davanje mišljenja na moguće zapreke pristupu tim uslugama.

Promicanje svijesti i znanja o tržišnom natjecanju također ostaje jedan od prioriteta pa će AZTN i dalje predano nastaviti provoditi aktivnosti usmjerene na promicanje znanja o tržišnom natjecanju i jačanja svijesti o značaju poštivanja propisa o tržišnom natjecanju održavanjem edukacija o tržišnom natjecanju od strane stručnjaka AZTN-a za različite kategorije dionika – studente, regulatore, poduzetnike, udruženja poduzetnika i širu javnost uživo, putem webinarima ili podcasta sa stručnjacima iz područja prava tržišnog natjecanja. Uz navedeno, planira se provoditi niz daljnjih promotivnih aktivnosti kao što su edukativni spotovi kojima bi se na jednostavan način pojasnili neki temeljni pojmovi u provedbi prava tržišnog natjecanja (karteli, pokajnici, nagodbe i sl.).

Jedan od važnih načina promicanja značaja tržišnog natjecanja je suradnja s različitim institucijama, pa će se i tijekom sljedećeg razdoblja nastaviti dobra suradnja s tijelima javne i državne vlasti, znanstvenim ustanovama i srodnim regulatorima. U tom smislu će se razmotriti potpisivanje sporazuma o suradnji s regulatorima ili drugim institucijama s kojima isti još nije zaključen, a tijekom sljedećeg razdoblja bit će prioritetno provesti zajedničke aktivnosti iz već postojećih suradnji. Primjerice, temeljem sklopljenih sporazuma o suradnji s Pravnim i Ekonomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu planira se započeti sa studentskom praksom u AZTN-u.

U svrhu nastavka potpuno transparentnog rada, AZTN će nastaviti s objavljivanjem svih odluka, mišljenja, godišnjih izvješća, istraživanja tržišta i drugih relevantnih dokumenata na svojoj mrežnoj stranici. Putem poslovne mreže LinkedIn i elektronskog biltena „AZTN Info“ izvještavat će i dalje o svojoj praksi, značajnijim događanjima i aktualnostima iz područja tržišnog natjecanja. Odnosi AZTN-a s medijima također ostaju prioritet u dijelu komunikacije s javnošću koji će se ostvarivati kroz otvorenost prema medijima dijeljenjem relevantnih informacija iz prakse i uzajamnim povjerenjem. Savjetovanje sa širom javnošću također može doprinijeti boljem radu AZTN-a pa se u svrhu boljeg usmjeravanja resursa mogu provesti i konzultacije sa sudionicima na tržištu o tome što smatraju prioritetnim i potrebnim za rad AZTN-a.

Tijekom nadolazećeg razdoblja, AZTN će provesti nekoliko sektorskih istraživanja tržišta. Primarno će se istražiti ona tržišta na kojima je najveći učinak na potrošače, pa će AZTN provesti redovno istraživanje tržišta trgovine na malo mješovitom robom pretežno hranom i pićima koje provodi i prati već 20 godina i za koje je stvorena sveobuhvatna baza podataka koja omogućuje kvalitetno praćenje pokazatelja stanja i koncentriranosti na samom tržištu maloprodaje u RH. Komplementarno s istraživanjem tržišta maloprodaje, AZTN će tijekom sljedeće godine provesti dodatno sektorsko istraživanje o uvjetima poslovanja između trgovaca i dobavljača u vertikalnom lancu opskrbe mješovitom robom, pretežno hranom, pićima u RH. Cilj ovog dodatnog istraživanja je bolje razumijevanje stanja i uvjeta na tržištu nakon razdoblja koje je bilo obilježeno inflatornim pritiscima općenito, a naročito u segmentima tržišta prodaje hrane i pića.

AZTN prati i stanja na drugim mjerodavnim tržištima te je u slučaju sumnje u učinkovito funkcioniranje nekog tržišta ili novonastalih okolnosti na tržištu koje utječu na tržišno natjecanje pokretao ciljana sektorska istraživanja. U slučaju pojave takvih okolnosti, AZTN će razmotriti i pokretanje dodatnih sektorskih istraživanja.

U dijelu nadležnosti AZTN-a u području utvrđivanja nepoštenih trgovačkih praksi između kupaca i dobavljača, prije svega će se u nadolazećem razdoblju započeti s primjenom izmijenjenog ZNTP-a. Nadalje, uz dovršetak tekućih predmeta, neke od planiranih aktivnosti u području ZNTP-a uključuju provođenje istraživanja tržišta otkupa mandarina, s ciljem utvrđivanja jesu li otkupljivači mandarina u dolini Neretve uskladili svoje ugovore, opće uvjete poslovanja i način poslovanja s odredbama ZNTP-a.

Od drugih aktivnosti, planirano je okončanje upravnih postupaka pokrenutih kao rezultat istraživanja tržišta poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, u okviru kojeg se ispituje jesu li kupci (prije svega trgovci u maloprodaji) uskladili svoje ugovore i način poslovanja s odredbama ZNTP-a. Naime, istraživanjem su obuhvaćena 22 trgovca u maloprodaji, protiv nekih trgovaca su pokrenuti postupci, dok u odnosu na neke kupce nije utvrđeno postojanje

indicija za pokretanje upravnih postupaka po službenoj dužnosti pa su (nepravni) predmeti zatvoreni. U odnosu preostalih kupaca – trgovaca u maloprodaji ispitivanja se i dalje provode u okviru nepravni predmeta te će, ako se utvrde dostatne indicije, biti pokrenuti upravni postupci. Također se planira okončati i započeto istraživanje tržišta otkupa pšenice kojim su obuhvaćena četiri otkupljivača pšenice, kako bi se utvrdilo postoje li indicije je li pojedini kupac – otkupljivač pšenice povrijedio odredbe ZNTP-a, i u tom slučaju će se pokrenuti upravni postupak. Budući da je u međuvremenu donesena i stupila na snagu druga novela ZNTP-a, očekuje se povećani broj upita u vezi s provedbom ove druge novele, pa očekujemo i veći angažman AZTN-a na tome području.

U području međunarodne suradnje u kojoj je AZTN iznimno aktivan, kao prioriteti izdvajaju se redovna suradnja i aktivnosti u okviru Europske mreže tijela za tržišno natjecanje (ECN) te prepristupni pregovori za ulazak RH u OECD. U ovom dijelu glavni prioritet AZTN-a bit će ispunjenje ključnih preporuka OECD-ovog Odbora za tržišno natjecanje nužnih za nastavak pregovora. U tu svrhu, AZTN će provesti sve potrebne radnje kako bi se navedene prioritetne preporuke ispunile, a nastaviti će i redovno sudjelovati u Odboru za tržišno natjecanje OECD-a. Dodatni važan segment međunarodne suradnje je redovna suradnja i aktivnosti u okviru Europske mreže provedbenih tijela za pitanja nepoštenih trgovačkih praksi (*UTP Enforcement Network*).

Jedan od prioriteta u narednom razdoblju bit će nastavak praćenja digitalnih tržišta. AZTN će, u skladu s donesenim nacionalnim zakonodavnim okvirom, nastaviti sudjelovati u implementaciji Uredbe (EU) 2022/1925 o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (Akt o digitalnim tržištima, DMA), koji je stupio na snagu 1. studenog 2022. godine te se u cijelosti počeo primjenjivati 2. svibnja 2023. godine.

Kontinuirani prioritet ostaje daljnje jačanje kadrova i potreba za zapošljavanjem novih radnika u AZTN-u, uz potrebnu internu reorganizaciju zbog raspodjele posla koja odgovara utvrđenim prioritetima. Kako bi AZTN ostvario sve zadane prioritetne ciljeve tijekom sljedećeg razdoblja, nužno je da ulaže u svoje kadrove, stoga jedan od kontinuiranih prioriteta ostaje edukacija i stručno usavršavanje stručnjaka koja će se osigurati u okviru raspoloživih financijskih sredstava AZTN-a.

Zaključno, želimo istaknuti kako je učinkovita zaštita tržišnog natjecanja temelj tržišnog gospodarstva i uvjet njegovog jačanja kojim se potiču inovacije, a potrošačima omogućavaju koristi u vidu većeg izbora, bolje kvalitete proizvoda i usluga i nižih cijena. Međutim, da bi se tržišno natjecanje zaštitilo, nije dovoljan samo angažman AZTN-a, već je potrebno aktivno djelovanje svih državnih tijela u stvaranju jasnih i provedivih pravila tržišnog natjecanja, podržavanje i poštivanja tih pravila od strane svih sudionika na tržištu te osobito jačanje kulture tržišnog natjecanja u društvu u cjelini. Stoga nam je cilj da AZTN dalje ojača svoju neovisnost i samostalnost u primjeni propisa te da za tu svrhu na raspolaganju ima dovoljne financijske i ljudske resurse te svojim radom nastavi doprinositi dobrobiti gospodarstva i poštivanju pravila o tržišnom natjecanju i zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom.

1. PRILOG I. Odluke AZTN-a iz 2023. godine objavljene na mrežnim stranicama AZTN-a

	Datum, KLASA	Predmet	Područje	Vrsta odluke
1	13.1.2023. UP/I 034-03/2019-04/009	AZTN protiv SETOVIA VOĆE d.o.o., Zagreb	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o obustavi postupka
2	13.1.2023. UP/I 034-03/2022-02/012	VALINGE CROATIA d.o.o., Otok Oštarijski - Grad Ogulin i SPIN VALIS d.d., Požega s povezanim društvima	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini
3	28.2.2023. UP/I 034-03/2022-03/013	AZTN protiv EPPS Elektronsko pismo pošte Slovenije, d.o.o.	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
4	28.2.2023. 034-08/2023-01/009	Tržište veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište- zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje
5	28.2.2023. UP/I 034-03/2021-01/011	AZTN protiv HP-Hrvatska pošta d.d.	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi postupka

6	28.2.2023. 034-08/2023-01/010	Tržište veleprodajnog lokalnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji- zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje
7	22.3.2023. UP/I 034-03/2023-02/001	STUDENAC d.o.o., Omiš i STRAHINJČICA d.o.o., Sveti Križ Začretje	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini
8	22.3.2023. UP/I 034-03/2022-02/013	Tommy d.o.o., Split i Petason d.o.o., Vranjic i Spectar Trade d.o.o., Solin	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini
9	30.3.2023. UP/I 034-03/2022-01/021	AZTN protiv COM 1 d.o.o., Split	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
10	30.3.2023. UP/I 034-03/2022-03/014	AZTN protiv Dimnjak d.o.o. za dimnjačarske usluge i ložišnu tehniku, Osijek	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
11	6.4.2023.	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture - Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu	Tržišno natjecanje	Mišljenje

12	14.4.2023. 011-01/2023-02/006	Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva - Prijedlog Odluke o davanju prethodne suglasnosti za sklapanje sporazuma sa pružateljima usluga Centra dijeljenih usluga (APIS IT, FINA, CARNet, AKD)	Tržišno natjecanje	Mišljenje
13	27.4.2023. 034-08/2023-01/025	Analiza tržišta veleprodajnog završavanja poziva u vlastitoj javnoj telefonskoj mreži koja se pruža na fiksnoj lokaciji (M1/2014) – Test tri mjerila- zahtjev HAKOM-a	Tržišno natjecanje	Mišljenje
14	27.4.2023. 011-01/2023-02/007	Zakon o poreznom savjetništvu („Narodne novine“, br. 127/00., 76/13. i 115/16.)	Tržišno natjecanje	Mišljenje
15	27.4.2023. 034-08/2023-01/026	Analiza tržišta veleprodajnog završavanja glasovnih poziva u vlastitoj mobilnoj mreži (M2/2014) – Test tri mjerila	Tržišno natjecanje	Mišljenje
16	11.5.2023. UP/I 034-03/2022-04/003	AZTN protiv MLIN I PEKARE d.o.o., Sisak	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama
17	11.5.2023. UP/I 034-03/2022-03/017	AZTN protiv Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
18	11.5.2023. UP/I 034-03/2019-04/004	AZTN protiv PEMO d.o.o. Omiš (sada protiv pravnog slijednika STUDENAC d.o.o. Omiš)	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o obustavi postupka
19	2.06.2023. 011-01/2023-02/007	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakon o poreznom savjetništvu	Tržišno natjecanje	Mišljenje

20	2.6.2023. 034-08/2023-01/040	Ministarstvo zdravstva - nabava onkološke opreme	Tržišno natjecanje	Mišljenje
21	9.6.2023. UP/I 034-03/2022-03/015	AZTN protiv Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
22	14.6.2023. 011-01/2023-02/009	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja - Prijedlog Uredbe o provedbi Uredbe (EU) 2022/1925 Europskog parlamenta i vijeća od 14. rujna 2022. o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru i izmjeni direktiva (EU) 2019/1937 i (EU) 2020/1828 (Akt o digitalnim tržištima)	Tržišno natjecanje	Mišljenje
23	23.6.2023. UP/I 034-03/2022-03/018	AZTN protiv Diveks j.d.o.o., Kalinovac	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
24	23.6.2023. 011-01/2023-02/007	Ministarstvo financija - Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakon o poreznom savjetništvu	Tržišno natjecanje	Mišljenje
25	23.6.2023. 011-01/2023-02/010	Nacrt prijedloga Zakona o plaćama u državnoj službi i javnim službama	Tržišno natjecanje	Mišljenje
26	3.7.2023. UP/I 034-03/2023-02/003	Pluralis B.V. Nizozemska i Telegram Media Grupa d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju prijave namjere provedbe koncentracije poduzetnika

27	3.07.2023. 034-08/2023-01/017	Udruga Glas poduzetnika - Upit o postupanju Grada Zagreba u svezi Nacrta Odluke o komunalnom redu radi oglašavanja	Tržišno natjecanje	Mišljenje
28	3.7.2023. UP/I 034-03/2023-02/002	Lamium Trade Limited, Limassol, Republika Cipar, H-Planet, razvoj in inženiring projektov, d.o.o., Ljubljana, Republika Slovenija, IVICOM Holding GmbH, Beč, Republika Austrija i VE Rakova Bara d.o.o. Žagubica, Žagubica, Republika Srbija	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
29	14.7.2023. UP/I 034-03/2023-03/006	AZTN protiv SPES, Centar za poduke i prevodilaštvo d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
30	14.7.2023. 011-01/2023-02/001	Prijedlog nacrta Pravilnika o ambalaži i otpadnoj ambalaži, plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu i ribolovnom alatu koji sadržava plastiku	Tržišno natjecanje	Mišljenje
31	20.7.2023. UP/I 034-03/2018-01/005	AZTN protiv Keindl sport d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje kojim se utvrđuje zabranjeni sporazum
32	20.7.2023. UP/I 034-03/2021-01/005	AZTN protiv Hrvatske šume d.o.o.	Tržišno natjecanje	Rješenje kojim se prihvaćaju mjere i uvjeti
33	20.7.2023. UP/I 034-03/2021-01/017	AZTN protiv Hrvatske šume d.o.o. i HGK-Udruženja drvno-prerađivačke industrije	Tržišno natjecanje	Rješenje kojim se prihvaćaju mjere i uvjeti
34	20.7.2023. UP/I 034-03/2023-02/004	STUDENAC d.o.o., Omiš i Špar Trgovina d.o.o., Bjelovar	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini

35	26.7.2023. 011-01/2023-02/011	Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu	Tržišno natjecanje	Mišljenje
36	26.7.2023. UP/I 034-03/2023-03/003	AZTN protiv Zagrebački holding d.o.o.-Podružnica Čistoća	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
37	26.7.2023. UP/I 034-03/2023-02/005	Punta Skala Beteiligungs GmbH, Beč, Austrija i Punta Skala d.o.o., Zadar	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini
38	31.8.2023. UP/I 034-03/2019-04/002	AZTN protiv PLODINE d.d., Rijeka	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama
39	31.8.2023. UP/I 034-03/2023-01/004	AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu mlijeka i mliječnih proizvoda - Povod inicijativa podnesena protiv Udruge-hrvatske male mljekare	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
40	31.8.2023. 034-03/2023-01/003	AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu mlijeka i mliječnih proizvoda - Povod inicijativa podnesena protiv Hrvatske udruge poslodavaca, Udruge trgovina	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
41	28.9.2023. UP/I 034-03/2023-03/014	AZTN protiv Propan oprema d.o.o., Lučko i Zavod za ispitivanje kvalitete d.o.o., Zagreb- temeljem inicijative podnositelja sa zaštićenim identitetom - radi narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative jer nema uvjeta za pokretanje postupka po službenoj dužnosti

42	12.10.2023. UP/I 034-03/2023-03/004	AZTN protiv Wienerberger d.o.o. Karlovac	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
43	26.10.2023. 011-/22-02/018	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike - prijedlog zakona o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga, s konačnim prijedlogom zakona	Tržišno natjecanje	Mišljenje
44	9.11.2023. UP/I 034-03/2023-03/010	AZTN protiv Istarskog vodovoda d.o.o. Buzet	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
45	9.11.2023. UP/I 034-03/2023-03/018	Podnesak poduzetnika Oziris d.o.o., Matulji– radi narušavanja tržišnog natjecanja	Tržišno natjecanje	Podnesak se odbacuje kako nepotpun
46	9.11.2023. 034-08/2023-01/052	Bicikl express d.o.o., Velika Gorica - upit o postupku javnog natječaja	Tržišno natjecanje	Mišljenje
47	9.11.2023. UP/I 034-03/2023-01/007	AZTN - prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu redovitog održavanja i zaštite državnih cesta -povod inicijativa 3 poduzetnika protiv poduzetnika Poduzeće za ceste d.o.o., Slavonski Brod i PZC Brod d.o.o., Slavonski Brod	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
48	16.11.2023. UP/I 034-03/2023-03/007	AZTN protiv Hrvatskog operatora prijenosnog sustava d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative

49	16.11.2023. UP/I 034-03/2023-01/008	AZTN – prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu bankarskih usluga – povod inicijativa fizičke	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
50	16.11.2023. UP/I 034-03/2023-03/008	AZTN protiv ČAZMATRANS PROMET d.o.o., Čazma	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
51	21.11.2023. 011-01/2023-02/012	Ministarstvo financija - Prijedlog Odluke o stjecanju poslovnog udjela društva Agencija za podršku informacijskim sustavima i informacijskim tehnologijama d.o.o. Zagreb	Tržišno natjecanje	Mišljenje
52	1.12.2023. UP/I 034-03/2017-01/018	AZTN protiv Hrvatski Telekom d.d., Zagreb	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi postupka
53	1.12.2023. UP/I 034-03/2023-02/007	MEDIA SOLUTIONS d.o.o., Osijek i NOVI LIST d.d., Rijeka	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju prijave namjere provedbe koncentracije poduzetnika
54	1.12.2023. UP/I 034-03/2018-04/010	AZTN protiv PLODINE d.d, Rijeka	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama
55	1.12.2023. UP/I 034-03/2023-02/008	BOXTY INVESTMENTS S.a.r.l. (SUNRISE HOLDCO S.a.r.l.), LUXEMBURG I SUNČANI HVAR d.d. i SUNČANI HVAR Nekretnine d.o.o., HVAR	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini
56	11.12.2023. UP/I 034-03/2023-02/011	STUDENAC d.o.o., Omiš i LA-VOR TRADE d.o.o., Buzet	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini

57	14.12.2023. 011-01/2023-01/004	Ministarstvo financija - Obrazac naknadne procjene učinaka propisa za Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost („Narodne novine“, broj 39/22.)	Tržišno natjecanje	Mišljenje
58	19.12.2023. UP/I 034-03/2023-02/010	NTL d.o.o., Zagreb i dio poslovanja TP Varaždin d.o.o., Varaždin	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini
59	19.12.2023. UP/I 034-03/2022-02/011	EKO-FLOR PLUS d.o.o., Oroslavje i REOMA GRUPA d.o.o., Zagreb	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini
60	19.12.2023. UP/I 034-03/2023-04/002	AZTN protiv ULTRA GROS d.o.o., Zagreb	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama
61	19.12.2023. UP/I 034-03/2021-04/002	AZTN protiv BOSO d.o.o., Vinkovci	Nepoštene trgovačke prakse	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama
62	28.12.2023. UP/I 034-03/2022-03/004	AZTN protiv Knuaf d.o.o., Uzdlolje	Tržišno natjecanje	Rješenje o obustavi postupka

63	28.12.2023. 034-08/2023-01/092	Javni natječaj Koprivničko-križevačke županije radi davanja u zakup prava lova - podnesak Lovačke udruge „Mungos“, Samobor	Tržišno natjecanje	Mišljenje
64	28.12.2023. UP/I 034-03/2017-01/006	AZTN protiv ROSIS UNUS d.o.o. Sveti Križ Začretje	Tržišno natjecanje	Rješenje kojim se obustavlja postupak
65	29.12.2023. UP/I 034-03/2023-01/002	AZTN – provedba prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu nabave laboratorijske opreme - povod inicijativa Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije podnesena protiv poduzetnika AlphaChrom d.o.o. i Asolutic d.o.o.	Tržišno natjecanje	Rješenje o odbacivanju inicijative
66	29.12.2023. UP/I 034-03/2023-02/012	ALFI Renewables, upravljanje alternativnih investicijskih skladov, d.o.o., Ljubljana, Republika Slovenija, MK Green Energy LTD, Limassol, Republika Cipar i Suntastic One d.o.o. Beograd, Republika Srbija i Suntastic Two d.o.o. Beograd, Republika Srbija	Tržišno natjecanje	Ocjena dopuštenosti koncentracije na I. razini

2. PRILOG II. Odluke sudova iz 2023. godine objavljene na mrežnim stranicama AZTN-a

	KLASA AZTN-a i poslovni broj VUSRH	Tužitelj	Akti AZTN-a	Vrsta odluke VUSRH
1	18.01.2023. UP/I 034-03/22-01/012; UsII-208/22-7	Hrvatska komora inženjera građevinarstva	Rješenje o odbacivanju inicijative	Presuda – tužba se odbija
2	13.04.2023. UP/I 034-03/2018-04/015; Usl-3816/21-20	LIDL HRVATSKA d.o.o. k.d.	Rješenje o utvrđenim nepoštenim trgovačkim praksama	Presuda – tužba se odbija
3	5.7.2023. UP/I-034-03/22- 03/017; UsII-82/23-3	Š.P.	Rješenje o odbacivanju inicijative	Presuda - upravni spor se obustavlja
4	27.09.2023. UP/I 034-03/22-03/017; UsII-86/23-4	Š.P.	Rješenje o odbacivanju inicijative	Presuda – tužba se odbija
5	27.7.2023. UP/I-034-03/22-03/005; UsII-235/22-13	Udruga Ragusa Bus	Rješenje o odbacivanju inicijative	Presuda – tužba se odbija
6	18.10.2023. UP/I 034-03/22-03/017; UsII-87/23-3	Š.P.	Rješenje o odbacivanju inicijative	Presuda – tužba se odbija

3. PRILOG III. Novčane kazne izrečene u odlukama AZTN-a iz 2023. godine

Br	Predmeti u kojima je izrečena upravno-kaznena mjera	Vrsta povrede	IZNOS (EUR)
1	AZTN protiv Keindl sport d.o.o. KLASA: UP/I 034-03/2018-01/005	Tržišno natjecanje – zabranjeni sporazum	281.836,88
2	AZTN protiv MLIN I PEKARE d.o.o. KLASA: UP/I 034-03/22-04/003	Nepoštene trgovačke prakse	1.500,00
3	AZTN protiv PLODINE d.d. KLASA: UP/I 034-03/19-04/002	Nepoštene trgovačke prakse	15.000,00
4	AZTN protiv PLODINE d.d. KLASA: UP/I 034-03/18-04/010	Nepoštene trgovačke prakse	30.000,00
5	AZTN protiv ULTRA GROS D.O.O. KLASA: UP/I 034-03//23-04/002	Nepoštene trgovačke prakse	15.000,00
6	AZTN protiv BOSO d.o.o. KLASA: UP/I 034-03//21-04/002	Nepoštene trgovačke prakse	20.000,00
			363.336,88

IZJAVA O FISKALNOJ ODGOVORNOSTI*
ZA 2023. GODINU

Ja, dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur., predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, u tom periodu odgovorna osoba Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja,

na temelju popunjenog Upitnika o fiskalnoj odgovornosti i raspoloživih informacija, potvrđujem:

- zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava,
- učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola u okviru proračunom odnosno financijskim planom utvrđenih sredstava.

Potpis čelnika



*(dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur., predsjednica
Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja)*

Zagreb, 29. veljače 2024. godine

* Obrazac Izjave o fiskalnoj odgovornosti, koja se daje ako nisu uočene slabosti i nepravilnosti

Obveznik Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

**UPITNIK O FISKALNOJ ODGOVORNOSTI ZA OBVEZNIKE UTVRĐENE U REGISTRU PRORAČUNSKIH I
IZVANPRORAČUNSKIH KORISNIKA ZA PRORAČUNSKU GODINU 2023**

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca ¹
		N/P	DA	NE ²	
PLANIRANJE PRORAČUNA/FINANCIJSKOG PLANA					
1.	<p>U uputama za izradu proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno uputama upravnih tijela utvrđeni su i dostavljeni limiti u apsolutnim iznosima odnosno visina financijskog plana po upravnim tijelima i proračunskim i izvanproračunskim korisnicima jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za sljedeću proračunsku godinu i za sljedeće dvije godine, koji su raspoređeni na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sredstva potrebna za provedbu postojećih programa; odnosno aktivnosti, koje proizlaze iz trenutno važećih propisa i sredstva potrebna za uvođenje i provedbu novih ili promjenu postojećih programa, odnosno aktivnosti; a u razdoblju privremenog financiranja, u uputama su utvrđeni i dostavljeni limiti u apsolutnim iznosima odnosno visina financijskog plana po upravnim tijelima odnosno proračunskim i izvanproračunskim korisnicima iz svoje nadležnosti za razdoblje privremenog financiranja (odgovarajuju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje u svojoj nadležnosti imaju proračunske i izvanproračunske korisnike) 				preslikke odnosno reference dopisa i uputa
2.	Ministarstvo je nakon primitka uputa za izradu prijedloga državnog proračuna od Ministarstva financija izradilo i dostavilo proračunskim korisnicima iz svoje nadležnosti upute s limitima u apsolutnom iznosu, odnosno s visinama financijskog plana po	X			preslika, odnosno referenca dopisa i upute

¹ Stupac Referenca se ne popunjava već su u njemu dane upute koja je vrsta dokaza podloga za davanje odgovora na pitanje

² Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

	<p>proračunskim korisnicima za sljedeću proračunsku godinu i za sljedeće dvije godine, koje su raspoređene na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - visinu sredstava potrebnih za provedbu postojećih programa, odnosno aktivnosti, koje proizlaze iz trenutno važećih propisa i - visinu sredstava potrebnih za uvođenje i provedbu novih ili promijenu postojećih programa, odnosno aktivnosti, <p>a u razdoblju privremenog financiranja, ministarstvo je, nakon primika uputa za izradu financijskih planova proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna za prva tri mjeseca proračunske godine od Ministarstva financija, izradilo i dostavilo upute s limitima plana za prva tri mjeseca proračunske godine korisnicima iz svoje nadležnosti (odgovarajući ministarstva koja u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike)</p>				
3.	<p>Financijski plan proračunskog i izvanproračunskog korisnika državnog proračuna za naredno trogodišnje razdoblje je uravnotežen, uključujući i procjenu dorosa sredstava iz prethodne, odnosno odnosa u sljedeću godinu</p>	X			preslika, odnosno referenca financijskog plana
4.	<p>Financijski plan proračunskog i izvanproračunskog korisnika jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za naredno trogodišnje razdoblje je uravnotežen, uključujući i procjenu ukupnog rezultata poslovanja koji se prenosi u sljedeću(e) proračunsku(e) godinu(e)</p>	X			preslika, odnosno referenca financijskog plana odnosno proračuna
5.	<p>Obrazloženje proračuna, odnosno financijskog plana sastoji se od obrazloženja općeg dijela proračuna odnosno financijskog plana i obrazloženja posebnog dijela proračuna, odnosno financijskog plana. Obrazloženje općeg dijela proračuna, odnosno financijskog plana sadrži obrazloženje prihoda i rashoda, primitaka i izdataka. Obrazloženje posebnog dijela proračuna, odnosno financijskog plana sastoji se od obrazloženja programa koje se daje kroz obrazloženje aktivnosti i projekata zajedno s ciljevima i pokazateljima uspješnosti</p>	X			preslika, odnosno referenca obrazloženja proračuna, odnosno financijskog plana usvojenog do 31. prosinca
					pitanje nije primjenjivo za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te proračunske i izvanproračunske korisnike za godinu u kojoj se donosi odluka o privremenom financiranju za prva tri mjeseca naredne godine

6.	Usklađeni prijedlog financijskog plana ministarstva sastavljen je temeljem prikupljenih i objedinjenih prijedloga financijskih planova proračunskih korisnika (odgovaraju ministarstva koja u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike)	X		provesti analizu na način da se zbroje prihodi i rashodi iz financijskih planova proračunskih korisnika te prihodi i rashodi iz financijskog plana nadležnog ministarstva bez proračunskih korisnika te usporede s podacima u usklađenom financijskom planu
7.	Posebni dio proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave sastavljen je od prikupljenih i objedinjenih prijedloga financijskih planova proračunskih korisnika jedinice u koji su uključeni svi vlastiti i namjenski prihodi i primici proračunskih korisnika (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)	X		financijski plan proračunskog korisnika jedinice usvojen od strane upravljačkog tijela odgovara financijskom planu tog proračunskog korisnika sadržanom u posebnom dijelu proračuna jedinice, a kod zajedničkih proračunskih glava zbroju financijskih planova svih proračunskih korisnika unutar te glave
8.	Rashodi i izdaci koji se financiraju iz EU sredstava planirani su realno, odnosno odstupanje između plana usvojenog od strane Hrvatskog sabora i konačnog izvršenja nije veće od 5% (odgovaraju ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije)		X	usporedba izvornog financijskog plana (iz posljednjih izmjena i dopuna Državnog proračuna koje je donio Hrvatski sabor) i izvještaja o izvršenju odstupanje od 5% podrazumijeva 5% ispod planiranih veličina
9.	U slučaju sukcesivnog planiranja trošenja viškova, odnosno pokriva manjkova, uz proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno financijski plan proračunskog i izvanproračunskog korisnika proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave doneseni su odgovarajući akti: (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračunski i izvanproračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave)			
9.1.	U slučaju sukcesivnog planiranja trošenja viškova donesen je akti koji sadrži analizu nastanka tako značajnog viška, mjere za smanjenje ili ukidanje određenih naknada koje se naplaćuju za usluge koje pružaju proračunski korisnici te način i svrhu za koju će se upotrijebiti navedeni višak	X		preslika, odnosno referenca akta usvojenog od strane predstavničkog tijela, odnosno upravnog vijeća ili drugog upravljačkog tijela
9.2.	U slučaju pokriva manjkova donesen je akt koji sadrži analizu i ocjenu postojećeg financijskog stanja, prijedlog mjera za otklanjanja utvrđenih uzroka nastanka negativnog poslovanja te mjera za stabilno održivo poslovanje te akcijski plan provedbe navedenih mjera (s opisom mjere, načinom provedbe, rokom provedbe, imenom i prezimenom odgovorne osobe) s očekivanim financijskim i ekonomskim učinkom	X		preslika, odnosno referenca akta usvojenog od strane predstavničkog tijela, odnosno upravnog vijeća ili drugog upravljačkog tijela

10.	Izrađen je godišnji plan rada koji sadrži podatke o ciljevima koji se planiraju ostvariti te opći prikaz zadaća i poslova (odgovarajući ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije)		X		preslika odnosno referenca godišnjeg plana rada
11.	Čelnik je u roku 30 dana od stupanja na snagu državnog proračuna donio odluku o prijenosu ovlasti i odgovornosti za ostvarenje strateških ciljeva i upravljanje proračunskim sredstvima osiguranim u financijskom planu (odgovarajući ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije)		X		preslika, odnosno referenca odluke
12.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave se zaduživala/davala suglasnost za zaduživanje/jamstvo sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (odgovarajući jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)				preslike, odnosno referenze dobivenih suglasnosti
12.1.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ishodila suglasnost Vlade za dugoročno zaduživanje	X			preslike, odnosno referenze dobivenih suglasnosti
12.2.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ishodila suglasnost ministra financija za sve odluke o davanju jamstva pravnoj osobi u njezinu većinskom izravnom ili neizravnom vlasništvu i ustanovi čiji je osnivač za ispunjenje obveza pravne osobe i ustanove	X			preslike, odnosno referenze dobivenih i danih suglasnosti
12.3.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ishodila suglasnost ministra financija za sve odluke o davanju suglasnosti izvanproračunskim korisnicima za zaduživanje i davanje jamstva	X			preslike, odnosno referenze danih suglasnosti
12.4.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku	X			preslike, odnosno referenze danih suglasnosti

zaduživanja davala suglasnost na zaduživanje pravnoj osobi u
njezinu većinskom vlasništvu i ustanovi čiji je osnivač

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac
Ako pitanje nije primjenljivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P
Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom
U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor				Referenca
		N/P	DA	NE ³	DJELOMIČNO ⁴	
IZVRŠAVANJE PRORAČUNA/FINACIJSKOG PLANA						
13.	Procedura stvaranja ugovornih obveza jasno je definirana i dostupna svim ustrojstvenim jedinicama/pravnim odjelima		X			preslika, odnosno referenca pisane procedure
14.	Obveze po ugovorima koji zahtijevaju plaćanje iz proračuna u sljedećim godinama preuzimale su se isključivo uz suglasnost ministra financija/Vlade Republike Hrvatske, odnosno općinskog načelnika /gradonačelnika /župana (odgovaraju proračunski korisnici državnog proračuna i proračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave)		X			na uzorku od najviše 10 investicijskih projekata dokazati povezanost s proračunom i projekcijama, odnosno s financijskim planom i priložiti preslike, odnosno reference provedenih vrednovanja
15.	Obveze po investicijskim projektima preuzimaju se isključivo ako su predviđene u proračunu i projekcijama, financijskom planu i po provedenom stručnom vrednovanju i ocjeni opravdanosti te učinkovitosti investicijskog projekta	X				izvješća o korištenju proračunske zalihe
16.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je sredstva proračunske zalihe koristila samo za elementarne nepogode i druge nepredvidive događaje	X				preslika, odnosno referenca pisane procedure iz koje su vidljive vrste prihoda koje se naplaćuju, mjere naplate koje će poduzimati, vremensko
17.			X			

³ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

⁴ Za svaki djelomično potvrđan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

	Postoji jasna procedura naplate prihoda				razdvojbe nakon kojeg se pokreće pojedina mjera naplate, slučajeve u kojima treba pribaviti instrumente osiguranja plaćanja, praćenje naplate po poduzetim mjerama, osobe koje će obavljati navedene poslove i slično
18.	Poduzete su sve potrebne mjere za potpunu naplatu prihoda i primitaka iz nadležnosti i uplatu u proračun prema važećim propisima		X		na uzorku od 10% dospjelih nenaplaćenih potraživanja sa stanjem 31. prosinca dokazi o poduzetim radnjama za naplatu (preslike, odnosno reference odgovarajućih dopisa, opomana), a najviše 100
19.	Uređen je sustav ostvarivanja i korištenja vlastitih prihoda				preslika akta
19.1.	Ministarstvo/jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donijelo je akt kojim su uređena mjerila i način korištenja vlastitih prihoda proračunskih korisnika iz svoje nadležnosti (odgovaraju ministarstva i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike)	X			preslika akta
19.2.	Upravljačko tijelo proračunskog korisnika donijelo je akt kojim je uređeno ostvarivanje i korištenje vlastitih prihoda (a koji je u skladu s aktom nadležnog ministarstva/jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kojim su uređena mjerila i način korištenja vlastitih prihoda proračunskih korisnika, ako je to primjenjivo)	X			izvješaj o izvršenju proračuna za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz kojeg se vidi da nije utrošeno više sredstva od odobrenih proračunom (osim za vlastite i namjenske prihode i primitke u skladu sa Zakonom o proračunu)
20.	Sredstva su utrošena u skladu s proračunom, odnosno financijskim planom		X		usporedba izvršenja i financijskog plana iz koje se vidi da nije utrošeno više sredstva od odobrenih financijskim planom (osim za vlastite i namjenske prihode i primitke u skladu sa Zakonom o proračunu) za proračunske i izvanproračunske korisnike

21.	Isplata sredstava temeljila se na vjerodostojnoj dokumentaciji		X				nasumično odabrano najmanje pet isplata po svakoj od vrsta rashoda na razini definiranoj u Tablici: Testiranja uz pitanje 21 danoj u dodatku 1 Uprilnika
22.	Pratilo se i kontroliralo namjensko isplaćivanje donacija, pomoći, subvencija do krajnjeg korisnika te korištenje istih						
22.1.	Dostupne su preslike, odnosno referencne ugovora koji su podloga za isplate	X					Preslika, odnosno referenca ugovora na uzorku od 5% ukupnog broja svih transfera i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih transfera, a najviše 100
22.2.	Postoji izvješće od krajnjeg korisnika o utrošku sredstava/realizaciji projekta	X					preslika, odnosno referenca izvješća na uzorku od 5% ukupnog broja svih transfera i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih transfera, a najviše 100
22.3.	Obavljene su provjere na licu mjesta na odabranom uzorku od onih krajnjih korisnika kojima je na godišnjoj razini isplaćeno 20.000,00 kuna ili više	X					preslika, odnosno referenca zapisnika o izvršenoj kontroli kod 10%, a najviše 100 krajnjih korisnika kojima je na godišnjoj razini isplaćeno 20.000,00 kuna ili više
23.	Evidencijski nalози (EV nalози) dostavljani su Ministarstvu financija u skladu sa Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna i uputom Ministarstva financija						preslika upute i dokaz o dostavi proračunskim korisnicima
23.1.	Nadležno ministarstvo/središnji državni ured dostavio je proračunskim korisnicima iz svoje nadležnosti uputu s rokom do kojeg su mu isti dužni dostaviti mjesečne podatke o ostvarenju vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka izuzetih od obveze uplate u državni proračun i rashoda i izdataka financiranih iz istih (mjesečne evidencijske naloge) (odgovarajući ministarstva i središnji državni uredi koji u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike koji su izuzeti od obveze uplate vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka u državni proračun)	X					
23.2.	Proračunski korisnici dostavljali su mjesečne podatke o ostvarenim vlastitim i namjenskim prihodima i primicima, koji su izuzeti od obveze uplate u državni proračun, te rashodima i izdacima financiranim iz njih (evidencijske – EV – naloge) u skladu s rokom danim u uputi nadležnog ministarstva/središnjeg državnog ureda (odgovarajući	X					dokaz o pravovremenom dostavljanju podataka

	proračunski korisnici državnog proračuna koji su izuzeti od obveze uplate vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka u državni proračun)					dokaz o pravovremenom dostavljanju podataka
23.3.	Ministarstvo/središnji državni ured je tijekom godine dostavljalo evidencijske naloge (EV naloge) Ministarstvu financija najkasnije do 10. u mjesecu za prethodni mjesec (odgovarajući ministarstva i središnji državni uredi koji u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike koji su izuzeti od obveze uplate vlastitih i namjenskih prihoda i primitaka u državni proračun)	X				provjera na uzorku 5% ukupnog broja svih nabava dugotrajne nefinancijske imovine i minimumno 5% ukupne vrijednosti svih nabava dugotrajne nefinancijske imovine
24.	Prilikom isporuke opreme/izvođenja radova obavljene su sve potrebne provjere					provjera na uzorku 5% ukupnog broja svih nabava dugotrajne nefinancijske imovine i minimumno 5% ukupne vrijednosti svih nabava dugotrajne nefinancijske imovine
24.1.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni na način utvrđen ugovorom		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.2.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni u skladu s vremenskim rokovima iz ugovora		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.3.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni u skladu sa zahtjevima količine i kvalitete iz ugovora		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.4.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni na lokacijama koje su navedene u ugovoru		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.5.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni prema opisu iz ugovora		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.6.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni sukladno nacrtima, analizama, modelima i uzorcima iz ugovora		X			priložiti odgovarajući dokaz
24.7.	Oprema je instalirana i u upotrebi		X			priložiti odgovarajući dokaz
25.	Propisana je procedura zaprimanja računa, njihove provjere u odgovarajućim ustrojstvenim jedinicama/upravnim odjelima i pravovremenog plaćanja		X			preslika, odnosno referenca pisane procedure
26.	Propisana je procedura blagajničkog poslovanja kojom su definirane sve aktivnosti vezane uz promet gotovim novcem		X			preslika, odnosno referenca pisane procedure
27.	Propisana je procedura izdavanja i obračunavanja putnih naloga		X			preslika, odnosno referenca pisane procedure
28.	Prije isplate sredstava neprofitnoj organizaciji sklopljen je ugovor u kojem su definirana prava i obveze neprofitne organizacije i isplatielja	X				uzorak od 5% ukupnog broja svih ugovora, a najviše 20

29.	Pravomoćne presude izvršavale su se bez postupka prisilne naplate	X			sve pravomoćne presude s dospijećem u godini za koju se ispunjava Uprtnik ili u ranijim godinama, a nepodmirene su, te izvodi ili drugi dokumenti koji dokazuju da je plaćeno
-----	---	---	--	--	---

Napomena:

Sva pitanja u Uprtniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor				Referenca
		N/P	DA	NE ⁵	DJELOMIČNO ⁶	
JAVNA NABAVA						
30.	U zaključenim ugovorima o nabavama velike vrijednosti ugovoreni su instrumenti za osiguranje urednog ispunjenja ugovornih obveza ili odredbe o ugovornoj kazni	X				dokazati na uzorku od 20% financijski najznačajnijih ugovora/objava/provedenih postupaka javne nabave, a najviše 50 preslike, odnosno reference ugovora, navesti članak u kojem stoje odredbe o instrumentima urednog ispunjenja ugovornih obveza ili odredbe o ugovornoj kazni
31.	Ugovori o javnoj nabavi zaključeni su u skladu s uvjetima određenim u dokumentaciji o nabavi	X				preslike, odnosno reference dokumentacije o provedenim postupcima i preslike, odnosno reference ugovora oznake i datum objave
32.	Za sve predmete javne nabave čija je procijenjena vrijednost jednaka ili veća od 200.000,00 kuna za nabavu robe i usluga, odnosno za nabavu radova jednaka ili veća od 500.000,00 kuna provedeni su postupci javne nabave sukladno odredbama Zakona o javnoj nabavi	X				Register sklopljenih ugovora preslike, odnosno referenca dodatka ugovora
33.	Za ugovore o javnoj nabavi koji su se tijekom njegova trajanja značajno izmijenili, proveden je novi postupak javne nabave u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi	X				adresa mrežne stranice gdje je objavljen plan nabave i poveznica na objavljeni plan nabave u Elektroničkom oglasniku javne nabave za predmete nabave čija je procijenjena vrijednost nabave jednaka ili veća od 20.000,00 kuna
34.	Donesen je i redovito ažuriran plan nabave koji je objavljen na mrežnim stranicama u skladu s propisima o javnoj nabavi	X				preslike, odnosno referenca potvrda i internih odluka o imenovanju stručnih povjerenstava za javnu nabavu
35.	Donesena je interna odluka kojom je imenovano stručno povjerenstvo za javnu nabavu koje je pripremao i provodio postupak javne nabave, a najmanje jedan član stručnog povjerenstva imao je važeći certifikat u području javne nabave u skladu s propisima o javnoj nabavi	X				

⁵ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

⁶ Za svaki djelomično potvrđan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

36.	Osobe koje prate provedbu ugovora različite su od osoba koje su bile članovi stručnog povjerenstva	X			imena osoba koje su sudjelovale u provedbi postupka i osoba koje prate provedbu ugovora te preslika, odnosno referenca internih odluka o imenovanju ovlaštenih predstavnika naručitelja
37.	Naručitelj vodi registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma koji je objavljen na mrežnim stranicama, a sadrži podatke u skladu s propisima o javnoj nabavi	X			adresa mrežne stranice gdje je objavljen registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma i poveznica na objavljeni registar ugovora u Elektroničkom oglasniku javne nabave za predmete nabave čija je procijenjena vrijednost nabave jednaka ili veća od 20.000,00 kn
38.	Do 31. ožujka tijelu nadležnom za politiku javne nabave dostavljeno je statističko izvješće o javnoj nabavi za prethodnu godinu koje sadrži podatke sukladno Zakonu o javnoj nabavi	X			preslika, odnosno referenca izvješća u EOJN, preslika, odnosno referenca izvješća o javnoj nabavi koje sadrži i ukupan iznos jednostavne nabave prema vrsti predmeta nabave (roba, usluga i radovi)
39.	Donesen je akt kojim su uređena pitanja jednostavne nabave za nabavu robe i usluga, odnosno za nabavu radova na koje se ne primjenjuje Zakon o javnoj nabavi te je akt objavljen na mrežnim stranicama	X			preslika, odnosno referenca akta adresa mrežne stranice na kojoj je objavljen akt

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako je provođenje postupaka javne nabave objedinjeno na razini osnivača, obveznik odgovara „NIJE PRIMJENJIVO – N/P“

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor				Referenca
		N/P	DA	NE ⁷	DJELOMIČNO ⁸	
RAČUNOVODSTVO						
40.	Narudžbenice su valjano ispunjene na način da se vidi tko je nabavu inicirao, tko je nabavu odobrio, koja vrsta roba/usluga/radova se nabavlja, uz detaljnu specifikaciju jedinica mjere, količina, jediničnih cijena te ukupnih cijena		X			uzorak 1% svih narudžbenica, a najviše 100
41.	U potpisanim ugovorima s dobavljačima/pružateljima usluga/izvršiteljima radova detaljno je utvrđena vrsta robe/usluga/radova koji se nabavljaju		X			uzorak 5% svih ugovora i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih ugovora
42.	Iz primke, otpremnice i drugog odgovarajućeg dokumenta potpisanog od skladištara ili druge osobe zadužene za zaprimanje robe i dobavljača vidljivo je da je prilikom preuzimanja robe utvrđena količina, stanje i kvaliteta zaprimljene robe		X			preslike, odnosno reference dokumenata na uzorku 5% svih dokumenata, a najviše 100
43.	Postoji izvještaj o obavljenoj usluzi, odnosno druga vrsta pisanog odobrenja ili dokumentacije kojom se potvrđuje izvršenje usluge		X			preslika, odnosno referenca izvještaja ili druge dokumentacije na uzorku 1% izvršenih usluga, a najviše 100
44.	O izvedenim radovima, sukladno definiranoj proceduri odobrenja radova, postoji privremena, odnosno konačna obračunska situacija, koju odobrava osoba, odnosno tijelo koje nadzire i odobrava radove	X				preslike, odnosno reference odobrenih privremenih, odnosno konačnih situacija na uzorku 5% svih ugovora
45.	Na zaprimljenim računima navedeni su svi elementi računa u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima		X			uzorak 1% svih računa, a najviše 100
46.	Računi sadrže detaljnu specifikaciju roba/usluga/radova koje odgovaraju opisu i specifikaciji roba/usluga/radova definiranih narudžbenicom, odnosno ugovorom		X			uzorak 1% svih računa, a najviše 100
47.	Za svaki račun obavljena je matematička kontrola ispravnosti iznosa koji je zaračunan što je evidentno u postupku obrade računa		X			uzorak 1% svih računa, a najviše 100

⁷ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

⁸ Za svaki djelomično potvrđan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

48.	Provjereno je postojanje potpisa, žiga ili elektroničke oznake kojom se može potvrditi da je račun odobren za plaćanje		X			uzorak 1% svih računa, a najviše 100
49.	Za primljene i dane donacije nefinancijske imovine u glavnoj knjizi evidentirani su prihodi i rashodi, a međusobni prijenos nefinancijske imovine proračuna i proračunskih korisnika evidentiran je preko promjena u obujmu imovine (odgovaraju obveznici primjene proračunskog računovodstva)	X				uzorak 5% svih donacija i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih primljenih i danih donacija
50.	S dužnicima su usklađeni podaci o potraživanjima na datum 31. listopada		X			preslike, odnosno reference izvoda otvorenih stavaka na uzorku 10%, ali ne više od 20 izvoda otvorenih stavaka
51.	Izveštaj o obavljenom popisu sadrži popis potraživanja i obveza po pojedinom vjerovniku, odnosno dužniku		X			preslika popisa vjerovnika i dužnika s iznosim potraživanja i obveza po pojedinom vjerovniku, odnosno dužniku
52.	Uspostavljene računovodstvene evidencije omogućile su praćenje korištenja sredstva po izvorima financiranja i programima (projektima/aktivnostima)		X			dio analitičke evidencije po izvorima financiranja i programima (projektima i aktivnostima) ili referenca iz pitanja 21.
53.	Prati se stvaranje ugovornih obveza i njihov financijski učinak					
53.1.	Uspostavljena je evidencija svih ugovora, uključujući ugovore vezane uz zaposlene		X			preslika, odnosno referenca dijela evidencije
53.2.	Organizacijska jedinica, odnosno osoba zadužena za financijsko-računovodstvene poslove ima uvid u sve sklopljene ugovore iz kojih proizlaze financijski učinci		X			preslika procedure u kojoj je propisano da se sve kopije ugovora dostavljaju na znanje ustrojstvenoj jedinici za financije
54.	Provodio se ispravak vrijednosti potraživanja u skladu s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu	X				uzorak 10% potraživanja od čijeg je dospjeća prošlo više od godinu dana, odnosno potraživanja od dužnika nad kojima je pokrenut stečajni i/ili likvidacijski postupak, ali ne više od 20 pojedinačnih
55.	Proračunski korisnik koji je doznačio sredstva proračunskom korisniku istog proračuna, a iskazao ih je unutar podskupine računa 369 <i>Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna</i> , uskladio je evidencije s proračunskim korisnikom koji su sredstva primili i iskazali ih unutar podskupine računa 639 <i>Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna</i> . (odgovaraju proračunski korisnici državnog proračuna i proračunski korisnici proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ako su njeni upravni odjeli dodjeljivali	X				preslika, odnosno referenca usklađenja s proračunskim korisnicima istog proračuna, odnosno pisani trag kojim se informira primatelja sredstava, na uzorku 10%, ali ne više od 20 dokumenata usklađenja s proračunskim korisnicima

	sredstva proračunskim korisnicima u nadležnosti drugih upravnih odjela te jedinice)					
56.	Vodi se analitička evidencija dugotrajne nefinancijske imovine i usklađena je s glavnom knjigom		X			prsilika, odnosno referenca dijela evidencije
57.	Ulaganja u dugotrajnu imovinu prenose se u glavnoj knjizi s računa imovine u pripremi na račune imovine u upotrebi odmah po završetku ulaganja	X				uzorak 20% okončanih građevinskih situacija
58.	Najkasnije u roku od 15 dana od isplate naknade za bolovanje na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO), HZZO-u je dostavljen zahtjev za refundaciju		X			zahtjevi za refundaciju za svaki mjesec u kojem je bila isplata bolovanja

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca
		N/P	DA	NE ⁹	
IZVJEŠTAVANJE I OSTALO					
59.	Kod predaje finansijskih izvještaja poštivali su se rokovi i način predaje utvrđeni Pravilnikom o finansijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (odgovaraju obveznici primijene proračunskog računovodstva)		X		preslika, odnosno reference referentnih stranica finansijskih izvještaja
60.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izvještavala je Ministarstvo financija o zaduženjima/danim suglasnostima za zaduženja/jamstva sukladno odredbama Zakona o proračunu i Pravilnika o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)	X			preslika, odnosno referenca dopisa
61.	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (korisnik pomoći izravnanja) dostavila je izvještaj o utrošenim sredstvima resornom ministarstvu ili nadležnom tijelu državne uprave na propisan način i u rokovima utvrđenima Uredbom o načinu izračuna iznosa pomoći izravnanja za decentralizirane funkcije jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i odlukama o kriterijima i mjerilima za osiguranje minimalnog finansijskog standarda javnih potreba u djelatnostima osnovnog i srednjeg školstva, socijalne skrbi, zdravstva i vatrogastva (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave - nositelji decentraliziranih funkcija)	X			preslika, odnosno referenca izvještaja o izvršenju finansijskog plana dostavljenog upravljačkom tijelu
62.	Izvještaj o izvršenju finansijskog plana izrađen je i dostavljen upravljačkom tijelu (odgovaraju proračunski i izvanproračunski korisnici jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te proračunski korisnici državnog proračuna, izuzev onih koji nemaju upravljačka tijela)		X		preslika, odnosno referenca izvještaja o izvršenju finansijskog plana dostavljenog upravljačkom tijelu

⁹ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

63.	<p>Obrazloženje godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna sadrži elemente propisane Pravilnikom o polugodišnjem i godišnjem izvještaju o izvršenju proračuna (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)</p>				preslika, odnosno referenca godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna iz koje je vidljivo da sadrži tražene elemente
63.1.	<p>Obrazloženje godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna sadrži stanje nenaplaćenih potraživanja za prihode jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovih proračunskih korisnika</p>	X			preslika, odnosno referenca godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna iz koje je vidljivo da sadrži tražene elemente
63.2.	<p>Obrazloženje godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna sadrži stanje nepodmirenih dospjelih obveza jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovih proračunskih korisnika</p>	X			preslika, odnosno referenca godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna iz koje je vidljivo da sadrži tražene elemente
63.3.	<p>Obrazloženje godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna sadrži stanje potencijalnih obveza po osnovi sudskih postupaka jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovih proračunskih korisnika</p>	X			preslika, odnosno referenca godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna iz koje je vidljivo da sadrži tražene elemente
64.	<p>Kod predaje polugodišnjeg i godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave pošivali su se rokovima utvrđenim Zakonom o proračunu (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)</p>				
64.1.	<p>Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za prethodnu godinu dostavljen je predstavničkom tijelu do 1. lipnja tekuće proračunske godine</p>	X			preslika, odnosno referenca dopisa odnosno drugi dokaz da je godišnji izvještaj predan predstavničkom tijelu
64.2.	<p>Polugodišnji izvještaj o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za prvo polugodište tekuće proračunske godine dostavljen je predstavničkom tijelu do 15. rujna tekuće proračunske godine</p>	X			preslika, odnosno referenca dopisa odnosno drugi dokaz da je polugodišnji izvještaj predan predstavničkom tijelu
65.	<p>Provedene su suštinske i formalne kontrole dostavljenih Izjava o fiskalnoj odgovornosti (odgovaraju nadležna ministarstva i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kojima se dostavljaju izjave o fiskalnoj odgovornosti)</p>	X			preslika, odnosno referenca dopisa ili pismena o izvršenim kontrolama
66.	<p>Uspostavljen je sustav dokumentiranja podataka o rizicima koji sadrži najznačajnije strateške i operativne rizike, mjere za postupanje po riziku te odgovorne osobe i rokove za provedbu mjera (odgovaraju ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije)</p>		X		preslika dijela registra rizika

<p>67. Internim aktom (uputom, sporazumom) uređen je način komunikacije, izvještavanja i drugih aktivnosti s proračunskim i izvanproračunskim korisnicima iz nadležnosti (odgovaraju ministarstva i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji imaju proračunske i izvanproračunske korisnike)</p>	X			preslika, odnosno referenca akta
--	---	--	--	----------------------------------

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca
		N/P	DA	NE ¹⁰	
TRANSPARENTNOST					
68.	Godišnji plan rada je objavljen na mrežnim stranicama (odgovaraju ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdjela organizacijske Klasifikacije)		X		poveznica na mrežnu stranicu
69.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljeni su svi proračunski dokumenti (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)				
69.1.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u strojno čitljivom formatu objavljen je od strane predstavničkog tijela usvojen proračun koji uključuje opći i posebni dio te obrazloženje	X			poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljen opći i posebni dio proračuna te obrazloženje
69.2.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u strojno čitljivom formatu objavljene su od strane predstavničkog tijela usvojene izmjene i dopune proračuna	X			poveznica na mrežnu stranicu na kojoj su objavljene izmjene i dopune proračuna
69.3.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljena je od strane predstavničkog tijela usvojena odluka o izvršavanju proračuna	X			poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljena odluka o izvršavanju proračuna
69.4.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljene su od strane predstavničkog tijela usvojene izmjene i dopune odluke o izvršavanju proračuna	X			poveznica na mrežnu stranicu na kojoj su objavljene izmjene i dopune odluke o izvršavanju državnog proračuna
69.5.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljen je od strane predstavničkog tijela usvojen polugodišnji izvještaj o izvršenju proračuna, odnosno, ako predstavničko tijelo ne donese izvještaj u roku od 60 dana od dana podnošenja predstavničkom tijelu, objavljen je prijedlog polugodišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna	X			poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljen polugodišnji izvještaj o izvršenju proračuna

¹⁰ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

69.6.	Na mrežnim stranicama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave objavljen je od strane predstavničkog tijela usvojen godišnji izvještaj o izvršenju proračuna, odnosno, ako predstavničko tijelo ne donese izvještaj u roku od 60 dana od dana podnošenja predstavničkom tijelu, objavljen je prijedlog godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna	X			poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljen godišnji izvještaj o izvršenju proračuna
70.	Uz proračune jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izrađen je i objavljen vodič za građane	X			poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljen vodič za građane
71.	Nakon usvajanja državnog proračuna od strane Hrvatskog sabora, odnosno upravljačkih tijela, financijski planovi objavljeni su na vlastitim mrežnim stranicama, odnosno na mrežnim stranicama nadležnog ministarstva ako ne posjeduju mrežnu stranicu (odgovaraju ministarstva i proračunski korisnici državnog proračuna)		X		poveznica na mrežnu stranicu na kojoj su financijski planovi objavljeni
72.	Godišnji financijski izvještaji objavljeni su u roku od 8 dana od propisanog roka za predaju godišnjih financijskih izvještaja na vlastitim mrežnim stranicama, odnosno na mrežnim stranicama nadležnog proračuna ako ne posjeduju mrežnu stranicu			X	poveznica na mrežnu stranicu na kojoj su izvještaji objavljeni

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor

Redni broj	Pitanje	Odgovor				Referenca
		N/P	DA	NE ¹¹	DJELOMIČNO ¹²	
UPRAVLJANJE IMOVINOM						
73.	Doneseni su strateški i provedbeni dokumenti za upravljanje i raspolaganje nekretninama (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)					
73.1.	Donesena je strategija upravljanja i raspolaganja nekretninama	X				preslika strategije, odnosno poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljena strategija
73.2.	Na temelju strategije upravljanja i raspolaganje nekretninama donesen je godišnji plan za ostvarenje ciljeva utvrđenih u strategiji	X				preslika godišnjeg plana, odnosno poveznica na mrežnu stranicu na kojoj je objavljen godišnji plan
74.	Za nekretnine u vlasništvu upisane su vlasnička prava u zemljišnim knjigama	X				preslika popisa imovine i obveza te preslike zemljišnoknjižnih izvadaka
75.	Ustrojen je registar imovine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji sadrži podatke i informacije propisane za Središnji registar državne imovine (odgovaraju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave)	X				preslika registra
76.	Državna imovina kojom se raspoložuje/upravlja neovisno o pravnoj osnovi korištenja te imovine (knjižno vlasništvo, izvan knjižno vlasništvo, druga pravna osnova korištenja, bez dokumentirane pravne osnove) evidentirana je u glavnoj knjizi onog tko raspoložuje s/upravlja imovinom, u skladu s Uputom Ministarstva financija o priznavanju, mjerenju i evidentiranju imovine u vlasništvu Republike Hrvatske	X				priložiti odgovarajući dokaz
77.	Utvrđena je namjena nekretnina s kojima se upravlja i raspoložuje	X				popis nekretnina s utvrđenom namjenom ili drugi odgovarajući dokaz

¹¹ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

¹² Za svaki djelomično potvrđan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

78.	Za nekretnine kojima je definirana namjena utvrđeno je jesu li u funkciji ili ne, odnosno koriste li se ili ne u skladu s namjenom	X				popis nekretnina s utvrđenom namjenom i korištenjem (jesu li u funkciji ili ne) ili drugi odgovarajući dokaz
79.	Za nekretnine koje nisu u funkciji poduzimane su aktivnosti za stavljanje istih u funkciju, odnosno korištenje prema utvrđenoj namjeni	X				popis nekretnina za koje je utvrđena namjena, a nisu u funkciji i odgovarajući dokazi o poduzimanim aktivnostima (dopisi, zahtjevi...)
80.	Za imovinu za koju nisu riješeni imovinsko-pravni odnosi poduzimane su aktivnosti za rješavanje istih	X				priložiti odgovarajući dokaz
81.	Prije stjecanja nekretnina izrađena je analiza kojom je utvrđena opravdanost odabranog oblika stjecanja nekretnine	X				dokaz za ovo pitanje je preslika analize za svaku pojedinu nekretninu koja je stečena u godini za koju se popunjava Upitnik o fiskalnoj odgovornosti
82.	Isknjižavanje imovine iz poslovnih knjiga provodi se isključivo nakon prodaje, darovanja ili drugog načina otuđenja ili uništenja imovine, a temeljem izlaznog računa, ugovora o kupoprodaji, zapisnika o uništenju, potvrde o odvozu na otpad i slične dokumentacije		X			preslike ugovora/akta o prodaji, darovanju ili drugom načinu otuđenja ili uništenja imovine
83.	Čelnik je donio interni akt o načinu korištenja službenih automobila		X			preslika, odnosno referenca na interni akt
84.	Postoji pisana procedura kojom su detaljno utvrđeni poslovi upravljanja i raspologanja nekretninama te ovlasti i nadležnosti zaposlenika za obavljanje i kontrolu navedenih poslova	X				preslika donesene procedure s popisanim aktivnostima, osobama i ovlaštenjima na temelju kojih se upravlja i raspolaže nekretninama i osigurana je koordinacija odjela u slučaju ako se poslovi u vezi s evidentiranjem, procjenom i praćenjem nekretnina obavljaju u više odjela

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom

U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovor